

bulletin slovenskej advokácie

Vložená príloha
Leporelo k výročiu SAK

VÍTAZNÁ ESEJ
Pomýlil sa Coelho?

**Uplatňovanie
nárokov zo zmlúv
o spotrebiteľskom
úvere**

**Plynutie lehoty
na návrh
na vylúčenie znalca**

**Odpustenie
zmeškania lehoty
vs. predĺženie lehoty**

**Problematika
„spoločných dvorov“
a možnosti jej riešenia**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 24. 8. 2020

Uzávierka redakčnej časti: 31. 8. 2020

Toto číslo vyšlo 30. 9. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 9/2020

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Chcem sa zasadiť za posilnenie stability a predvídateľnosti právneho poriadku
JUDr. Milan Vetrák, PhD.
- 7 Verejné napomenutie
7 Verejné napomenutie
- 8 **SÚŤAŽ O NAJLEPŠIU ESEJ**
Pomýlil sa Coelho?
JUDr. Peter Toth-Vaňo
- 10 **DISKUSIA**
Späť k včasnému vyčíslňovaniu trov súdneho konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Uplatňovanie nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.
JUDr. Monika Jusková
- 24 Plynutie lehoty na návrh na vylúčenie znalca
a rozpaky nad jedným uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 29 Odpustenie zmeškania lehoty vs. predĺženie lehoty
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 37 Problematika „spoločných dvorov“ v SR a možnosti jej riešenia
doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 47 Aká povinnosť plynie štátu zo smernice o odškodňovaní obetí trestných činov?
- 50 Ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva
- 52 Vylúčenie verejnosti zo súdneho konania
ako prostriedok ochrany obetí trestných činov

ADVOKÁCIA

SAK

- 56 Aktuálne udalosti
- 58 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 59 Manažment stresu a budovanie mentálnej odolnosti
v advokátskej praxi: schopnosť, ktorá sa dá naučiť
- 62 Povinnosť advokáta prejednať s klientom spôsob obhajoby
návštevou klienta vo väzbe
- 64 Komora má svoju históriu a svoju budúcnosť
- 64 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 66 Prevzatie korešpondencie klienta vo väzbe advokátom
a jej odovzdanie adresátovi
- 68 Pripomíname si 30. výročie prijatia dokumentu OSN o úlohe advokáta
- 70 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAÚJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 72 Role veľkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky
JUDr. Soňa Mesiarkinová
- 72 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (3. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD., doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

K fotografií na obálke

Víťazovi súťaže o najlepšiu esej **Petrovi Toth Vaňovi** (v strede) odovzdali cenu – finančnú odmenu – predseda redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* Jozef Brázdil (vľavo) a podpredseda Peter Kerecman. Víťaznú esej si môžete prečítať na s. 8.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

opierajúc sa o starorímske príslovie – verba volant scripta manet – hovorené slová odletia, napísané ostane, využívajúc pritom príležitosť prihovoriť sa vám touto jedinečnou formou, načriem do, v súčasnosti nielen v odbornej, ale aj laickej verejnosti často pertraktovaného, významu a materiálneho obsahu právneho štátu, no z pohľadu advokátskeho stavu.

Reflektujúc základné kritériá právneho štátu formulované Európskou komisiou pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) by som vás rád uistil, že ako predstavitelia Slovenskej advokátskej komory v rámci rozličných rokovaní na národnej a medzinárodnej úrovni v rámci odborných, ale aj politických debát, dôsledne akcentujeme a trpezlivo vysvetľujeme postavenie a funkciu advokáta v riadne fungujúcom právnom štáte.

Nevyhnutnou podmienkou toho, aby bolo možné konštatovať, že formálne a materiálne postavenie advokáta zodpovedá štandardom právneho štátu, musí mať advokát garantovanú nezávislosť od štátu. Jedine za týchto podmienok bude advokát schopný plnohodnotne hájiť práva svojich klientov pred súdmi, orgánmi činnými v trestnom konaní alebo inými štátnymi orgánmi. Tieto idey sme pregnantne formulovali aj pri diskusiách o novelizácii Ústavy Slovenskej republiky a zriadení Najvyššieho správneho súdu SR. Je všeobecný konsenzus aj v diskusiách v európskom právnom priestore, že predpokladom nezávislosti advokáta je aj kompetencia disciplinárnej právomoci nad advokátmi v pôsobnosti stavovskej komory, a to v oboch inštanciách.

S nezávislosťou advokáta je ale ruka v ruke spätá aj obrovská zodpovednosť a z toho prameniaci stres, ktorý je chtiac-nechtiac, súčasťou profesionálneho života advokáta. Vzhľadom na to, že advokát nemá striktné daný pracovný čas, často si stres prenáša aj do súkromia a nie vždy je schopný ho adekvátne odbúrať. Tieto skutočnosti veľmi intenzívne už niekoľko rokov vnímajú advokátske komory v USA a v Kanade, ktoré začali pre advokátov rôzne kampane, návody a školenia, ako bojovať so stresom, prípadne, ako fungovať v každodennom advokátskom režime a udržať si pritom psychickú harmóniu. Inšpirovaní zahraničím by sme vám radi v tomto čísle Bulletinu slovenskej advokácie predstavili novú rubriku, v ktorej sa tejto téme pre vás venujú skúsení odborníci (s. 59).

Ctené kolegyně a ctení kolegovia, prajem vám v tomto atypickom období pevné zdravie a silnú odolnosť voči stresu.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
podpredsa SAK

ROZHOVOR

Chcem sa zasadiť za posilnenie stability a predvídateľnosti právneho poriadku

S hnutím OĽANO spolupracuje takmer 8 rokov ako vedúci jeho legislatívneho a právneho tímu. Poslanec **JUDr. Milan Vetrák, PhD.** bol na ustanovujúcej schôdzi parlamentu zvolený za predsedu Ústavnoprávneho výboru NR SR. Špecialista na legislatívu si myslí, že štát by mal mať k dispozícii dostatok odborníkov a špecialistov v tvorbe legislatívy, ale tiež medzi zákonodarcami. V rozhovore sa venuje aj otázke skráteného legislatívneho konania, či novely zákona o prokuratúre, rovnako aj zriadeniu a úlohe pripravovaného Najvyššieho správneho súdu.

■ Čo Vás najviac oslovuje na povolaní právnika?

Povolanie právnika je veľmi rôznorodé. Vždy ma osloví príležitosť vytvárať právne normy. Regulovať správanie ľudí prostredníctvom kreovania zákonov je v súlade s mojou špecializáciou. Rovnako ma však láka mať možnosť podieľať sa na formovaní demokracie a právneho štátu. V neposlednom rade je pre mňa dôležitá každá príležitosť, keď môžem právnymi radami pomáhať ľuďom v ťažkých životných situáciách.

■ Máte za sebou nepochybne zaujímavú a bohatú právnu prax doma a v zahraničí. Neuvažovali ste o advokátskej profesii?

Po skončení Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave som sa musel zamyslieť nad tým, čo by som vo svojom profesionálnom živote chcel dosiahnuť. Povolanie advokáta som vnímal ako jednu z možných ciest. Nakoniec som sa však rozhodol pre tvorbu práva a medzinárodné právo so zameraním na európske právo. Predurčilo to aj moju profesionálnu kariéru v službe štátu a inštitúcii Európskej únie. Je však pravdou, že z času na čas sa ocitnem aj v role advokáta na vlastnej koži, alebo v záležitostiach rodiny, priateľov a občanov, ktorí sa na mňa s dôverou obrátia. Vždy je to pre mňa zaujímavá skúsenosť, ale aj veľká zodpovednosť. Svoju profesionálnu dráhu „legislatívca“ by som však za advokáciu nemenil.

■ Medzi odborníkmi máte vysoké renomé ako špecialista na legislatívu. Ako vnímate kvalitu legislatívneho procesu v súčasnom volebnom období?

Ďakujem za povzbudenie, ale je pravdou, že človek sa učí celý život a stále je čo zlepšovať. Je mimoriadne dôležité, aby mal štát k dispozícii dostatok odborníkov a špecialistov v tvorbe legislatívy. Ešte lepšie by bolo, keby ich bolo viac aj medzi zákonodarcami. Bolo by to na prospech celému Slovensku.

Žiaľ, kvalita legislatívneho procesu dlhodobo trpí prílišným vplyvom politizácie samotného procesu. Hoci máme zákon o tvorbe právnych predpisov, jednoznačné pravidlá na parlamentnej, aj na vládnej úrovni, pre mnohých zákonodarcov majú výlučne povahu odporúčaní. Často sa nimi riadia iba vtedy, keď im to vyhovuje. Nie je to problém len súčasného volebného obdobia.

Na škodu veci je, že Ústavný súd Slovenskej republiky, na rozdiel od Českej republiky, neprijal doteraz zásadné rozhodnutie na podporu kvality legislatívneho procesu, napr. formou prísneho dodržiavania podmienok skráteného

legislatívneho konania alebo zákazu tzv. prílepkov k zákonom. Kvalite legislatívneho procesu by zaiste pomohlo aj jeho stíšenie. To je však už výzva pre novú vládu a parlament.

■ **Ktoré tri priority z programového vyhlásenia vlády v oblasti justície považujete za najdôležitejšie, ktoré by sa určite mali prijať?**

Programové vyhlásenie vlády na roky 2020 – 2024 obsahuje v oblasti justície viaceré kľúčové veci, najmä v oblasti očisty súdnictva a prokuratúry, reorganizácie súdnej mapy, s cieľom lepšej vymožitelnosti práva, zabezpečenia spravodlivosti pre obyčajných ľudí a modernej justície, či ochrany zraniteľných osôb. Z môjho pohľadu poslanca parlamentu a predsedu Ústavnoprávneho výboru Národnej rady SR vnímam ako najzásadnejšie systémové zmeny justície zavedenie transparentných pravidiel voľby a odvolávania generálneho prokurátora a špeciálneho prokurátora, novelizáciu ústavy a systémové zmeny v oblasti tvorby práva a ochrany verejného záujmu.

■ **Podľa vašich vyjadrení niektoré vládne návrhy, respektíve ich časti, nespĺňali podmienky na skrátené legislatívne konanie. Predvídateľnosť práva je pritom pre právny štát jednou z najdôležitejších hodnôt. Bude v tejto téme Ústavnoprávny výbor NR SR v budúcnosti aktívnejší?**

Parlament by si mal ujasniť, či mu vyhovujú doterajšie podmienky na skrátené legislatívne konanie alebo bude voči vládnym návrhom zákonov „ústretovejší“ a samotné pravidlá zmierni. Bol by som veľmi nerád opäť svedkom ďalších ukážkových zneužití skráteného legislatívneho konania, akým bolo napríklad predloženie návrhu zákona o priznaní tzv. 13. dôchodku bývalou vládou SR s odôvodnením, že štátu hrozia obrovské hospodárske škody. Súčasná vláda si zase veľmi rýchlo zvykla na núdzový stav a mimoriadnu situáciu, v ktorej sa vládne návrhy zákonov prerokovali v parlamente ako na bežiacom páse, a v niektorých prípadoch už prekročila povolené hranice, na čo upozornila aj prezidentka Zuzana Čaputová a voči nekorektnému zákonu uplatnila veto. Oceňujem prístup hlavy štátu, ale aj kolegov poslancov, ktorí dbajú na to, aby pravidlá legislatívneho procesu neboli zneužívané. Ústavnoprávny výbor NR SR určite bude v tejto téme a pri presadzovaní predvídateľnosti práva oveľa aktívnejší, ako tomu bolo doteraz.

■ **Jedným z aktuálnych zaujímavých politických sporov, aj na úrovni vlády a prezidentky, je otázka novely zákona o prokuratúre. Označili ste ju za neštandardnú, hoci nie protiústavnú úpravu. Aký je váš názor na používanie neštandardných nástrojov na riešenie problémov v justícii?**

Žijeme neštandardné časy, keď je právny štát v rozklade a organizovaný zločin, korupcia a klientelizmus sú prerastené do samotných základov štátu. Myslieť si, že poriadok a právny štát na Slovensku vytvoríme od samotného počiatku bez použitia rôznych neštandardných opatrení, je ilúzia. Voliči nám v tohtoročných parlamentných voľbách dali dôveru aj vďaka tomu, že sme jasne deklarovali jednoznačnú rásnosť, nekompromisnú prísnosť, nie ako vlády pred nami, a to sa týka aj použitia rôznych neštandardných opatrení v oblasti justície,

ktoré však už sú zavedené v iných demokratických štátoch. Musíme si však uvedomiť, že viaceré z prijatých opatrení budú dočasného charakteru. Niektoré z nich by mali byť účinné až po dôkladnej odbornej diskusii, aby sa nám nič nevymklo z rúk, resp., aby takéto opatrenia neboli ľahko zneužiteľné.

Som veľmi rád, že s pani prezidentkou Zuzanou Čaputovou si v základných otázkach reformy justície na Slovensku rozumieme. Nemáme spory, hoci môžeme mať rozdielne názory na niektoré špecifické otázky, akými sú napr. otvorenie vedenia generálnej a špeciálnej prokuratúry aj neprokurátorom.

V niektorých prípadoch sú neštandardné opatrenia viac prioritou iných politických strán vládnej koalície, či už ide o odvolávanie generálneho prokurátora v parlamente mimo disciplinárneho konania alebo príliš benevolentnú formu trestného činu, ohýbania práva v spojení so zrušením rozhodovacej imunity sudcov. Som zástancom odborných a politických rokování, ladenia a čistenia. Verím, že nikdy nepôjdeme do extrému.

■ **Súčasná koalícia má ambíciu uskutočniť viaceré ústavné zmeny, vrátane zriadenia Najvyššieho správneho súdu. Aký je váš názor na budúcu úlohu tohto súdu pri preskúmaní rozhodnutí komory v disciplinárnych konaniach?**

Zriadenie Najvyššieho správneho súdu SR nemá byť primárne o disciplinárnych konaniach, ale o efektívnejšom výkone správneho súdnictva s cieľom umožniť ľuďom domôcť sa spravodlivosti v konaniach voči subjektom, oproti ktorým majú slabšie postavenie vyplývajúce z povahy vecí (napr. voči orgánom verejnej správy). Myšlienku zriadenia Najvyššieho správneho súdu podporujem. Obavy však mám z príliš ambiciózneho plánu rozšírenia právomocí na všetky právnické profesie, a to aj v porovnaní s nastavením a skúsenosťami s činnosťou Najvyššieho súdu v Českej republike. Otázne je tiež, či sa k 1. júlu 2021 stihne súd plne sfunkčniť. Podarí sa to len vtedy, ak sa možnosť stať sa sudcom tohto súdu otvorí okrem sudcov aj právnikom s potrebnou dĺžkou praxe, prípadne justičnou skúškou. Pokiaľ ide o právomoc voči členom komôr vrátane SAK, túto otázku treba posudzovať veľmi citlivo s cieľom zamerať sa predovšetkým na profesie, ktoré sa podieľajú na výkone verejnej moci, t. j. sudcov a prokurátorov. Nazdávam sa, že voči advokátom by mal byť aspoň na začiatku zavedený systém, aký poznáme aj z Českej republiky, a to preskúmanie zákonnosti rozhodnutí SAK vydaných v disciplinárnych konaniach, nie odvolacie konanie na Najvyššom správnom súde SR. Som si vedomý, že verejnosť vníma disciplinárne konania ako súčasť očisty justície, tieto opatrenia však treba robiť s rozvahou a znalosťou vecí.

■ **Podporujete návrh SAK umožniť komore podrobnejšie informovať o prebiehajúcich a ukončených disciplinárnych konaniach?**

Transparentnosť disciplinárnych konaní a väčšia otvorenosť vo vzťahu k verejnosti je dôležitá, je krokom správnym smerom. Verejnosť tiež očakáva, že si jednotlivé právnické profesie dokážu urobiť poriadok „s nehodnými“ príslušníkmi ich stavu, advokátov nevynímajúc. Zároveň je potrebné vedieť

o výsledkoch disciplinárnych konaní a o spôsobe vysporiadania sa s tými advokátmi, ktoré prekročili hranice zákona a dobrých mravov, či sa nebudaj podieľali na korupčných trestných činoch alebo inej forme závažnej protispoločenskej činnosti. Návrh v tomto duchu iba vítam a verím, že sa ho SAK v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR podarí čo najskôr predložiť do parlamentu. Alternatívne si viem predstaviť, že takýto zámer bude do parlamentu predložený aj formou poslaneckého návrhu zákona.

■ **Slovensko má jeden z najprísnejších trestných zákonov v EÚ. Ako vnímate koncept restoratívnej justície a otázku udeľovania alternatívnych trestov?**

Podporujem filozofiu, ktorá je zameraná viac na odškodnenie obete trestného činu ako na neprimerane prísne potrestanie páchatela. V tejto otázke je výpovedné Programové vyhlásenie terajšej vlády na roky 2020 – 2024, na ktorom som sa ako zástupca poslaneckého klubu hnutia OĽANO-NOVA-KÚ-Zmena zdola, podieľal, a ktoré okrem komplexného vyhodnotenia uplatňovania trestnoprávných kódexov v najbližšom období pracuje aj s myšlienkou alternatívnych trestov. Dovolím si zacytovať: „Vláda SR podporuje probačnú službu pri presadzovaní alternatívnych trestov v rámci filozofie restoratívnej justície s osobitným zameraním na odsúdených mladistvých, reálne zabezpečenie intervenčných programov, programov pre páchatelov domáceho násillia, výchovných programov, osobitne v oblasti boja proti extrém-

mizmu a radikalizácii, ale v ostatných oblastiach (napr. drogová trestná činnosť, násillné správanie). Vláda bude klásť dôraz na účinnú implementáciu elektronického monitoringu osôb (ESMO).“

■ **Presadzujete zaujímavú myšlienku regulácie lobingu. Čo od nej očakávate a ako pokračujete v jej príprave?**

Samotný proces tvorby práva nemôže byť dielom náhody alebo vplyvu finančných oligarchov. Osobne sa chcem zasadiť za posilnenie stability a predvídateľnosti právneho poriadku. Možno to dosiahnuť zavedením jasných a prísnych pravidiel regulácie lobingu, čím na jednej strane formálne odlíšime legálne ovplyvňovania legislatívneho procesu od toho nelegálneho a na strane druhej podriadime nedodržiavanie pravidiel lobingu pod sankčný systém ústavného zákona o ochrane verejného záujmu. V praxi to môže znamenať, že pri závažnom alebo opakovanom porušení pravidiel, v priebehu toho istého volebného obdobia, by verejný funkcionár mohol prísť aj o mandát. Zároveň chceme v rámci reformných opatrení v najbližších rokoch, podľa francúzskeho vzoru, zriadiť Úrad na ochranu verejného záujmu, ktorý by okrem majetkových priznaní, nezlučiteľnosti funkcií, konfliktu záujmov, či etického výkonu povolania tak u verejných funkcionárov, ako aj štátnych úradníkov, riešil aj nedodržiavanie pravidiel lobingu. Aktuálne sme vo fáze príprav. Usilujem sa presadiť opatrenia s ním súvisiace do plánu reforiem Slovenska, ktoré by chcela podporiť zo svojich zdrojov aj Európska únia.

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* vyhlásila aj pre rok 2020

**XIX. ročník
publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov**

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov vrátane medzier (text, literatúra, CV, poznámky) treba poslať na ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2020.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2020. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelíť, resp. ju zvýšiť. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2021.

Verejné napomenutie

Disciplinárne odsúdený **Mgr. Martin Halúska**, advokátsky koncipient, ktorý vykonáva advokátsku prax v advokátskej kancelárii so sídlom Nám. Martina Benku 10, 811 07 Bratislava, bol uznaný za vinného za porušenie stavovských predpisov, ktorého sa dopustil tak, že ako koncipient, napriek tomu, že vykonával prax koncipienta v advokátskej kancelárii so sídlom Nám. Martina Benku 10, 811 07 Bratislava, vykonával dňa 12. 7. 2018 úkony v prospech právnickej osoby, ktorá vystupovala ako správca úpadcu inej právnickej osoby v konkurze. Túto činnosť vykonával na základe prijatého splnomocnenia zo dňa 12. 7. 2018, pričom právnická osoba – spoločnosť, ktorá ho týmto splnomocnením poverila ho vymedzila na „akékoľvek právne úkony spojené s nehnuteľnosťami, ktoré sú zapísané na LV č. 9626, katastrálne územie Trenčín, a ktoré sú zahrnuté v podstate v konkurznom konaní vedenom na OS Trenčín voči dlžníkovi – právnickej osobe v konkurze.“

Disciplinárne odsúdený Mgr. Martin Halúska sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 56

ods. 1 Zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokátskeho koncipienta uvedené v § 18 ods. 3, § 64 ods. 2 a 3 Zákona o advokácii a § 40 ods. 5 Advokátskeho poriadku SAK, za čo mu bolo uložené

disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. b) Zákona o advokácii – **verejné napomenutie**.

Disciplinárne odsúdený bol zároveň podľa § 57 ods. 5 Zákona o advokácii zaviazaný zaplatiť paušálne trovy konania SAK vo výške 580 eur.

Rozhodnutie X. disciplinárneho senátu SAK zo dňa 23. 9. 2019 v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 26. 5. 2020 nadobudlo právoplatnosť dňa 7. 8. 2020.

S poukazom na výrokovú časť rozhodnutia popísanú vyššie, zverejňuje sa toto disciplinárne opatrenie ako napomenutie disciplinárne odsúdeného, ktorý sa má v rámci výkonu praxe advokátskeho koncipienta v budúcnosti vyvarovať akéhokoľvek porušenia stavovských predpisov.

Verejné napomenutie

Disciplinárne odsúdený **JUDr. Jakub Izák**, advokátsky koncipient, ktorý vykonáva advokátsku prax v Advokátskej kancelárii so sídlom Medený Hámor 11, 915 01 Nové Mesto nad Váhom bol uznaný za vinného za porušenie stavovských predpisov, ktorého sa dopustil tak, že napriek tomu, že nemal oprávnenie na poskytovanie právnych služieb v 14 prípadoch prevzal právne zastúpenie právnických osôb v konaní pred Obchodným registrom, v jednom prípade prevzal právne zastúpenie právnickej osoby v súvislosti so zastupovaním v konaní ohľadom námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu zmien spoločnosti pred obchodným registrom, v jednom prípade prevzal právne zastúpenie právnickej spoločnosti pred Živnostenským úradom a dvakrát prevzal právne zastúpenie fyzických osôb v konaní pred Živnostenským úradom.

Tohto protiprávneho konania sa dopustil v období od 11. 9. 2017 do 12. 11. 2018.

Disciplinárne odsúdený JUDr. Jakub Izák, advokátsky koncipient, sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 Zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokátskeho koncipienta uložené mu v § 65 ods. 3 Zákona o advokácii,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 písm. e) Zákona o advokácii – **vyčiarknutie** zo zoznamu advokátskych koncipientov. Výkon vyššie uvedeného disciplinárneho opatrenia bol disciplinárne odsúdenému podľa § 56 ods. 3 Zákona o advokácii **podmienečne** odložený na dobu 3 rokov.

Zároveň bolo disciplinárne odsúdenému uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. b) Zákona o advokácii – **verejné napomenutie**.

Disciplinárne odsúdený bol podľa § 57 ods. 5 Zákona o advokácii zaviazaný zaplatiť paušálne trovy konania SAK vo výške 580 eur.

Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK zo 4. 11. 2019, v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 26. 5. 2020, nadobudlo právoplatnosť dňa 25. 6. 2020.

S poukazom na výrokovú časť rozhodnutia popísanú vyššie zverejňuje sa toto disciplinárne opatrenie ako napomenutie disciplinárne odsúdeného, ktorý sa má v rámci výkonu praxe advokátskeho koncipienta v budúcnosti vyvarovať akéhokoľvek porušenia stavovských predpisov.

SÚŤAŽ O NAJLEPŠIU ESEJ

Pomýlil sa Coelho?

Vítazom súťaže o najlepšiu esej/úvahu na tému **Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem** sa stal advokát **JUDr. Peter Toth-Vaňo**, ktorého príspevok uverejňujeme bez redakčných úprav.

Tak ako má svoj obmedzený čas život, aj táto esej je limitovaná šiestimi normostranami. Preto dovoľte začať hneď a priamo – troma udalosťami z mojej praxe.

Prvá sa stala dávnejšie. Na dvere advokátskej kancelárie, v ktorej som vtedy pôsobil, zaklopal muž, ktorého som predtým nevidel. Napriek tomu, že nemal dohodnutý termín, ho asistentka usadila v zasadacej miestnosti. Potom došla za mnou.

„Tento pán chce riešiť niečo so svojou bývalou manželkou. Nik iný z právnikov tu práve nie je, môžete za ním ísť?“

Ako sa ukázalo, chcel vyporiadať bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. S bývalou manželkou sa rozviedol pred niekoľkými mesiacmi. No ako mi tak hovoril o ich spoločnom majetku a o tom, ako si vyporiadanie predstavuje, bolo zrejmé, že má záujem o vyporiadanie, ktoré by poškodilo jeho bývalú manželku (a *de facto* aj ich deti). Napriek tomu som si vypočul čo mi vravel, niečo si zapísal a požiadal ho o dokumentáciu. Keďže ju so sebou nemal, mal sa ozvať následne. Hoci myslím, že vďaka svojej vtedajšej služobne staršej a skúsenejšej kolegyni, ktorá ma prácu advokáta naučila nebrať len z pohľadu finančného výnosu, by sme ten prípad nerobili tak či tak, bol som rád, že nás už nekontaktoval. Naša pomoc totiž mala prispieť k riešeniu, ktoré by v danej veci malo ďaleko od skutočnej spravodlivosti.

Druhá z udalostí začala otázkou môjho dieťaťa:

„Tati, a ty zastupuješ aj vrahov?“

„Nie synček, ale sú právnici, ktorí aj takým ľuďom pomáhajú.“

„Tak to sú ale zlí ľudia.“

Musím povedať, že mi celkom dalo prácu, kým som synovi vysvetlil, že jeho automatický (a pre neprávnicka na prvý pohľad i logický) záver nie je tak úplne pravdivý.

Predchádzajúce dva „príbehy“ nie sú svojou pointou výnimočné. Už bežný študent práva vie, že bude aj na ňom vybrať si, aké právo bude robiť a koho bude zastupovať. A že bude raz na ňom, aby našiel rovnováhu medzi finančným hľadiskom na strane jednej a svojou vlastnou ľudskosťou (morálkou) na strane druhej (to k prvej udalosti opísanej vyššie). Rovnako už v čase, kedy som študoval na vysokej škole (zhruba pred dvadsiatimi rokmi), učili na hodinách trestného práva, že zastúpenie obvineného a obžalovaného obhajcom v trestnom procese je potrebné, lebo môže byť nápomocné nielen tomu, aby nebola potrestaná osoba, ktorá trestný čin nespáchala, ale

takisto tomu, aby i skutočný páchatel' dostal len taký trest, aký si zaslúži a aký je s prihliadnutím na jeho osobu a ním spáchanému skutku primeraný (to k druhej udalosti opísanej vyššie).

Nevýhodou povolania advokáta je, že ovocie jeho práce sa často prejaví po dlhšom čase. O tom je udalosť číslo tri. Stala sa niekedy okolo roku 2015. Nikdy predtým a ani nikdy potom som v civilnej veci nevidel tak preplnenú pojednávaciu miestnosť. Žalobcami, ktorých zastupovala advokátska kancelária, v ktorej som vtedy pôsobil, boli vlastníci bytov a nebytových priestorov, ktorí v spore tvrdili, že záložné právo banky (žalovaného) neexistuje. Záverečná reč zástupcu našej kancelárie trvala asi hodinu a po jej skončení sa pojednávacom miestnosťou začal niesť niekoľkosekundový spontánny potlesk verejnosti pozostávajúcej z niekoľkých desiatok ľudí a televízneho štábu. Po skončení záverečnej reči právneho zástupcu banky, ktorá bola nepomerne kratšia, sudkyňa evidentne váhala. Napokon prerušila pojednávanie na 40 minút a z pojednávacej miestnosti odišla. Asi po hodine sa vrátila. So stručnou informáciou, že dané pojednávanie sa odročuje. Ďalší termín vytýčený o dva týždne. O tie dva týždne to prebehlo už rýchlo. Po otázke sudkyne, či chcú strany zopakovať svoje záverečné reči, a po obdržaní zápornej odpovede, sudkyňa uznesením ukončila dokazovanie a následne vyniesla rozsudok, ktorým žalobu vlastníkov – našich klientov – zamietla. Záverečnú reč prednesenú dva týždne predtým si už nik nepamätal. Z danej advokátskej kancelárie som krátko potom odišiel. Až o veľa rokov neskôr som pri čítaní aktuálnej Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky narazil na rozhodnutie, ktoré posúdilo identický prípad v prospech vlastníkov – aplikujúc rovnaké argumenty, aké odzneli svojho času v onej záverečnej reči.¹ Moja manželka mi vtedy na to povedala: „Vidíš, toto je zadosťučinením.“

Advokácia má však ešte jednu, horšiu dimenziu, ako len nevyhnutnú trepezlivosť (o ktorej je potrebné presvedčiť aj klienta). A tou je, že výsledok práce advokáta sa napriek vynaloženému úsiliu nemusí prejavíť nikdy. Uvedené platí špeciálne pre sporovú agendu, kde výsledok snaženia právneho zástupcu závisí aj od niekoho tretieho. A práve v tom sa má a musí prejavíť veľkosť advokáta. Vedieť s pokorou prijať, že nie všetky veci musia dopadnúť tak, ako si to predstavuje, alebo ako to on sám (alebo jeho klient) považuje za sprava-

vodlivé. Je správne robiť všetko dovolené, je však takisto užitočné vedieť, kde sú limity, za ktoré sa ísť nemá. Prečo? Pre určenú tému tohto zamyslenia... Preto, lebo súkromný záujem (klienta a jeho zástupcu) nemá prevážiť nad záujmom verejným, ktorým je v prvom rade nezasahovanie do neustrannosti rozhodovania orgánu, ktorý má právo aplikovať. Hoci sa to nezdá, určenie hranice čo sa ešte môže a čo už nie, nemusí byť úplne jednoduché. Stačí sa pozrieť na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) zo dňa 22. 10. 2019 vo veci L. P. a Carvalho proti Portugalsku.² V rámci daného rozhodnutia až samotný ESLP podal ochrannú ruku dvom advokátom pôsobiacim v Portugalsku, ktorí boli pôvodne zo strany portugalských súdov sankcionovaní za to, že osobitným spôsobom (sťažnosťou, resp. trestným oznámením a žalobou na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy) postupovali voči „neštandardnému“ prístupu sudkyň v prípadoch týkajúcich sa ich klientov.

V nevelkých slovenských pomeroch je pozícia advokáta osobitne nevďačná. Advokát pravidelne prichádza do styku so sudcami, ktorí po čase poznajú jeho, a ktorých po čase pozná i on sám. Voľba osobitného spôsobu poukazovania na prípadný neštandardný postup sudcu v určitej veci (napríklad vo forme sťažnosti predsedovi súdu) je preto vždy osobitne zvažovaná (obzvlášť ešte v priebehu konania), a to nielen vo vzťahu ku klientovi, ktorého sa onen neštandardný postup sudcu týka (a ktorý môže byť pri neprofesionálnom prístupe sudcu následne klientovi zosobnený vo forme nepriaznivého rozsudku), ale aj vo vzťahu k následnému pôsobeniu advokáta na danom súde. A to aj s prihliadnutím na fakt, že príslušným orgánom [či už ním je napríklad osoba oprávnená iniciovať disciplinárne konanie voči sudcovi podľa § 120 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., alebo i samotný Ústavný súd Slovenskej republiky (ÚS SR)] sa neraz „nechce“ zasahovať do prebiehajúceho súdneho konania (napr. vo veci riešenej rozhodnutím sp. zn. III. ÚS 626/2015 zo dňa 8. 12. 2015 sťažovateľ namietal zrušovacie rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré sa odvolalo na listinu, ktorá vôbec nebola súčasťou súdneho spisu – ÚS SR však aj v danom prípade sťažnosť z dôvodu nedostatku právomoci odmietol ako neopodstatnenú).

Malosť slovenských pomerov má však ešte jedno negatívum. Nový predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Ján Šikuta v prejave po svojom menovaní uviedol tiež to, že „Skutočnosť je taká, že dnes okres a kraje až takú veľkú úlohu nezohrávajú, pretože ten kto chce korumpovať, tak si nájde spôsob ako korumpuje.“. Rozmenené na drobné, „nájst si spôsob“ môže znamenať najmä využitie kontaktov, známostí. Známy brazílsky spisovateľ Paolo Coelho hovorí v tejto súvislosti o pojme *banka protislužieb*. „Je to najmocnejšia banka na svete. Nájdete ju v každej oblasti. ... Začnem ukladať na váš účet – nejde o peňažné vklady, ale o kontakty. Predstavím vás tomu a tomu, ulahčím vám isté, ale len zákonné, dohody. Budete vedieť, že mi čosi dlžíte. A jedného dňa ... Jedného dňa vás o niečo požiadam, vy môžete odmietnuť, budete však vedieť, že ste môj dlžník. Urobíte, čo budem chcieť, ja vám budem ďalej pomáhať, ostatní uvidia, že ste dôveryhodný človek, budú ukladať na váš účet – vždy to budú kontakty, lebo

tento svet je postavený na kontaktoch, len na kontaktoch. Jedného dňa vás tiež požiadajú, vy si budete vážiť toho, kto vám pomohol, pomôžete mu a postupom času rozhodíte sieť po celom svete, spoznáte všetkých, ktorých poznať potrebujete, a váš vplyv bude narastať.“³

Osoba poskytujúca právne služby žije a dýcha ten istý vzduch ako každý iný človek. Ale zatiaľ čo v obchode je využívanie kontaktov prípustné prakticky bez obmedzení, v agende súvisiacej so súdmi by to malo byť presne opačne. Z tohto pohľadu platí, že najväčším verejným záujmom v súvislosti s osobou advokáta je jeho neangažovanosť – nad rámec nevyhnutných (obvyklých) úkonov uskutočňovaných v súvislosti s poskytovaním právnych služieb.

Berúc do úvahy Coelhoovu banku protislužieb, najväčším nepriateľom advokáta vždy bude samotný klient, ktorý advokáta platí, a preto očakáva nielen vykonanú prácu, ale aj výsledok, ktorý – ako už bolo uvedené – neraz závisí aj od niekoho iného. Na účet osoby aktívne vykonávajúcej právo, poznajúcej neurčitý okruh ľudí, sa však môžu ukladať i nepeňažné vklady iného druhu, a môže ich tam ukladať aj akákoľvek iná osoba takisto pôsobiaca v právnom prostredí. Osobitne rizikové môžu byť vzťahy nadriadenosti, resp. podriadenosti. Ak na základe takýchto vzťahov vznikajú konzekvencie ovplyvňujúce tretiu (nič netušiacu) stranu, je zle. Na tieto účely sa preto skvele hodí citát (pre mňa doteraz neznámy) austrálskej herečky menom Claudia Black, s ktorým som prišiel do styku pri písaní tejto eseje: „Povedať nie môže byť prejavom maximálnej starostlivosti o seba samého.“

Raz, bezprostredne po prehratom spore, som mal možnosť predniesť príspevok na menšej konferencii na vysokškolskej pôde pred publikom pozostávajúcím z viacerých študentov práva a vyučujúcich. Emočne nie úplne vyrovnaný s výsledkom onoho sporu som uviedol takisto to, že študentov je potrebné učiť nielen o objektívnych kritériách práva, ale je potrebné ich takisto upovedomiť o tom, že právny systém môže byť v praxi ovplyvnený aj inými – nepravými – skutočnosťami. Hrozivú reakciu jednej z osôb tam prítomných (a v danej škole v tom čase i vyučujúcich) si pamätám dodnes: „Neviem, kto by to učil.“

Ach, aký omyl. Lebo kým verejným záujmom súvisiacim s poskytovaním právnych služieb zo strany advokáta je jeho neangažovanosť nad rámec obvyklých úkonov vykonávaných v prospech klienta, vzdelávacie inštitúcie, ale napríklad aj stavovský orgán, musia byť o to viac aktívne, a to nielen z retrospektívneho či represívneho uhľa pohľadu, ale v prvom rade z toho prospektívneho (či, ak chcete, preventívneho).

S cieľom, aby nimi odchovaní advokáti (či vôbec právnici v rámci celého spektra) boli natoľko silné a pripravené osobnosti, ktoré dokážu, že vyššie citovaný Paolo Coelho sa pri vete „Urobíte, čo budem chcieť...“ predsa mohol mylíť. ■

Poznámky

1 R 24/2019.

2 Týkajúce sa sťažnosti č. 24845/13 a č. 49103/15 – zverejnené aj v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 3/2020, s. 43 – 45.

3 COELHO, P.: *Záhir*. Bratislava : Ikar, 2008, s. 37 – 38.

DISKUSIA

Späť k včasnému vyčísľovaniu trov súdneho konania

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Problematika trov konania v režime Občianskeho súdneho poriadku bola pôvodne akýmsi „evergreenom“ tejto rubriky a pred účinnosťou CSP pravidelne zaplňala stránky Bulletinu slovenskej advokácie. Retrospektívne možno uviesť, že išlo o najfrekvencovanejšiu tému, ktorá do roku 2016 podnietila až jedenásť príspevkov (BSA: 4/2011, 6/2011, 9/2011, 10/2011, 4/2012, 1-2/2013, 12/2013, 3/2014, 5/2014, 3/2015 a 10/2015).

Následnú niekoľkoročnú odmlku prerušila až sporná otázka prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (BSA č. 12/2019). Avšak akútnejšou a pre advokátsku prax v podstate cyklickou sa v súčasnosti stáva problematika vyčísľovania trov konania, ktorých náhrady sa advokát v mene svojho klienta domáha. Svedčia o tom nielen pravidelné podnety advokátov, ale aj rôznorodá a nekonzistentná rozhodovacia prax súdov.

S tolerovateľnou mierou autorského zveličenia sa dá konštatovať, že rekodifikačné zmeny v právnej úprave trov civilného sporového konania možno vnímať pozitívne iba z pohľadu sudcu všeobecného súdu. Výrazne menej kladných prívlastkov už odznieva z radov vyšších súdnych úradníkov a samotných advokátov.

V bežnej justičnej činnosti navyše pretrvali akési pozostatky pôvodnej legislatívy, ktoré prehlbujú aplikačnú dezorientáciu a negujú princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Prvým z nich je ukládanie paričnej lehoty v nadväznosti na právoplatnosť uznesenia o výške náhrady trov konania, ako to *per analogiam* pôvodne upravoval § 151 ods. 2 OSP (v znení účinnom do 30. 6. 2007) „Aj keď sa o náhrade trov konania rozhodlo samostatným uznesením, plynie lehota na plnenie vždy až od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa náhrada trov konania priznála.“. Toto pravidlo bolo zákonnou výnimkou z normy obsiahnutej v § 171 ods. 1 OSP a aplikovalo sa v spojitosti s premisou, že výrok o náhrade trov konania má vždy povahu uznesenia, aj keď je súčasťou rozsudku.

Rovnakú výnimku však Civilný sporový poriadok neprevzal a v súlade s § 238 ods. 3 CSP začína lehota na plnenie plynúť od doručenia uznesenia o výške náhrady trov konania, ktorým bola uložená povinnosť plniť. A to napriek skutočnosti, že proti takémuto uzneseniu je vždy prípustná sťažnosť so suspenzívnymi účinkami vo vzťahu k jeho právoplatnosti (§ 247 CSP).

Keďže zrušená výnimka mala racionálny základ a jej opomenutie v novej úprave možno hodnotiť aj ako nevhodné, nejde v tomto prípade o zásadný aplikačný excés. Na druhej strane, z hľadiska právneho purizmu nie je dôvod na akceptovanie svojvoľných odklonov od zákona, ktoré narúšajú ústavný princíp legality výkonu štátnej moci (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR).

Druhým pravidelným rezíduom je procesný postup, keď vyšší súdny úradník po právoplatnosti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania vyzýva advokáta sporovej strany na vyčíslenie trov konania (obdobne ako to ukladal napr. § 151 ods. 4 OSP). Ide o evidentnú nadprácu, pretože takáto povinnosť pre súd z Civilného sporového poriadku nevyplýva. Daný postup je mierne za hranou princípu rovnosti, aj keď vykazuje prvky sympatickej profesionálnej symbiózy. Určitým spôsobom totiž uľahčuje prácu súdu a zároveň chráni ekonomické záujmy sporovej strany a jej advokáta.

Pre prax je však rozhodujúce, že takáto výzva na vyčíslenie trov konania nie je zákonom vyžadovaná a nemožno sa na ňu za žiadnych okolností spoliehať. O výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie z úradnej povinnosti a základom pre jeho rozhodnutie je obsah súdneho spisu. Ak teda advokát trovy konania z vlastnej iniciatívy nevyčísli a na ich vyčíslenie nebude vyšším súdnym úradníkom vopred vyzvaný, alebo bude takúto eventuálnu výzvu ignorovať, môže ho výrok o výške ich náhrady negatívne prekvapiť.

V súlade so zákonom mu totižto nebude priznaná náhrada tých trov konania, ktoré nevyplývajú zo súdneho spisu. Ty-

picky ide o tzv. trovy mimo spisu, teda náhrady za stratu času, cestovné alebo iné hotové výdavky, ale napríklad aj o odmenu za ďalšie porady s klientom, rokovania s protistranou a pod.

Je to nepochybne prísne pravidlo, za dodržanie ktorého zodpovedá advokát ako profesionál (čl. 11 ods. 3 CSP). To v rámci svojej rozhodovacej činnosti aktuálne potvrdil aj Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 27. 5. 2020 č. k. III. ÚS 191/2020-30.

Sťažovateľka sa neúspešne domáhala ústavnoprávneho prieskumu uznesenia okresného súdu o zamietnutí jej sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania, ktorým jej nebola priznaná náhrada trov mimo spisu; konkrétne náhrada cestovného a náhrada za stratu času v súvislosti so štyrmi pojednávaniami.

Namietala jednak skutočnosť, že vyšší súdny úradník ju na vyčíslenie trov konania nevyzval a zároveň aj to, že trovy mimo spisu si riadne uplatnila, vyčíslila a preukázala v sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania, čo podľa jej názoru umožňuje § 245 CSP v znení „V sťažnosti možno uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné.“.

Ústavný súd ani jeden z uvedených argumentov neakceptoval a sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Primárne potvrdil záver, že súd rozhoduje o nároku na náhradu trov konania a následne aj o jej výške *ex offio* a bez toho, aby bol povinný na vyčíslenie trov konania vyzývať advokáta alebo sporovú stranu. Zdôraznil, že advokátovi sťažovateľky nič nebránilo z vlastnej iniciatívy vyčísliť trovy konania po právoplatnosti rozhodnutia o priznaní ich náhrady. Súd prvej inštancie navyše rozhodol o výške náhrady trov konania s dostatočným časovým odstupom necelých štyroch mesiacov, počas ktorých bol advokát procesne úspešnej strany pasívny.

Pokiaľ ide o aplikáciu citovaného § 245 CSP, nestotožnil sa ústavný súd s názorom sťažovateľky z dôvodu, že namietané tzv. trovy mimo spisu bolo možné uplatniť a preukázať už pred sporným uznesením o výške náhrady trov konania, ktoré vydal vyšší súdny úradník. Nejde teda o nové skutočnosti a dôkazy v zmysle tohto ustanovenia, ktorého účelom nie je vytvorenie priestoru na dodatočnú nápravu následkov skoršej procesnej pasivity (ods. 34).

Z hľadiska výpovednej hodnoty prezentovaného názoru ústavného súdu možno konštatovať, že ak advokát alebo sporová strana, ktorej bol právoplatne priznaný nárok na náhradu trov konania, z vlastnej iniciatívy tieto trovy nevyčíslil do rozhodnutia súdu prvej inštancie o ich výške, vystavuje sa reálnemu riziku, že jej definitívne nebude priznaná náhrada trov, ktoré zo spisu nevyplývajú. Podľa individuálnych okolností pritom môže ísť o nezanedbateľnú peňažnú sumu.

Pre túto kategóriu trov sporového konania má osobitný význam aj ďalší judikatórny výstup, a to R 72/2018 v znení „Ak podľa obsahu spisu strane v konaní žiadne trovy nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov CSP, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej náhrada trov konania nepriznáva.“.

Výrok súdneho rozhodnutia o nepriznaní nároku na náhradu trov konania procesne úspešnej strane z dôvodu, že jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, síce CSP výslovne neupravuje, avšak citovaný judikát je nevyhnutné rešpektovať ako relevantný aplikačný záver Najvyššieho súdu SR, resp. ako jeho ustálenú rozhodovaciu prax.

Prax advokáta však jednoznačne svedčí v prospech záveru, že počas konania môžu vzniknúť sporovej strane aj ďalšie trovy, ktorých existencia sa v súdnom spise neprejaví bez toho, aby boli riadne uplatnené a preukázané (napr. už spomínané náhrady a odmena za niektoré špecifické úkony). Pokiaľ súd rozhoduje bez pojednávania, na ktorom by sa advokát zúčastnil, čo je typické najmä pre konanie o opravných prostriedkoch, pričom v tejto procesnej fáze sporu nebol realizovaný žiadny procesný úkon (napr. vyjadrenie k odvolaniu alebo dovolaniu) na ktorý súd prihliada, možno predísť negatívnejmu výroku v zmysle R 72/2018 jedine tým, že pred samotným rozhodnutím súdu mu budú trovy riadne preukázané.

Pri zachovaní náležitej procesnej vigilancie možno za daných okolností odporučiť uplatnenie náhrady trov konania na súde bez zbytočného odkladu po ich vzniku, keďže časové súvislosti vydania súdneho rozhodnutia môžu byť pre advokáta nepredvídateľné. ■

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržalo?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Uplatňovanie nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

JUDr. Monika Jusková

V poslednom období sú súde konfrontované s narastajúcim množstvom sporov, v ktorých na jednej zo sporových strán je spotrebiteľ; buď je žalovaný, keďže nedodrжал podmienky, ku ktorým sa zmluvou zaviazal, alebo je žalobcom domáhajúcim sa voči dodávateľovi z tohto vzťahu nárokov, uplatnenie ktorých má pôvod v porušení jeho práv spotrebiteľa.

I. Účel príspevku a základné východiská

Účelom tohto príspevku, ktorý vychádza z právnej úpravy v zákone č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov (v texte aj „ZSÚ“), zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (v texte aj „ZOS“), Občianskym zákonníkom (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov v texte aj „OZ“), ako aj Obchodným zákonníkom (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov – v texte aj „OBZ“), je načrtnúť pohľad na niektoré inštitúty, ktorými sa v oblasti súkromného práva poskytuje ochrana spotrebiteľovi ako fakticky slabšej strane záväzkového vzťahu. Samozrejme si uvedomujeme, že zákonná úprava je významne ovplyvnená harmonizačnými smernicami Európskej únie, vo svetle ktorých je potrebné vnútroštátnu právnu úpravu vykladať. Preto sa na viacerých miestach budeme vo svojej argumentácii odvolávať aj na súvisiacu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

Dispozičná autonómia subjektov práva v zmysle ich zmluvnej autonómie je síce zaručená článkom 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nie je však bez limitov. Musí byť v súlade so zákonmi a tradičnými, spoločnosťou akceptovanými princípmi, ako sú napríklad dobré mravy. Ak by sa slabšej strane právom a jeho interpretáciou neposkytla ochrana, právo a orgány ho aplikujúce by sa spreneverili svojmu poslaniu, ktorým je spravodlivosť v spoločenských vzťahoch.

Na druhej strane však treba mať na pamäti, ako to uviedol Ústavný súd Českej republiky, že „zásah do autonómie vôle a rovnosti strán je akceptovateľný iba pri zachovaní princípu proporcionality, t. j. ochrana daná spotrebiteľovi kogentnou právnou normou musí byť primeraná k účelu a stanovenému cieľu“.¹ Pokiaľ sa slabšej strane poskytne ochrana neprimeraná, nesledujúca jej účel a zmysel, môže sa stať, že zo slabšej strany sa vytvorí strana fakticky silnejšia. Vymedzovanie týchto hraníc je úlohou práva a ich výklad v prípade sporov je úlohou súdov a to osobitne v dnešnej, tzv. digitálnej dobe, keď na spotrebiteľa číha mnoho nástrah a nemalá časť spotrebiteľských právnych vzťahov sa presunula na internet. Čoraz viac sú poskytované spotrebiteľské úvery na diaľku prostredníctvom rôznych webových stránok, čo so sebou prináša ešte viac problémov s riešením následných spotrebiteľských sporov, ktorých pôvod spočíva okrem iného v tom, že je veľmi ľahké zneužiť osobné údaje a tým aj osobnú identitu osoby, bez potreby bližšieho overenia, bez bližšieho oboznámenia sa s úverovými podmienkami, bez potreby skúmania schopnosti spotrebiteľa uhradiť daný dlh a postačí len prostá registrácia na účte veriteľa, naskenovanie občianskeho preukazu a technické potvrdenie uzavretia zmluvy.

¹ Ústavný súd Českej republiky, III. ÚS 350/03 z 29. 9. 2005

II. Deficit informovanosti a jeho dôsledky

1. Predzmluvná informovanosť

1.1. Parametre reklamy sú základnom predzmluvnej informovanosti

Informovanosť spotrebiteľa pred uzavretím zmluvy o úvere patrí medzi základné piliere Európskeho spotrebiteľského práva, ktoré sa snaží Európska únia² harmonizovať tak, aby v každom členskom štáte mali spotrebiteľia rovnaké práva a možnosti rozhodnúť sa, či pôjdu do takéhoto vzťahu a či vôbec uzavrujú zmluvu o úvere.

Kvalita informovanosti spotrebiteľa pred uzavretím konkrétnej zmluvy vo veľkej miere závisí od parametrov reklamy tak, ako sú vymedzené v práve, v zásadách poctivého obchodného styku, dobrých mravov a v judikatúre súdov.

Už sme uviedli, že podstatná časť úverových vzťahov sa presunula aj do digitálnej podoby. Stretávame sa s pomerne silným marketingovým vplyvom na jednotlivca, ktorý na nás „vyskakuje“ z televízie, tabletov a mobilov (aj prostredníctvom platenej reklamy v aplikáciách), na internetových stránkach a v neposlednom rade aj v papierovej verzii (noviny, časopisy, letáky), kde sa spoločnosti poskytujúce spotrebiteľské úvery snažia nalákať spotrebiteľa na uzavretie úverovej zmluvy buď vo forme bezúčelového spotrebiteľského úveru alebo účelového spotrebiteľského úveru (tzv. nákup na splátky).

Najčastejšie sa stretávame s reklamou, ktorá sa svojím spôsobom snaží na potenciálneho spotrebiteľa zaútočiť citovo, pričom najčastejším marketingovým ťahom je odklad splátok, nízka úroková sadzba, väčší počet splátok alebo aj iný marketingový bonus, čo značne ovplyvňuje rozhodovanie spotrebiteľa, ktorý sa nechá ľahšie nalákať do siete spotrebiteľských úverov.

Reklama však musí spĺňať prísne podmienky dané aj zákonom o ochrane spotrebiteľa, ktorý definuje nekalé obchodné praktiky v súvislosti so spotrebiteľskými právnymi vzťahmi.³ Informovanosť určená širšiemu okruhu adresátov je totiž často skutočnosťou, ktorá prvotne ovplyvní rozhodnutie spotrebiteľa o vstupe do záväzkového vzťahu, na základe ktorého mu bude poskytnutý úver. Reklama úverového produktu preto musí uvádzať pravdivé informácie bez akéhokoľvek zamlčovania podstatných skutočností, len tak môže spotrebiteľ urobiť kvalifikované rozhodnutie o obchodnej transakcii.

Za podstatnú informáciu sa v zmysle § 8 ods. 6 písm. c) ZOS považuje cena ponúkaného produktu a keďže klamlivé konanie alebo opomenutie je nekalou, zakázanou obchodnou praktikou pred, počas aj po vykonaní transakcie, je potrebné, aby sa cena propagovaného produktu uvádzala dostatočne jasne a presne.

Okrem toho sa pravidlá reklamy nachádzajú aj v § 3 ZSÚ, ktorý definuje, že reklama alebo akákoľvek ponuka o spotrebiteľskom úvere, v ktorej sa uvádza úroková sadzba spotrebiteľského

2 Základom je predovšetkým Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

3 Podľa prílohy č. I. Zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ktorou sa definujú nekalé a klamlivé obchodné praktiky.

JUDr. Monika Jusková, sudkyňa, predsedníčka senátu na Krajskom súde v Prešove.

Štúdium absolvovala, vrátane postgraduálneho,

na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach; rigoróznou skúškou vo vednom odbore Občianske právo hmotné a procesné na Právnickej fakulte UK v Bratislave; doplnkové

dvojsemestrálne štúdium na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave – Teoretické ekonomicko-právne aspekty v bankovej praxi. Od roku 2004 sudkyňa rozhodujúca občianskoprávnou a krátko doba aj trestnú agendu.

Prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc., študoval na Právnickej fakulte UK v Bratislave, kde získal vedeckú hodnosť CSc., habilitoval

a v roku 2002 inauguroval. Po ukončení štúdií nastúpil na Právnickú fakultu UPJŠ v Košiciach, kde pôsobí dodnes. Je vedúcim katedry občianskeho práva.

V rokoch 2000 – 2002 bol dekanom fakulty. Je autorom viacerých monografií a vyše 150 vedeckých a odborných článkov z oblasti občianskeho práva a osobitne z práva duševného vlastníctva. Aktívne vystupoval na mnohých vedeckých konferenciách doma a aj v zahraničí. Je lektorom Justičnej akadémie SR a členom skúšobnej komisie pre odbornú justičnú skúšku. Patrí k zakladateľom časopisu Bulletin slovenskej advokácie.

úveru alebo akýkoľvek číselný údaj týkajúci sa celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, musí obsahovať zrozumiteľne, stručne a zreteľne vo forme reprezentatívneho príkladu viaceré informácie.

Pri posudzovaní, kedy je informácia o cene dostatočnou, je možné vychádzať zo Stanoviska Úradu dohľadu na finančnom trhu Národnej Banky Slovenska z 24. 4. 2017 k niektorým otázkam týkajúcim sa propagácie ceny úverových produktov,⁴ podľa ktorého za úplný, súhrnný údaj o cene možno považovať predovšetkým údaj o výške ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej v texte aj ako „RPMN“), nie údaj o úrokovej sadzbe, ktorý nie je plnohodnotnou informáciou. Úroková sadzba tvorí spravidla len jednu zo zložiek ceny úveru a môže vyvolať u spotrebiteľov mylnú predstavu o výhodnosti ceny úverového produktu, nie sú z nej totiž zrejme ďalšie náklady a poplatky, ktoré môžu cenu úveru v porovnaní s úrokovou sadzbou podstatne navyšovať (bod 19. Stanoviska). Navyše, treba mať na pamäti, že ani údaj o úrokovej sadzbe nemožno podceňovať a musí byť uvádzaný tak, aby úroková sadzba nebola v rozpore s dobrými mravmi a neodporovala zásadám poctivého obchodného styku.

1.2. Informácie pred uzavretím zmluvy

Samotná individuálna predzmluvná procedúra patrí medzi najdôležitejšie, rozsah a spôsob poskytovania informácií pred uzavretím zmluvy vyplýva z § 4 a 5 ZSÚ, pričom tieto informácie sa majú poskytnúť v dostatočnom časovom predstihu v rozsahu a prostredníctvom formulára v listinnej forme alebo formou zápisu na trvanlivom médiu buď dodávateľom alebo sprostredkovateľom, ktorí majú na túto činnosť oprávnenie.

Pojem trvanlivé médium definuje zákon o spotrebiteľských úveroch v § 2 písm. m) tak, že ide o každý prostriedok, ktorý umožňuje uloženie informácií spôsobom prístupným na používanie v budúcnosti na časové obdobie zodpovedajúce účelom informácií a ktorý umožňuje verné reprodukovanie uložených informácií. Podľa článku 2 bodu 10 smernice 2011/83/EÚ⁵ ide o akýkoľvek prostriedok umožňujúci uchovávať informácie určené spotrebiteľovi osobne spôsobom dostupným na budúce použitie na obdobie primerané účelu týchto informácií a ktorý umožňuje nezmenenú reprodukciu uložených informácií. V kontexte s bodom 23 úvodných ustanovení tejto smernice takýmito nosičmi sú najmä papier, USB kľúče, CD-ROM, DVD, pamäťové karty, pevné disky počítačov ako aj e-mail. Predzmluvné informácie teda nemusia byť poskytnuté len v listinnej podobe, do úvahy prichádza aj využitie ďalších prostriedkov, tieto však musia byť spotrebiteľovi dostupné tak, aby bola dodržaná zásada personalizácie, trvalosti a reprodukovateľnosti. Je však otázne splnenie povinností aj alternatívnymi spôsobmi, nakoľko tieto môžu byť v prípade dokazovania v konaní pred súdom ťažšie obhájiteľné a problematické (príkladom je deaktivovanie e-mailovej schránky spotrebiteľa v dôsledku dlhotrvajúcej nečinnosti).

Predzmluvná, konkrétne spotrebiteľovi adresovaná informovanosť má byť realizovaná v dostatočnom časovom predstihu. Posúdenie naplnenia tohto časového faktora závisí od typu zmluvy, časového obdobia poskytovaného úveru, či osoby konkrétneho potenciálneho dlžníka, keď napríklad veriteľ ho pozná z predchádzajúcich zmluvných vzťahov.

V tomto prípade ide o to, že veriteľ musí budúcemu spotrebiteľovi poskytnúť informácie na základe požiadaviek spotrebiteľa, aby bolo zrejmé, o aký druh spotrebiteľského úveru pôjde (či bude tzv. splátkový a viazaný na konkrétny tovar, bezúčelový, poskytnutý prostredníctvom povoleného prečerpania, alebo pôjde o obnovujúci revolvingový úver, atď), ďalej o tom, v akej výške a mene sa poskytne úver, o dobe trvania (v koľkých splátkach sa tento úver má uhradiť a dokedy), o úrokovej sadzbe a podmienkach jej určenia, ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú sumu, ktorú bude musieť spotrebiteľ uhradiť, teda to čo si požičia plus odplatu, o poplatkoch spätých s poskytnutím úveru, informáciu o splátkach (ich počet, frekvencia a výška), či podmienkou úveru je aj uzavrieť poisťovnú zmluvu a v neposlednom rade musí byť spotrebiteľ upozornený aj na následky nesplácania spotrebiteľského úveru, o práve na odstúpenie od tejto zmluvy a ostatných náležitostiach stanovených zákonom.

Údaje poskytnuté v predzmluvnom formulári musia byť správne, inak k splneniu informačnej povinnosti nedôjde.

Medzi predzmluvné informačné povinnosti patrí aj povinnosť vyplývajúca z § 4 ods. 6 ZSÚ poskytnúť vysvetlenie, aby spotrebiteľ mohol posúdiť, či zmluva, o uzavretí ktorej uvažuje, zodpovedá jeho finančnej situácii a potrebám. Dôležité je to najmä pri zložitejšom produkte.

4 Webové sídlo Národnej banky Slovenska: www.nbs.sk

5 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64)

- 6 Rozsudok Súdneho dvora z 18. decembra 2014, CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakhaus, Charline Bonato, rod. Savary, Florian Bonato, C-449/13, EU:C:2014:2464,
- 7 Rozsudok Súdneho dvora z 21. apríla 2016 Ernst Georg Radlinger, Helena Radlingerová proti FINWAY a. s. C-377/14, EU:C:2016:283,
- 8 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. januára 2014, Constructora Principado S. A. proti José Ignacio Menéndez Álvarez, C-226/12, EU:C:2014:10,
- 9 § 24 ods. 1 ZOS,
- 10 Žaloba spotrebiteľa o ochranu svojich práv voči porušiteľovi podaná súdu, právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti zodpovedá.
- 11 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, Ú. v. EÚ L 133, 22. 5. 2008, s. 66 – 92.
- 12 Rozsudok Súdneho dvora z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 20.
- 13 Vestník Národnej banky Slovenska, čiastka 13/2018 vydaná 1. júna 2018; čiastka 29 vydaná dňa 28. novembra 2017, ročník 2017. (zdroj: www.nbs.sk)
- 14 Nebanková spoločnosť – spoločnosť, ktorá nie je bankou, ale na základe povolenia NBS je oprávnená poskytovať služby na finančnom trhu.

Preukázanie splnenia tejto povinnosti je na dodávateľovi, podľa rozsudku Súdneho dvora vo veci C-449/13⁶ *veriteľ môže informácie poskytnúť aj ústne (bod 47). Je na členskom štáte, ktorý môže podľa smernice spresniť povinnosť a formu vysvetlenia (bod 48 rozsudku).* V úprave Slovenskej republiky táto forma zakotvená nie je. Je však otázne, či so zreteľom na citovaný rozsudok Súdneho dvora by bolo možné argumentovať v konaní pred súdom, že k splneniu informačnej povinnosti došlo účinným spôsobom aj ústne. Ide totiž o to, že rozsudok Súdneho dvora sa uplatňuje v celej EÚ.

V tejto súvislosti je ďalej potrebné poukázať na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-377/14,⁷ podľa ktorého *vnútroštátny súd má povinnosť ex offico skúmať či bola dodržaná informačná povinnosť pred uzavretím zmluvy nakoľko jej splnenie prispieva k realizácii cieľa sledovaného smernicou keďže práve na základe týchto informácií sa spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný zmluvnými podmienkami.* Obdobné závery vyplývajú aj z rozsudku C-226/12.⁸ Podľa rozsudku C-449/13 je to *veriteľ, ktorý je povinný súdu preukázať správny výkon predzmluvných povinností, obozretný veriteľ si musí byť vedomý nevyhnutnosti zbierania a uchovania dôkazov o splnení svojich informačných povinností a povinnosti poskytnúť vysvetlenia (body 27,28 rozsudku).*

1.3. Dôsledky deficitu informovanosti

Nesplnenie informačných povinností je porušením odbornej starostlivosti definovanej v § 2 písm. u) ZOS a tým nekalou obchodnou praktikou podľa § 7 ods. 2 písm. a) ZOS, čo môže viesť k verejnoprávnym sankciám,⁹ medzi ktoré patrí uloženie pokuty, ale aj k dôsledkom vyplývajúcim z § 3 ods. 5 ZOS.¹⁰ Pokiaľ by došlo k následnému uzavretiu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nie je vylúčené uvažovať aj o omyle v zmysle § 49a OZ, t. j. o omyle vo vzťahu ku skutočnosti rozhodujúcej pre uzavretie zmluvy, resp. zodpovednosti za škodu, to však v závislosti od posúdenia individuálnych skutkových okolností a právnych skutočností.

1.4. Posúdenie schopnosti splácať úver

Článkom 8 Smernice 2008/48/ES¹¹ sa členským štátom EÚ uložilo zabezpečiť, aby veriteľ pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere posúdil úverovú bonitu spotrebiteľa, pričom podrobnosti zisťovania bonity boli ponechané bez harmonizácie. Cieľom uvedenej povinnosti je v súlade s odôvodnením 26 tejto smernice posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.¹² Slovenský zákonodarca viacerými postupnými legislatívnymi úpravami precizoval postupy, ktoré by mali veritelia pri posudzovaní bonity spotrebiteľa realizovať pre naplnenie požiadavky smernice, v aktuálnom znení § 7 ZSÚ má už 43 odsekov.

Národná Banka Slovenska, ktorá v zmysle § 7 ods. 41 ZSÚ bola povinná ustanoviť metódu na výpočet ukazovateľa schopnosti splácať spotrebiteľský úver, čo realizovala Opatrením č. 10/2017 zo 14. 11. 2017, ktoré bolo doplnené Opatrením č. 6 z 29. mája 2018.¹³

Posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver je povinnosť poskytovateľa úveru. Predtým, než poskytne spotrebiteľovi úver, má skúmať, na základe viacerých údajov, či spotrebiteľ bude schopný žiadaný úver splatiť riadne a včas. Veriteľ musí v tomto prípade postupovať s odbornou starostlivosťou, čo podľa § 7 ods. 17 ZSÚ znamená, že poskytne spotrebiteľovi údaje podľa § 4 a 5 ZSÚ a zároveň posúdi získané informácie.

Tu by sme sa však radi zastavili nad jednou skutočnosťou, že je rozdielny prístup pri poskytovaní spotrebiteľského úveru bankou, resp. pobočkou zahraničnej banky a nebankovou spoločnosťou.¹⁴ V prípade nebankových spoločností sa v praxi posúdenie schopnosti splácať spotrebiteľský úver často obmedzuje len na vnútro podnikové systémy a dôveruje sa tvrdeniam spotrebiteľa, bez bližšej verifikácie, čím sa úvery poskytujú oveľa jednoduchšie a schválenie takéhoto úveru je záležitosťou niekoľkých okamihov, čo sa potom odzrkadľuje aj v objeme sporovej agendy na súdoch. Naopak, v prípade bankového sektora je podľa nášho názoru posúdenie schopnosti splácať úver oveľa precíznejšie.

Vzniká aj otázka, či nebankové spoločnosti svojím prístupom k bonite klienta nekonajú v rozpore s princípmi korektnej hospodárskej súťaže, čo by bolo postihnutelné aj v súkromnoprávných sporoch.

Posúdenie schopnosti splácať úver podľa § 7 ZSÚ zahŕňa zistenie čistého príjmu spotrebiteľa (lustráciou v registri Sociálnej poisťovne), ďalej zistenie nákladov spotrebiteľa na zabezpečenie svojich potrieb a osôb, voči ktorým má vyživovaciu povinnosť, o jeho finančnej a ekonomickej situácii k pomere žiadanému úveru. Na tento účel si banky vytvárajú aj tzv. bankový register

údajov o spotrebiteľských úveroch, kde sa nachádzajú informácie o spotrebiteľovi a jeho žiadostiach a o úver, alebo o jeho schválených úveroch a iných informáciách.

Nesplnenie povinnosti veriteľov posúdiť úverovú bonitu zákonodarcu sankcionuje stratou oprávnenia veriteľa žiadať od spotrebiteľa jednorazové splatenie úveru v prípade ak nekonal s odbornou starostlivosťou, a ak povinnosť hrubo poruší, čím je posúdenie schopnosti splácať úver bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do databázy, alebo ak ide o porušenie ustanovení uvedených v § 7 ods. 19 – 42 ZSÚ, úver sa posudzuje ako bezúročný a bezpoplatkový.

Veritelia ako žalobcovia nezriedka podceňujú splnenie dôkaznej povinnosti, hoci jej nesplnenie by malo viesť k neuneseniu dôkazného bremena a k zamietnutiu žaloby. Takíto žalobcovia nereagujú účinným spôsobom ani na výzvu súdu, zjavne preto, že nie sú schopní preukázať splnenie týchto povinností, hoci sa tým vystavujú riziku, že úver bude posúdený ako bezúročný.¹⁵

Tu opäť platí pravidlo v citovanom rozsudku Súdneho dvora C-449/13, podľa ktorého obozretný veriteľ si musí byť vedomý nevyhnutnosti zbierania a uchovania dôkazov o splnení týchto svojich povinností. Súdny dvor EÚ tiež uviedol, že *veriteľ sa v súvislosti so skúmaním bonity nemôže uspokojiť len s vyhlásením spotrebiteľa pokiaľ k takému vyhláseniu nie sú pripojené dôkazy*.

V súvislosti s povinnosťou veriteľa posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa je potrebné ešte uviesť, že podľa Súdneho dvora má splnenie uvedenej povinnosti súd skúmať ex offio, pričom, ak konštatuje porušenie tejto povinnosti, musí bez toho, aby čakal, že spotrebiteľ podá návrh v tomto smere, vyvolať všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, pod podmienkou dodržania zásady kontradiktórnosti.¹⁶

2. Informačná povinnosť pri uzavretí zmluvy

Informačná povinnosť veriteľa v štádiu samotnej kontraktácie je realizovaná uvedením tých náležitostí, ktoré má zmluva podľa zákona obsahovať,¹⁷ pričom uvedené musia byť správne, čím sa vytvorí predpoklad na to, aby nevznikli pochybnosti predovšetkým o rozsahu plnenia, ktoré môže veriteľ od dlžníka požadovať.

Odpoveď na otázku či náležitosti zmluvy musia byť uvedené v jedinom dokumente, dal Súdny dvor v rozsudku vo veci C-42/15, Home Credit/Bíróová¹⁸ a to jednoznačným konštatovaním, že *nie je nevyhnutné aby náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere boli obsiahnuté v jedinom dokumente, podmienkou je však to, že zmluva obsahuje jasné a zrozumiteľné odkazy na iné písomnosti alebo iné trvalé nosiče, ktoré tieto náležitosti obsahujú, pričom tieto iné písomnosti alebo nosiče musia byť skutočne spotrebiteľovi odovzdané, a to pred uzatvorením zmluvy*.¹⁹

Tak ako úprava daná smernicou, ani právny poriadok Slovenskej republiky použitie Všeobecných obchodných podmienok (v texte aj „VOP“) nevyklučuje, musia byť však, pokiaľ majú mať pre spotrebiteľa záväzný charakter, riadne do zmluvy inkorporované. Spotrebiteľovi musí byť jasné, že sú súčasťou zmluvy a v akom rozsahu, nepostačuje iba vyhlásenie v zmluve, že spotrebiteľ sa s VOP oboznámil a súhlasí s nimi. Veriteľ je povinný preukázať, že VOP sú spotrebiteľovi známe, že mal možnosť sa s nimi oboznámiť, resp., že sú k zmluve priložené.

Keďže podmienkou platnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere je podľa § 9 ZSÚ písomná forma, je potrebné vychádzať zo slovenskej úpravy, v zmysle ktorej je písomný právny úkon platný ak je podpísaný konajúcou osobou (§ 40 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky²⁰ *ak nie sú obchodné podmienky podpísané, dojednania, ktoré sú v nich obsiahnuté a pre ktoré zákon vyžaduje písomnú formu, sú pre absenciu tejto písomnej formy neplatné*.

Len pre úplnosť treba uviesť, že smernica 2008/48 nepožaduje, ale ani nezakazuje pre platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere písomnú formu. V článku 10 ods. 1 tejto smernice sa totiž výslovne uvádza, že nie sú dotknuté žiadne vnútroštátne pravidlá týkajúce sa platnosti uzavretia zmlúv o úvere, ktoré sú v súlade s právom Spoločenstva. Tento záver platí napriek tomu, že článok 10 ods. 1 smernice 2008/48, v slovenskej verzii vyžaduje, aby zmluva o úvere bola vypracovaná písomne alebo na inom trvalom nosiči. Iné verzie smernice však používajú formuláciu „sur un support papier“ (francúzsky verzia), on paper (anglická verzia) alebo „na papíře“ (česká verzia). V rozsudku vo veci C-42/15 Súdny dvor dospel k záveru, že pojem „písomne“ použitý

15 Rozsudky Krajského súdu v Prešove 6Co/171/2016 z 27. 10. 2016, 9Co/14/2016 z 25. 5. 2017

16 Rozsudok Súdneho dvora z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, body 23 a 24.

17 § 9 ods.1, 2, § 10 ods. 1 ZOS

18 Rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, a. s. proti Klára Bíróová, C-42/15, EU:C:2016:842

19 K tomu bližšie: Jánošíková, M.: Je zákon o spotrebiteľských úveroch v súlade so smernicou o zmluvách o spotrebiteľskom úvere?, Bulletin slovenskej advokácie 2017, č. 1-2 s. 34-36.

20 Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 245/2010 z 30. 11. 2011.

21 Bližšie pozri Jánošíková. M.:

Keď písomne neznamená písomne a iné poučenia z rozsudku Home Credit Slovakia / Martina Jánošíková. In Súkromné právo. Roč. 3, č. 2 (2017), s. 72.

v čl. 10 ods. 1 smernice 2008/48 sa vzťahuje na prostriedok, na ktorom je vyhotovená zmluva, pričom podpis takéhoto nosiča sa v zmysle smernice nevyžaduje.²¹

V súvislosti s VOP stojí za zmienku aj § 37 zákona o bankách (zákon č. 483/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov), ktoré bankám ukladá, aby na svojej internetovej stránke a vo svojich prevádzkových jednotkách zrozumiteľne informovali písomnou formou v slovenskom jazyku o podmienkach svojich produktov, t. j. úveroch a ich cenách. V sporoch prejednávaných súdmi sa objavuje argumentácia strán sporu v zmysle odkazu na predmetné zákonné ustanovenie v tom zmysle, že splnením zákonnej povinnosti zverejnenia obchodných podmienok je naplnená povinnosť odkazu na VOP. Treba však poukázať na to, že táto bankám uložená povinnosť je povinnosť, ktorá sa netýka procesu uzatvárania zmlúv, a preto ide o argument bez relevance. Uvedené platí obdobne aj na § 9 ods.18 posledná veta ZSÚ, ktorým sa ukladá veriteľom zverejniť na svojom webovom sídle aj VOP, vrátane ich zmien.

2.1. Podstatné náležitosti zmluvy

Zásadná pozornosť zmluvnej informačnej povinnosti musí byť venovaná tým náležitostiam zmluvy, neuvedenie resp. nesprávne uvedenie, ktorých má za následok bezúčnosť a bezplatkovosť úveru.

Každá zmluva o spotrebiteľskom úvere musí spĺňať základné náležitosti, ktoré ustanovuje Občiansky zákonník jednak pre právne úkony, ako aj osobitné náležitosti stanovené pre spotrebiteľské zmluvy, vrátane náležitostí predpísaných zákonom o spotrebiteľských úveroch v jeho § 9 ods. 2. písm. a – v). V praxi sa ako problematické najčastejšie javí uvedenie doby trvania zmluvy o úvere (písm. d) uvedeného ustanovenia), uvedenie celkovej výšky a meny úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie (písm. e) uvedeného ustanovenia), informácie o úrokovej sadzbe (písm. g) uvedeného ustanovenia), informácie o ročnej percentuálnej miere nákladov (písm. h) uvedeného ustanovenia), informácie výške, počte, frekvencií a poradí splátok (písm. i) uvedeného ustanovenia) a ustanovenia o práve spotrebiteľa vyžiadať si amortizačnú tabuľku (písm. j). V nasledujúcom výklade sa však zameriame iba na tie, ktoré boli predmetom konaní o prejudiciálnych otázkach pred Súdnym dvorom Európskej únie.

U nárokov uplatňovaných veriteľmi na súde sa nesprávnosť opakovane zistila pri uvádzaní celkovej výšky úveru, táto má byť vyjadrená iba tou sumou, ktorá je daná k dispozícii spotrebiteľovi, nemôže zahŕňať sumy, ktoré vstupujú do nákladov na úver ako odmena, t. j. administratívne poplatky, úroky, provízie a akékoľvek ďalšie poplatky, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť. Uvedené vyplýva aj z už citovaného rozsudku Súdneho dvora EÚ C-377/14 Radlinger (body 85, 86, 91).

Celková suma, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť je súčtom výšky spotrebiteľského úveru a celkových nákladov úveru vypočítaná k okamihu uzavretia zmluvy. Celkové náklady pritom nestačí len správne kvantifikovať, súdy posudzujú, či ich obsahom nie sú neprijateľné zmluvné podmienky. Z dikcie § 9 ods. 12 ZSÚ jasne vyplýva, že všetky plnenia, ktoré pre spotrebiteľa vyplývajú z poskytnutia spotrebiteľského úveru alebo s ním súvisia, musia byť obsiahnuté v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Je známe, že pod vplyvom nemeckej názorovej línie²² (v rámci ktorej však nemecké súdy posudzovali prijateľnosť poplatku za vedenie účtu, resp. poplatok za kvitanciu), akcentujúcej teóriu skutočného plnenia v záujme spotrebiteľa, súdy SR sa v zmysle tejto teórie začali zaoberať poplatkami za poskytnutie úveru.

Krajský súd v Prešove v rozsudku 19Co/44/2018 uviedol, aj s odkazom na rozsudky Krajského súdu v Trnave 10Co/27/2013, 10Co/325/2014, že za poplatok za poskytnutie úveru sa spotrebiteľovi nedostáva žiadneho protiplnenia, slúži výlučne záujmu zmluvného partnera spotrebiteľa na maximalizáciu zisku. V rozsudku Krajského súdu v Prešove 18Co/109/2011 je, s poukazom na nemeckú názorovú líniu uvedené, že neprijateľnou je podmienka, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom veriteľa, teda administratívna agenda alebo posúdenie bonity predstavujú plnenia, ktoré nie sú v záujme spotrebiteľa.

Je však otázne či uvedený názor o administratívnom poplatku, v tom zmysle, že slúži len záujmom veriteľa, by mal byť prijímaný bez výhrad. Z Pracovného dokumentu²³ útvarov Komisie – Usmernenie na uplatňovanie Smernice 2008/48/ES vo vzťahu k nákladom a ročnej percentuálnej miere nákladov z 8. 5. 2012 SWD/2012/128 pritom vyplýva, že celkové náklady spojené s úverom zahŕňajú celé spektrum nákladov, ktoré spotrebiteľ musí zaplatiť za prístup k úveru alebo jeho využívanie, okrem iného administratívne poplatky, napr. za prípravu pôžičky alebo

22 Rozhodnutie Bundesgerichtshof zo 7. 6. 2011 č. AZ XI ZR 388/10, Brandenburgisches Oberkandesgericht z 21. 6. 2006 č. k. 7U 17/0

23 European Commission Brussels, 8. 5. 2012 SWD/2012/128 final Commission Staff working document guidelines on the application of Directive 2008/48/EC /Consumer Credit Directive/in relation to costs and the Annual Percentage Rate of Charge, dostupné na <https://ec.eu-rop.eu>

preskúmanie a schválenie úveru (časť 3, bod 3. 1). Aj keď tento dokument nemá žiadnu právnu záväznosť a výklad smernice prináleží Súdnu dvoru, nie je možné bez ďalšieho vychádzať z predpokladu, že administratívny poplatok je zásadne neprijateľným.

Správnosť odpovede na polemiku nielen vo vzťahu k poplatku za poskytnutie úveru, ale aj k poplatku za správu úveru je možné nájsť v aktuálnom rozsudku Kiss,²⁴ v ktorom Súdny dvor konštatoval, že zo Smernice 93/13 nevyplýva povinnosť, aby zmluvná podmienka presne určujúca sumu poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob výpočtu a dátum ich splatnosti podrobne špecifikovala všetky služby poskytované ako protihodnota daných súm. Podľa Súdneho dvora EÚ zmluvná podmienka týkajúca sa poplatkov za správu zmluvy o úvere, ktorá neumožňuje jednoznačne určiť konkrétne služby poskytované ako protihodnota, v zásade nespôsobuje v rozpore s požiadavkou dobrej viery na úkor spotrebiteľa značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami strán, ktoré vyplývajú zo zmluvy. Podľa nášho názoru by tak v zmluve mali byť uvedené všetky poplatky, ktoré je povinný znášať spotrebiteľ, ktoré sa jednak zahŕňajú do celkovej odplaty úveru ale aj tie, ktoré s ňou nesúvisia a ktoré je povinný spotrebiteľ zaplatiť popri odplate, čo sa logicky týka aj poplatkov spojených s poskytnutím úveru.

Čo sa týka informovanosti spotrebiteľa o výške, počte a frekvencii splátok je odpoveďou rozhodnutie vo veci Bíróová, avšak už pred týmto rozhodnutím platila povinnosť súdov realizovať eurokonformný výklad vnútroštátneho predpisu a to počínajúc uplynutím lehoty pre prebratie smernice do právneho poriadku SR. Uvedené vyplýva z rozsudku C-212/04.²⁵

Vnútroštátne súdy, ktoré majú podať výklad vnútroštátneho práva, musia zohľadniť všetky predpisy tohto práva a uplatniť výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva v zmysle znenia textu ako aj účelu smernice, aby bol dosiahnutý výsledok smernicou sledovaný (rozsudok C-441/14, bod 31, tiež rozsudok C-555/07, bod 48).²⁶ V bode 110 rozsudku Pfeiffer (Rozsudok Súdneho dvora z 5. októbra 2004 Pfeiffer a ostatní proti Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Waldshut eV, spojené veci C-397/01 až C-403/01, C:EU:C:2004:584), je uvedené, že počínajúc rozsudkom Von Colson a Kamann 14/83 je povinnosťou členských štátov dosiahnuť cieľ sledovaný smernicou a táto povinnosť platí pre všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rozsahu ich právomoci. Ak teda súdy vykladali pojem výška, počet a termíny splátok istiny, úroku a iných poplatkov tak, že splátka má byť rozčlenená, nezodpovedal ich výklad zneniu a cieľom smernice, správnym výkladom bol výklad, že zákonodarcom použitý pojem sa má vykladať tak, že ide o zložky, ktorými je splátka tvorená, ktoré sa uhrádzajú naraz, v konkrétne určený deň splatnosti splátky. Povinnosť eurokonformného výkladu vzniká v prípade, keď smernica nebola správne implementovaná, ale aj v prípadoch kedy implementačná legislatíva sama o sebe môže byť so smernicou v súlade, ale existuje viac možných výkladov a vnútroštátny súd má aplikovať len ten, ktorý požaduje smernica. Súdny dvor požaduje, aby vnútroštátne súdy pri výklade vnútroštátneho práva vychádzali z nevyvrátiteľnej právnej domnienky pre výklad implementačných predpisov, že účelom a cieľom predpisu, ktorý mal zákonodarcu v úmysle prijať, bola plná implementácia smernice.²⁷

K predmetnému názoru sa priklonil aj Najvyšší súd SR.²⁸ Odpoveď na názory súdov v tom zmysle, či rozsudok Bíróová z hľadiska výkladu platí aj na zmluvy uzatvorené pred týmto rozhodnutím dal Súdny dvor v rozsudku Pohotovosť,²⁹ podľa tohto rozsudku článok 10 ods. 2 a článok 22 ods. 1 smernice 2008/48/ES ako boli vyložené rozsudkom Bíróová sa majú uplatniť na zmluvu uzatvorenú pred vyhlásením rozsudku a pred zmenou vnútroštátnej úpravy. V rozsudku je zdôraznené (bod 56), že súdy musia zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru ak vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice.

Pochybnosti niektorých slovenských súdov, či eurokonformný výklad vnútroštátnej úpravy nie je možný len za cenou výkladu contra legem, však naďalej pretrvávajú. Dôkazom sú prejudiciálne otázky Krajského súdu v Prešove vedené v registri Súdneho dvora pod číslom C-485/19, o ktorých zatiaľ nebolo rozhodnuté.

2.2 Dôsledky porušenia práv spotrebiteľov na informácie

Dôsledkom absencie informovanosti spotrebiteľa a niektorých povinných náležitostí spotrebiteľských zmlúv, okrem verejnoprávných sankcií, straty nároku na úroky a poplatky, možného nároku na náhradu škody, je aj nárok upravený v § 3 ods. 5 posledná veta ZOS,³⁰ podľa ktorého spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto

24 Rozsudok Súdneho dvora z 3. októbra 2019, Gyula Kiss proti CIB Bank Zrt, Emil Kiss, Gyuláné Kiss, C-621/17, EU:C:2019:820

25 Rozsudok Súdneho dvora zo 4. júla 2006, Konstantinos Adeneler a ďalší proti Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG), C-212/04, EU:C:2006:443

26 Rozsudok Súdneho dvora z 19. apríla 2016, Dansk Industri /DI/ proti dedičia po Karsten Eigil Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278 a Rozsudok Súdneho dvora z 19. januára 2010, Seda Kucukdeveci proti Swedex GmbH, C-555/07, EU:C:2010:21 Súdny dvor EÚ C-397/01 až C-403 z 5. 10. 2004, Bernhard Pfeiffer a ďalší

27 Bobek, M. – Bříza, P. – Komárek, J.: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, Praha, C. H. Beck, 2011, str. 154-164

28 Najvyšší súd SR 3Cdo/6/2017, 3Cdo/126/2018, 4Cdo/211/2017, 4Cdo/187/2017, 4Cdo/65/2018, 3Cdo/56/2018, 3Cdo/45/2018, 5Cdo/132/2017, 7Cdo/98/2018

29 Rozsudok Súdneho dvora z 5. septembra 2019, TE proti Pohotovosť, s. r. o., C-331/18, EU:C:2019:665

30 Zavedený novelou č. 132/2013 Z. z. účinnou od 10. júna 2013.

zákonom alebo osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom zodpovedá.

Toto ustanovenie zákona o ochrane spotrebiteľa je s tzv. relatívne neurčitou hypotézou, nevyplývajú z neho žiadne kritériá v zmysle stanovenia toho čo zadosťučinenie predstavuje, zrejme je len to, že základ tohto nároku je daný úspechom spotrebiteľa pri uplatnení porušeného práva. Porušenie práva, ak sa ho spotrebiteľ v konaní pred súdom s úspechom domôže rozhodnutím súdu je právnou skutočnosťou, s následkom vzniku nároku na zadosťučinenie.

Zákonodarca ako predpoklad práva na finančné zadosťučinenie zvolil úspech spotrebiteľa v konaní, v ktorom uplatnil, v zmysle úkonu, ktorým vymedzil subjekty, predmet a obsah konania pred súdom, porušenie práva. Procesným úkonom v súlade s uvedeným by mala byť buď samostatná žaloba spotrebiteľa podaná súdu, alebo vzájomná žaloba v konaní, v ktorom je žalovaným, vrátane účinného využitia procesnej obrany.

Z dikcie predmetného ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa vyplýva, že na úspešné uplatnenie tohto práva spotrebiteľa je potrebné splniť jednak podmienku úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinností ustanovenej zákonom o ochrane spotrebiteľa ako aj inými osobitnými predpismi, v tomto prípade ide o zákon o spotrebiteľských úveroch, aj Občiansky zákonník, ale aj to, či tu odôvodnene vznikol nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia s ohľadom na individuálnu povahu sporu.³¹

Čo sa týka výšky zadosťučinenia, ktoré má byť finančné a primerané, je potrebné vychádzať z podstaty tohto pojmu. Zadosťučinenie je slovo prevzaté z latinského výrazu satisfactio, v ktorom „satis“ znamená „dosť“ a „facere“ znamená „činiť“. Podľa stručného etymologického slovníka slovenčiny³² činiť znamená konať, robiť, urobiť, t. j. urobiť za dosť. V právnej teórii základ dania zadosť spočíva vo vyrovnaní pomerov, ktoré boli narušené a ktoré je nutné opätovne uviesť do rovnováhy, nie len reštitučným, obnovovacím nárokom. Zadosťučinenie je tak nárokom, ktorým sa reparujú ujmy nemateriálnej povahy. Tento aspekt vychádza z podstaty tohto nároku, nie je možné preto pri rozhodovaní o ňom brať zreteľ na materiálne prvky. Jeho podstatou nie je sankčná povaha, aj keď zaplatenie, predstavuje úbytok v aktívach osoby, voči ktorej nárok smeruje. Na účely sankcionovania je totiž administratívne a trestné právo, civilné právo má za cieľ „len“ kompenzáciu osoby, ktorej sa má zadosťučinenie poskytnúť. Ako uviedol Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí 30 Cdo/3936/2010 z 15. 12. 2011, t. j. v čase zhody medzi českou a slovenskou civilnou úpravou, inštitút tzv. punitive alebo exemplary damages (t. j. náhrady škody plniacej represívnu funkciu) nekompenzačného odškodnenia exemplárnej alebo represívnej povahy nemá v českom práve oporu. Tento typ náhrady je typický pre angloamerický typ právnej kultúry (common law), český aj slovenský právny systém je však i kontinentálnym systémom.

Veritelia preto musia rátať s tým, že dôsledkom absencie informovanosti, porušenia odbornej starostlivosti môže byť aj tento nárok. Výška zadosťučinenia je vecou uváženia súdu, ktorá však má byť preskúmateľnou. V niektorých rozhodnutiach súdy priznávajú sumy vo výške, ktorá by neoprávnene zostala veriteľovi, ak by sa spotrebiteľ porušenia svojich práv nedomáhal súdnou cestou, v iných skúmajú okolnosti subjektívneho aj objektívneho charakteru, ktoré v konaní vyjdú najavo z preukázaných tvrdení a dôkazov, pričom priznané sumy môžu vykazovať značné rozdiely.

V konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9Co/36/2019 bola rozsudkom z 11. 4. 2019 potvrdená suma 1 000 eur. Išlo o spotrebiteľa, ktorý bol od 18 rokov invalidným dôchodcom s dôchodkom nedosahujúcim ani 200 eur, s poruchou správania, pomery ktorého zástupkyňa veriteľa (jeho suseda) dobre poznala, napriek tomu mu bolo poskytnutých niekoľko úverov na základe zmlúv s neprijateľnými podmienkami. Pre problémy so splácaním sa pokúsil o samovraždu s následnou hospitalizáciou na psychiatrii. Iné skutkové okolnosti boli vo veciach prejednaných pod sp. zn. 9Co/61/2018 (rozsudok z 21. 2. 2019) a 9Co/20/2019 (rozsudok z 18. 6. 2019), v oboch týchto veciach žalobcovia úspešne uplatnili v osobitnom konaní porušenie svojich práv spotrebiteľa, nešlo o jednoduchých, naivných spotrebiteľov, jeden z nich bol maklérom – finančným poradcom, súd sa preto zaoberal aj charakteristikou priemerného spotrebiteľa, ako je tento pojem uvedený v bode 18 preambuly Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. 5. 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho

31 Bod 10 rozsudku Okresného súdu Košice – okolie, sp. zn.: 10Csp/17/2019 zo 16. 4. 2019.

32 Ľubor Králik: Stručný etymologický slovník Slovenčiny, Bratislava, VEDA, 2015, str. 104

parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004, v ktorom je stanovené, že „v súlade so zásadou proporcionality a z dôvodu umožnenia účinného uplatňovania zamýšľanej ochrany vzala smernica za kritérium priemerného spotrebiteľa, ktorý je v rozumnej miere dobre informovaný, vnímavý a obozretný pri zohľadnení sociálnych, kultúrnych a jazykových faktorov ako ho vykladal Súdny dvor v rozhodnutí 261/81,³³ ktorý uviedol, že od priemerného spotrebiteľa sa vyžaduje určité kontrolné úsilie, aký tovar vlastne kupuje. Aj s prihliadnutím na uvedené a vychádzajúc tiež zo zásady primeranosti, ktorá je vlastná európskej právnej kultúre, boli pôvodne prvoinštančným súdom priznané sumy znížené na 75 a 50 eur, išlo o spotrebiteľov, u ktorých sa predpokladal vyšší stupeň poznania a pozornosti pri selektovaní a následnom výbere finančného produktu a žiadne ďalšie významné okolnosti neboli ani preukazované.

II. Zosplatnenie úveru a nárok veriteľa na zmluvné úroky

Logickým dôsledkom splnenia všetkých povinností, ktoré od veriteľov vyžadujú právne predpisy je pri vymáhaní nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere na súde očakávanie takého rozhodnutia, ktoré uloží dlžníkovi zaplatiť veriteľovi pohľadávku vo výške zodpovedajúcej oprávnenému nároku veriteľa.

Pohľadávka veriteľa zo zmluvy o úvere je majetkovou hodnotou, aktívom, priznanie a následnú realizáciu ktorej môže, ak ako adresát právnej regulácie, ktorý svoje konanie tejto regulácii prispôbil a súdu preukázal, legitímne očakávať. Legitímne očakávanie je inštitútom, ideovým zdrojom, ktorého je judikatúra ESĽP, v zmysle ktorej predmetom ochrany článku 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sú aj práva majúce ekonomickú hodnotu, môže ísť o existujúce právo k majetkovej hodnote oceneľnej peniazmi, ale tiež o nárok na nadobudnutie takejto hodnoty. Za majetok môže byť podľa ESĽP považovaná aj pohľadávka za podmienky, že je dostatočne určitá, alebo aspoň pohľadávka, o ktorej je možné prinajmenšom tvrdiť, že je podopretá legitímnym očakávaním a bude konkretizovaná.³⁴

Všeobecným prirodzenoprávnym princípom v zmysle idey spravodlivosti je aj princíp *pacta sunt servanda*³⁵ Túto zásadu charakterizoval Ústavný súd Slovenskej republiky ako ústavnú zásadu, pričom tiež uviedol, že zmyslom legality nie je len ochrana záujmov jednej zmluvnej strany, ale obidvoch zmluvných strán³⁶ Chybná aplikácia podústavného práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. Je to tak vtedy, keď neprípustne postihuje niektoré zo základných práv a slobôd, prípadne opomína výklad iný, ústavne konformný, prípadne je v extrémnom rozpore s požiadavkou na vecne priliehavé a rozumné usporiadanie posudzovaného právneho vzťahu či v rozpore so všeobecne akceptovanými zásadami spravodlivosti. Pri posudzovaní veci sa súd nemôže uspokojiť s úzko formalistickým pohľadom, ale musí hľadať ekonomickú kauzu, hospodársky účel. Z pohľadu hospodárskej kauzy potom vykladá obsah.³⁷

Diskutovanou témou, ktorá má odraz v nejednotnej rozhodovacej praxi prvoinštančných ako aj odvolacích súdov, pri uplatňovaní nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere po zosplatnení úveru pre porušovanie povinností dlžníkom je, či veriteľ má alebo nemá mať po zosplatnení nárok na zmluvne dohodnuté úroky vrátane úrokov z omeškania, alebo len na úroky z omeškania.

Rozhodovacia línia zástancov názoru, že dôsledkom zosplatnenia je už len nárok na úroky z omeškania z nezaplatenej istiny vychádza z úvahy, že zosplatnením dochádza k zmene pomerov, zmene obsahu záväzku predstavujúcej prekonanie dojednaných podmienok postupného splácania. Ak by mal mať veriteľ naďalej právo na zmluvné úroky, išlo by o stav, v ktorom by sa poprel účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku, vyvolal by sa tým krajne nespravodlivý, ústavne nekonformný stav kde by bol spotrebiteľ vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinností a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky z nevrátenej sumy, čím by došlo k hrubej nadvláde veriteľa (Krajský súd v Prešove, rozsudok z 30. 6. 2015, sp. zn. 6Co/190/2014).

Z obdobných názorov vychádza viac verejne dostupných rozhodnutí súdov, okrem uvedeného sa argumentuje aj tým, že zosplatnením zmluva zaniká, ako aj tým, že zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva časové ohraničenie v tom zmysle, že do akého času, za aké obdobie, ako časovo ohraničené, má mať veriteľ nárok na zmluvou dohodnuté úroky. Krajský súd v Prešove v rozsudku 12 Co/32/2018 z 12. 2. 2019 uviedol, že s protiprávnym stavom, ktorý je založený

33 Rozsudok Súdneho dvora z 10. novembra 1982, Walter Rau Lebensmittelwerke proti De Smedt PVBA, C-261/81, EU:C:1982:382

34 ESĽP: Broniowski proti Poľsku z 22. 6. 2004, č. 31443/96, Des Fours Walderode proti Českej republike, č. 40057/98, Pine Valley Developments a ostatní v/Ireland, Séria A, č. 222, s. 23, bod 51, Stretchv/The United Kingdom, rozsudok z 24. 6. 2003 k sťažnosti č. 44277/98, bod 35, Pressos Compania Naviera S. A. a ostatní v/Belgium, séria A 1995, č. 332, s. 21, bod 31

35 Ústavný súd Českej republiky I. ÚS 353/04 zo 16. 6. 2005

36 Ústavný súd Slovenskej republiky I. ÚS 185/15

37 Ústavný súd Českej republiky I. ÚS 34/17 z 25. 7. 2017

jednostranným sankčným predčasným zosplatnením úveru sa spájajú výhradne sankcie, nikdy nie odplatné plnenia podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

Treba si dať otázku či je to skutočne tak.

Právo, ako systém tvorený právnymi normami, právnymi princípmi a všeobecne uznávanými spoločenskými hodnotami je systémom dynamickým, ktorý sa interpretuje v spoločenských podmienkach, ktoré sa plynutím času menia a táto zmena sa môže stať východiskom nových interpretačných línií, tieto by sa však nemali dostať do rozporu s hodnotami, ktoré je potrebné chrániť.

Zmluva o úvere ako zmluvný typ je upravená v Obchodnom zákonníku, pričom ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 OZ). Z § 497 a § 502 ods.1 OBZ vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. Pri spotrebiteľských úveroch je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d) ZSÚ), čo je v súlade s textom smernice – čl. 10 bod 2 písm. e)). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená.

Na druhej strane, v súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods.1 veta prvá OBZ je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov. Uvedené môže evokovať medzeru v právnej úprave, ak totiž právna norma upravuje začiatok povinnosti dlžníka platiť úroky, mala by upravovať aj koniec tejto povinnosti v záujme eliminácie akýchkoľvek pochybností.

V prípade existencie medzery malo by dôjsť k tzv. dotvoreniu práva súdmi. Dotváranie práva predpokladá interpretáciu nielen primárnych objektov interpretácie, ale aj sekundárnych objektov interpretácie v prípadoch kedy právna norma neposkytuje pre posudzovaný prípad jednoznačnú odpoveď. Týmito sekundárnymi objektami interpretácie sú tak prvky z právnej oblasti (právne princípy, hodnoty právneho poriadku, právom sledované účely, judikatúra), tak extralegálne štandardy (verejná dobrá, spoločenské potreby, spoločenské hodnoty, ideály, a pod)³⁸ Povinnosťou súdu je v takom prípade právo dotvoriť na základe teleologického pozadia právneho poriadku, ktoré vlastne „otvára“ medzeru v zákone a je nástrojom jeho uzavretia.³⁹

Vychádzajúc z uvedeného, logiky, princípu bezrozpornosti právneho poriadku a hodnotám akceptovaným spoločnosťou by nemal, za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, zodpovedať iný záver ako ten, že neexistuje rozumný dôvod pre to prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol, minimálne za zmluvou pôvodne dohodnuté obdobie ako doba trvania zmluvy. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou totiž disponuje, zmluvné povinnosti porušil, z porušenia povinností profitovať nemôže keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania. Pokiaľ sa pri interpretácii tejto problematiky zdôrazňuje, že zosplatnením záväzok zaniká nakoľko požiadavka veriteľa na zaplatenie celej pohľadávky (zosplatnenie) je upravená v § 565 OZ, ktorý je zaradený v šiestom oddiele s označením „Zánik záväzkov“, je potrebné poukázať na to, že tento oddiel obsahuje skupinu ustanovení týkajúcich sa jednotlivých spôsobov zániku záväzku označených nadpismi Splnenie dlhu, Dohoda, Nemožnosť plnenia, Započítanie, Urovanie.

Pod marginálnu rubriku Splnenie dlhu patria §§ 559 – 569 OZ upravujúce čas, miesto, spôsob splnenia záväzku. Ustanovenie § 565 OZ upravuje iba splatnosť dohodnutého plnenia záväzku, nie je ustanovením upravujúcim zánik záväzku, takým je v skupine paragrafov s nadpisom Splnenie dlhu iba § 559 ods.1 OZ, podľa ktorého dlh zanikne splnením. Záväzok z úverovej zmluvy preto zosplatnením nezaniká, nie je pre tento záver zákonný dôvod. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa minimálne na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania.

Zmluvne dohodnuté úroky a úroky z omeškania majú pritom odlišnú funkciu. Súdny dvor v rozsudku C-96/16 a C-94/17⁴⁰ uviedol, že bežné úroky majú funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia a cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť

38 A. Gerloch, J. Tryzna, J. Winter: Metodologie interpretace práva a právní jistota, Plzeň, Aleš Čenek, 2012, str. 231

39 F. Meltzer: Metodologie nalézání práva, Praha, C. H. Beck, 2011, str. 229

40 Rozsudok Súdneho dvora zo 7. augusta 2018, spojené veci Banco Santander SA proti Mahamadou Demba, Mercedes Godoyová Bonetová /C-96/16/ a Rafael Ramón Escobedo Cortés proti Banco de Sabadell SA /C-94/17/, EU:C:2018:643

dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinností a prípadne nahradíť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku.

Uvedený názor Súdneho dvora na funkciu zmluvných úrokov tak podporuje názor, že ak slovenský právny poriadok upravuje len čas od kedy je dlžník povinný platiť úrok z úveru, t. j. od doby, kedy mu veriteľ peňažné prostriedky poskytne, mal by ho v zmluvnom rámci platiť do doby, kedy ich veriteľovi poskytne späť. Obdobný názor vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v dôvodoch rozhodnutia zo 17. 9. 2019 sp. zn. 6 Cdo 113/2018 keď poukázal na funkciu zmluvných úrokov a funkciu úrokov z omeškania so záverom, že nárok na bežné úroky je až do úplného splatenia úveru ako aj na možnosť kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.

Občiansky zákonník ani zákon o spotrebiteľských úveroch výslovnú úpravu vylučujúcu nárok veriteľa na zaplatenie úrokov z úveru za dobu po zosplatnení úveru neobsahuje, takouto úpravou nemôže byť ani § 53 OZ, je totiž bez pochyb, že existencia nároku veriteľa na dohodnuté úroky z úveru po zosplatnení značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spôsobiť nemôže. Právo veriteľa na vrátenie istiny spolu s úrokmi z úveru treba, vychádzajúc z jeho podstaty a logiky veci, považovať za právo, ktoré nemôže zaniknúť ako dôsledok porušenia povinností dlžníkom, uvedenému nasvedčuje aj zásada predvídateľnosti zmluvných vzťahov, veriteľ má mať právo na zmluvný úrok za pôvodne predvídané obdobie splatnosti úveru.

Navyše je potrebné reflektovať aj jednu zo základných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorou je určenie doby trvania zmluvy o úvere – § 9 ods. 2 písm. d) ZOS. Doba trvania zmluvy o úvere, vychádzajúc z podstaty úverového vzťahu, v ktorom je dlžník z úverového vzťahu povinný platiť cenu úveru od reálneho poskytnutia peňažných prostriedkov, je dobou ohraničujúcou časový úsek, medzi reálnym poskytnutím úveru a dňom dohodnutým ako deň, do uplynutia ktorého má dlžník v zmysle zmluvy úver t. j. sumu rovnajúcu sa sume poskytnutého úveru, spolu s jeho cenou, veriteľovi vrátiť.

Niektoré sudy v poslednom období priznávajú úroky z úverov do času konečnej splatnosti poslednej splátky uvedenej v zmluve, odôvodňujúc to tým, že medzi zmluvnými stranami nedošlo k dohode, že veriteľ má nárok na úroky do skutočného vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. Keďže takúto dohodu nemožno vyvodiť zo žiadnych ustanovení uzavretej zmluvy, pričom na uvedenom závere nič nemení skutočnosť, že vo všeobecných obchodných podmienkach sa nachádza úprava o tom, že ak sa úver stane predčasne splatným, tak je banka oprávnená úročiť nesplatenú istinu úveru zmluvnou úrokovou sadzbou a sadzbou úroku z omeškania vo výške stanovenej v oznámení a to od dátumu predčasnej splatnosti až do úplného splatenia zmluvného záväzku, berúc pritom do úvahy, že všeobecné obchodné podmienky nepodpísal spotrebiteľ. Z uvedeného dôvodu napríklad Krajský súd v Košiciach rozhodol, že úroky z úveru priznal len do času konečnej splatnosti úveru (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/167/2018 z 26. 3. 2019).

Vychádzajúc z uvedeného, otázku platenia úrokov by sme, podľa nášho názoru, mohli vyvodíť z doby dohodnutej ako doba trvania zmluvy. Ide o podstatnú náležitosť zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru čo vyplýva z § 9 ods. 2 písm. d) ZOS. Pritom, ako už bolo uvedené, zosplatnenie úveru nie je skutočnosťou majúcou v zmysle Občianskeho zákonníka za následok zánik zmluvy. To by mohla byť limitujúca a určujúca skutočnosť vo vzťahu k nároku veriteľa na úroky dohodnuté v zmluve.

K problematike legitímnych očakávaní vo vzťahu k úrokom po splatnosti sa napokon žiada uviesť, že posúdenie každého nároku súdom je vecou posúdenia individuálnych skutkových zistení a tiež je vecou súdu zvolíť alternatívu výkladu právneho predpisu, ktorej presvedčivosť považuje za silnejšiu, keďže precedenčná zásada podľa slovenskej právnej úpravy nemá absolútne smerodajný systém viazanosti. Na druhej strane k by mal byť východiskovou základňou výkladu práva a aplikácie právnych noriem súdom na konkrétne skutkové okolnosti taký postup, ktorý zodpovedá logickým pravidlám, rešpektuje spoločenské podmienky, eliminuje vznik možných hodnotových rozporov. Len tento postup môže prispieť k obmedzeniu reťazenia právnych názorov a rozhodnutí, ktoré budú v rozpore so základnými hodnotami spoločnosti, princípom materiálnej spravodlivosti a podstatou materiálneho právneho štátu. ■

RESUMÉ

Uplatňovanie nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere

Autori sa v príspevku zaoberajú čiastkovými právnymi otázkami rezonujúcimi pri posudzovaní nárokov zo vzťahov vzniknutých zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere z pohľadu interpretácie právnych noriem upravujúcich tento právny vzťah, zameranej na ich význam, zmysel a obsah, v záujme eliminácie omylov a nežiaducich následkov pre obe strany zmluvy.

SUMMARY

Pursuing claims from consumer credit agreements

In the article, authors deal with partial legal issues resonating while judging claims arising from the agreements on consumer loans, and that from the perspective of interpretation of legal norms regulating the legal relationship, focused on their meaning, substance and content, in order to eliminate errors and undesirable consequences for both parties of the agreement.

ZUSAMMENFASSUNG

Anwendung von Ansprüchen aus Verbraucherkreditverträgen

In dem Beitrag befassen sich die Autoren mit Teilrechtsfragen, die bei der Beurteilung von Ansprüchen, die aus Verhältnissen aus Verbraucherkreditverträgen entstehen, räsonieren, und das im Hinblick auf die Auslegung der für dieses Rechtsverhältnis geltenden gesetzlichen Bestimmungen, mit Widmung auf ihre Wichtigkeit, Bedeutung und Inhalt, um Fehler und unerwünschte Folgen für beide Vertragsparteien zu eliminieren.

Plynutie lehoty na návrh na vylúčenie znalca a rozpaky nad jedným uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

Príspevok sa venuje, na základe konkrétneho konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky otázke plynutia procesnej lehoty na námietku zaujatosti voči znalcovi v sporovom konaní. Na rozdiel od právneho názoru okresného súdu a senátu ústavného súdu, ktorí začiatok plynutia tejto lehoty počítali od návrhu sporovej strany na osobu znalca urobeného na pojednávaní, v článku je prezentovaný odlišný názor, podľa ktorého platná úprava na začiatok plynutia uvedenej lehoty vyžaduje, aby konkrétna osoba už bola ustanovená za znalca.

Namiesto úvodu pripomenutie: advokát zodpovedá za škodu pri výkone advokácie

Podľa § 26 ods. 1 zákona o advokácii advokát zodpovedá klientovi za škodu, ktorú mu spôsobil v súvislosti s výkonom advokácie; Táto zodpovednosť advokáta je koncipovaná ako zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie, t. j. zodpovednosť objektívna, ktorej sa nemožno zbaviť. Predpokladom vzniku zodpovednosti teda nie je zavinenie advokáta. Zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenú v súvislosti s výkonom advokácie je založená na kumulatívnom splnení troch predpokladov: činnosť súvisiaca s výkonom advokácie; vznik škody a príčinná súvislosť medzi činnosťou advokáta súvisiacou s výkonom advokácie a vznikom škody.

Nedá sa spochybníť, že ak advokát zmešká lehotu na vykonanie procesného úkonu a príslušný súd na taký úkon neprihliadol, ide o výkon advokácie, ktorý by mohol spôsobiť škodu.

Takým úkonom je aj návrh na vylúčenie znalca z výkonu znaleckej činnosti. Predpoklady na vylúčenie znalca sú vymedzené v § 11 ods. 1 zák. č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 65/2018 Z. z., podľa ktorého znalec je vylúčený, ak možno mať pre jeho pomer k veci, k zadávateľovi alebo k inej osobe, ktorej sa úkon týka, pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Návrh na vylúčenie znalca je potrebné podať do 7 dní odo dňa, keď sa účastník dozvedel o dôvode na vylúčenie. Táto lehota je ustanovená pre vylúčenie sudcu, avšak podľa odkazu v § 59 CSP sa použije primerane aj pri vylúčení znalca. Oneskorené podanie návrhu na vylúčenie znalca znamená, že súd na neho neprihliadne a ani ho nepredkladá, ak ide o okresný súd, nadriadenému súdu.

Zásadná otázka na riešenie v tomto príspevku znie. Kedy sa účastník konania dozvie o tom, že konkrétna osoba bola ustanovená za znalca tak, aby mohol uplatniť dôvody na jeho vylúčenie, ak tieto dôvody existujú už pred jeho ustanovením?

Skúmanie tejto čiastkovej otázky nadobudlo význam po uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len: „ústavný súd“), v ktorom senát prijal právny názor, podľa ktorého lehota na podanie námietky zaujatosti znalca plynie odo dňa podania návrhu účastníkom konania na ustanovenie znalca bez ohľadu na to, či k jeho ustanoveniu neskôr dôjde alebo nedôjde.

Názor senátu ústavného súdu na včasnosť podania návrhu na vylúčenie znalca

Uznesením sp. zn. I. ÚS 30/2020 z 28. januára 2020 (ďalej len „sporné uznesenie“) bola odmietnutá ústavná sťažnosť, ktorou sťažovateľka namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy na tom základe, že okresný súd neprihliadal na jej návrh na vylúčenie znalca pre jeho oneskorenosť.

Ústavný súd vychádzal z toho, že sťažovateľka ako žalovaná už na pojednávaní konanom 29. mája 2018 **vedela**,¹ ktorú konkrétnu osobu súd poverí ako znalca v tomto konaní vypracovaním znaleckého posudku (zvýraznené autorom), dokonca s touto osobou súhlasila a uviedla, že voči nej nemá žiadne výhrady.² Tvrdenie sťažovateľky, že sa o ustanovení znalca dozvedela až z uznesenia č. k. 13 C 162/2011-963 z 28. januára 2019, ktoré jej bolo doručené 11. marca 2019, preto nie je pravdivé. V zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku mala sťažovateľka v tomto prípade právo namietat zaujatost' znalca v lehote siedmich dní od konania pojednávania. Preto správne považoval okresný súd námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľkou v podaní z 13. marca 2019 za oneskorenú, neprihliadol na ňu a ani ju nepredložil na rozhodnutie nadriadenému súdu.

1 Na tomto mieste treba poznamenať, že takú vedomosť sťažovateľka nemala; reagovala iba na návrh žalobcu na vykonanie znaleckého dokazovania konkrétnym znalcom. Súd žiadnym spôsobom nevyjadril vôľu ustanoviť tohto znalca.

2 Podľa obsahu zápisnice z pojednávania však žalovaná spoločnosť (jej štatutárny orgán) nemala námietok voči odbornosti navrhovaného znalca; uznanie odbornosti nie je súhlasom s osobou znalca z hľadiska jeho možnej zaujatosti.

3 HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., HENČEKOVÁ, S. Civilný sporový poriadok. Druhé doplnené a prepracované vydanie, Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, s. 601.

Prof. JUDr. Ján Mazák, PhD. pôsobí na Ústave medzinárodného práva a európskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach; v rokoch

2000 – 2006 sudca a predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky; člen Súdneho dvora Európskej únie vo funkcii generálneho advokáta v rokoch 2006 – 2012.

V roku 2020 sa stal predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky.

Od návrhu na znalca po jeho ustanovenie je dlhá cesta s neistým výsledkom

Záver ústavného súdu, že lehota na námietku zaujatosti voči konkrétnemu znalcovi plynie od podania návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania konkrétnou osobou je hrubým zjednodušením problému. Navyše, je vecne nesprávny. Dôvodov na také konštatovanie je viacero.

Aké sú povinnosti súdu po podaní návrhu na ustanovenie znalca?

Podľa § 16 ods. 7 zákona o znalcoch zadávateľ, ktorým je súd alebo iný orgán verejnej moci, je povinný pred zadaním úkonu znaleckej činnosti zistiť možnosti uskutočnenia úkonu znaleckej činnosti včas, ozrejmiť znalcovi obsah a rozsah znaleckého dokazovania, konzultovať druh znaleckého úkonu, zistiť predpokladanú výšku znalečného a prerokovať uplatnenie nároku na preddavok podľa § 2 ods. 8 písm. a). Ak ide o zložitú vec, je potrebné so znalcom ešte pred ustanovením konzultovať správnosť zadaných úloh, podať mu potrebné vysvetlenia zo súdnych spisov a skutočností, ktoré sú významné z hľadiska posudzovania veci.

Podľa komentára k Civilnému sporovému poriadku mal súd súčasne preskúmať otázku prípadnej zaujatosti osoby, ktorú mienil ustanoviť za znalca.³

Zákon č. 65/2018 Z. z. zo 6. februára 2018, ktorý doplnil § 16 zákona o znalcoch o odsek 7, teda o povinnosť procesného postupu súdu pred ustanovením znalca, nadobudol účinnosť 1. júla 2018 Z. z. Lenže podľa § 37c zákona o znalcoch (Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. júla 2018), ak v odsekoch 2 až 5 nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona (rozumej zákona č. 65/2018 Z. z.) **aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. júlom 2018** (zvýraznené autorom).

Z toho vysvitá, že hoci návrh účastníka konania na nariadenie znaleckého dokazovania konkrétnym znalcom bol podaný v máji 2018 (v čase platnosti zákona č. 65/2018 Z. z., ktorá nastala 8. marca 2018, avšak nie účinnosti § 16 ods. 7 zákona o znalcoch), tak v čase rozhodovania o ustanovení znalca (28. január 2019) už plne platila povinnosť súdu vyplývajúca z citovaného

ustanovenia. Túto povinnosť bol súd povinný (nie oprávnený) splniť pred prijatím a doručením uznesenia o ustanovení znalca.

Až do splnenia tejto povinnosti nemohol súd procesne účinne uzavrieť, že vyhovie návrhu účastníka konania a ustanoví znalca podľa jeho návrhu. V štádiu od podania návrhu na znalca až do jeho ustanovenia, ktorému predchádzalo riadne splnenie povinnosti podľa § 16 ods. 7 zákona o znalcoch však nemohla začať plynúť lehota na podanie námietok voči konkrétnemu znalcovi. Ani súd nemohol vopred vedieť, s akým výsledkom skončí preverovanie skutočností a konzultácie so znalcom a či skutočne dôjde k jeho ustanoveniu, napríklad by znalec odmietol podať posudok alebo by prestal byť znalcom, či by zomrel.

Splnenie tejto povinnosti musí súd uviesť v odôvodnení uznesenia o ustanovení znalca

To, že došlo k splneniu povinností a konzultáciám s osobou, ktorá bola navrhnutá za znalca s kladným výsledkom je súd povinný uviesť v odôvodnení rozhodnutia o ustanovení znalca. Inak by sa vyhol procesnej kontrole zákonnosti, ba až ústavnosti svojho postupu (čl. 2 ods. 2 Ústavy v spojení s § 11 ods. 1, 16 ods. 7 zákona o znalcoch a § 53, 59 CSP).

Účastník konania má právo na takéto riadne odôvodnenie, pretože podľa jeho obsahu môže zvoliť svoju procesnú obranu, prípadne sa môže stotožniť s takým znalcom. Toto procesné oprávnenie je zásadným argumentom pre záver, podľa ktorého lehota na podanie námietky voči zaujatému znalcovi môže začať plynúť najskôr od jeho právoplatného ustanovenia, za predpokladu, že dôvody na jeho vylúčenie existovali už k tomu dňu.

Ústavný súd sa v spornom uznesení vôbec nevenoval týmto zásadným otázkam procesu ustanovovania znalca, hoci z postupu okresného súdu bolo zjavné, že konal v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s § 53, 59 CSP a § 11 ods. 1, 16 ods. 7 zákona o znalcoch.

Viazanie lehoty na námietku zaujatosti znalca na návrh účastníka konania by viedlo k absurdnej situácii

Ústavný súd vyvodil z návrhu účastníka konania na znalca začiatok plynutia lehoty na jeho namietnutie pre zaujatosť. Ak by druhý účastník konania do siedmich dní od pojednávania (29. mája 2018) namietol navrhnutú osobu znalca,⁴ potom by vznikla povinnosť súdu rozhodnúť o tejto námietke.

V takom prípade by bol postup súdu zákonný vtedy, ak by na takú námietku neprihliadol z dôvodu, že znalec dosiaľ nebol ustanovený.

Podľa § 59 CSP súd rozhoduje aj o vylúčení znalca. Kto je znalcom v konkrétnom konaní? Vylučne osoba, ktorá bola riadne ustanovená za znalca, t. j. stala sa subjektom konkrétneho súdneho konania a konkrétnych procesných vzťahov. Iba v tom okamihu sa na ňu vzťahujú práva a povinnosti znalca.⁵ Do právoplatného ustanovenia ide len o osobu, ktorá stojí mimo procesných vzťahov založených žalobou v sporovom konaní. Preto voči nej nemožno procesne účinne namietat jej zaujatosť. Chýba jej pomer ku konkrétnej veci, ku konkrétnym účastníkom alebo k ich zástupcom. Pred ustanovením znalca sporová strana môže súdu signalizovať (osobitným podaním) len skutočnosti, ktoré napomôžu súdu plniť povinnosti podľa § 16 ods. 7 zákona o znalcoch, napríklad potvrdiť, že znalec má potrebnú odbornosť alebo že ju nemá a podobne.

Ak by súd predsa len rozhodoval o námietke zaujatosti pred ustanovením znalca, tak vzniká otázka, o čom by bolo jeho uznesenie? O vylúčení znalca, ktorý ešte nebol ustanovený? V akej procesnej pozícii by bola táto osoba? Ako osoba, ktorá bude v budúcnosti ustanovená za znalca? V prípade, ak by súd zistil dôvody na vylúčenie, výrok jeho uznesenia by vylučoval nie znalca, ale len osobu, ktorá nebola znalcom a teda ani subjektom konkrétneho konania. Pritom v takom prípade by stačilo, aby osoba, u ktorej pri preverovaní podľa § 16 ods. 7 zákona o znalcoch vznikli pochybnosti o jej nezaujatosti, nebola vôbec ustanovená za znalca.

Na rozhodovanie o tretej osobe, ktorá by nebola subjektom konkrétneho sporu by súd nemal zákonný podklad⁶ a preto, ak by rozhodoval o námietke zaujatosti, konal by tiež v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy.

4 V skutočnosti by účastník konania nemohol namietnuť zaujatosť znalca, pretože žiaden znalec nebol ustanovený, bol len podaný návrh na ustanovenie znalca.

5 Na tom nemení nič ani to, že podľa judikátu R 1/2018 možno uplatniť námietku zaujatosti a vyjadriť sa k osobe znalca pred vydaním uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania. Ide o možnosť a nie povinnosť. Taká námietka vyvoláva procesné účinky až dňom právoplatnosti uznesenia o ustanovení znalca.

6 Ustanovenie § 59 CSP upravuje vylúčenie znalca, nie osoby, ktorá by mohla byť ustanovená za znalca.

Nesúhlas s právnym názorom senátu ústavného súdu nie je samoučelný ani akademický

Ak súd skonštatuje, že námietka zaujatosti znalca bola podaná oneskorene a na ňu neprihliada, tak by sa zdalo, že takýto záver nie je konečný, pretože existuje procesný prostriedok obrany proti takému znaleckému dokazovaniu. Neexistuje.

Ak súd neprihliadne na námietku zaujatosti tak platí, že znalec môže vykonať znalecký úkon, t. j. platí fikcia, že nie je zaujatý. V takom prípade by sa zdalo, že jeho zaujatosť z pôvodných dôvodov možno namietať v riadnom opravnom konaní, prípadne v mimoriadnom opravnom konaní.

Fikcia, že znalec nebol zaujatý v dôsledku neprihliadnutia na oneskorenú námietku sa však uplatňuje aj v odvolacom, prípadne v dovolacom konaní. Inak by táto fikcia nemala žiaden význam, pretože by sa jej pôsobenie obmedzilo iba na konanie pred súdom prvej inštancie, ktorý by aprobovaním znaleckého dokazovania takým znalcom vedome podstúpil riziko zrušenia jeho konečného rozhodnutia pre zaujatosť znalca. Takto fikcie v práve (aj procesnom) nefungujú. Ich účinky platia pre celé konanie.

Z uvedeného je zrejmé, že brániť sa právnemu názoru senátu ústavného súdu má širší zmysel, než iba polemika o dni, kedy začína plynúť lehota na podanie námietok voči znalcovi, ak dôvody na to existujú ku dňu jeho navrhnutia, resp. ustanovenia.

Pripomenutie princípov právnej istoty a spravodlivosti

Trvať na tom, že lehota na podanie námietky zaujatosti proti znalcovi začína plynúť najskôr od jeho ustanovenia a nie od jeho navrhnutia účastníkom konania, t. j. od okamihu, v ktorom už máme do činenia so znalcom a nie iba s osobou, ktorá bola navrhnutá za znalca je zásadný príspevok k rešpektovaniu a posilneniu princípu právnej istoty v civilnom sporovom konaní.

Podľa čl. 2 ods. 1 a 2 Základných zásad CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

Vychádzajúc z L. Fullera⁷ možno za atribúty právnej istoty považovať: istotu, že bude tvorené dobré právo, istotu, že **nikto nebude bez zákonných dôvodov obmedzený na svojich právach** (zvýraznené autorom), istotu, že budú šetrené nadobudnuté práva, istotu, že sa každý môže dovoliavať svojich práv, a istotu, že bude spravodlivo postihnutý každý, kto právo porušuje.

V judikatúre súdov Slovenskej republiky niet precedensu, ktorý by potvrdzoval správnosť postupu okresného súdu, ktorým považoval za oneskorenú námietku zaujatosti znalca z dôvodu, že nebola podaná po návrhu účastníka konania na osobu znalca. Taký právny názor okresného súdu, odobrený senátom ústavného súdu je ojedinelý, vymykajúci sa konštantnej praxi sporových súdov.

Z toho vyplýva, že okresný súd aj senát ústavného súdu bez zákonných dôvodov obmedzili účastníka sporu na jeho právach takým spôsobom, ktorý zakladá záver o porušení princípu právnej istoty aj spravodlivosti. Okresný súd súčasne porušil aj zákaz svojvoľného postupu ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.⁸ ■

7 FULLER, L. Morálka práva. Praha, 1998, s. 37 a nasl., citované podľa Horváth a kol., dielo v pozn. č. 2, s. 54

8 Porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 345/09.

RESUMÉ

Plynutie lehoty na návrh na vylúčenie znalca a rozpaky nad jedným uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky

Autor príspevku sa venuje uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 30/2020), v ktorom bola ústavná sťažnosť odmietnutá na základe právneho názoru, podľa ktorého začiatok

plynutia lehoty na podanie námietky zaujatosti voči znalcovi sa počíta od návrhu sporovej strany na osobu znalca urobeného na pojednávaní bez toho, aby navrhnutá osoba bola ustanovená za znalca. Tento právny názor (ako aj právny názor okresného súdu) nemá oporu v Civilnom sporovom poriadku a ani v zákone o znalcoch. Autor uvádza dôvody, ktoré vyvracajú právny názor senátu ústavného súdu a uzaviera článok konštatovaním, že taký názor je v rozpore s garanciami základného práva na súdnu ochranu a s princípom spravodlivosti.

SUMMARY

Passage of Time Regarding a Petition to Disqualify an Expert Witness and Unease about One Ruling of the Slovak Constitutional Court

The author deals with the Ruling made by the Constitutional Court of the Slovak Republic (I. ÚS 30/2020), in which the constitutional complaint was rejected on the basis of the legal opinion that the time limit for making a plea of bias against an expert witness starts to run from the moment the plea against an expert witness is made by the litigant at the hearing without the nominee being appointed an expert witness. This legal opinion (as well as the legal opinion of the district court) has no support in the Code of Civil Litigation Procedure or in the Act on Expert Witnesses. The author sets out the reasons which refute the legal opinion of the Constitutional Court Tribunal, and concludes by saying that such an opinion is in conflict with the guarantees of the fundamental right to judicial protection and with the principle of justice.

ZUSAMMENFASSUNG

Lauf der Frist für die Stellung des Antrags auf die Ausschließung und Ablehnung des Sachverständigen und Bedenken über einen Beschluss des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik

Der Autor des Beitrages widmet sich dem Beschluss des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik (I. ÚS 30/2020), mit dem die Verfassungsbeschwerde auf Grundlage der rechtlichen Auffassung abgewiesen worden ist, wonach der Beginn der Laufzeit der Frist für die Stellung der Beschwerde wegen Besorgnis der Befangenheit des Sachverständigen ab dem in der Verhandlung gestellten Antrag der Prozesspartei gegen die Person des Sachverständigen ohne die vorgeschlagene Person zum Sachverständigen bestellt wäre, gerechnet wird. Diese rechtliche Auffassung (sowie die rechtliche Auffassung des Amtsgerichtes) findet weder in der Zivilstreitordnung noch im Gesetz über Sachverständige keine Unterstützung. Der Autor bringt Gründe bei, durch die die rechtliche Auffassung des Senats des Verfassungsgerichtes widerlegt wird und er beendet seinen Artikel mit der Feststellung, dass eine solche Auffassung entgegen den Garantien des Grundrechtes auf den gerichtlichen Schutz sowie im Widerspruch zum Grundsatz der Gerechtigkeit ist.

Odpustenie zmeškania lehoty vs. predĺženie lehoty

Mgr. Viliam Poništ, PhD.

Lehoty zastávajú nielen v civilnom procese, ale aj v dnešnom hektickom svete pomerne dôležitú úlohu a termín „deadline“ pomerne rýchlo zľudovel aj v podmienkach Slovenskej republiky. Práve deadline alebo koniec lehoty núti často k akcii a tí, čo si nechávajú všetko na poslednú chvíľu sú práve pri blížiacom sa konci lehoty najaktívnejší. Nie je preto možné sa čudovať, že mnohé procesné úkony sú urobené práve na konci lehoty, v jej posledný deň, či dokonca v posledné minúty daného dňa. Takto sa bežne stane, že žaloba je podaná posledný deň, ktorý predchádza premlčaniu nároku, či odvolanie podané pár minút pred polnocou dňa, ktorým končí lehota na podanie odvolania.

V praxi sa často stáva, že strana/účastník nestihne vykonať potrebný úkon v lehote uloženej zákonom alebo súdom. Potom je namiesto otázka, či je možné potrebný úkon ešte vykonať so zamýšľanými dôsledkami alebo už neexistuje možnosť ako tak urobiť. Vo všeobecnosti môže strana/účastník požiadať o odpustenie zmeškania lehoty alebo o jej predĺženie. Ide o dva samostatné inštitúty, ktoré sú použiteľné za iných podmienok, rôznych okolností a v iných prípadoch. No právne predpisy poznajú aj špecifické prípady, ktoré sa používajú pri zmeškaní určitých úkonov, aj o tom pojednáva tento článok.

Sudcovské a zákonné lehoty

V prvom rade sa zameriame na lehoty. Právna úprava lehôt v civilnom procese podľa zákona č. 160/2015 Z. z. civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) sa oproti právnej úprave podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení k 30. 6. 2016 (ďalej iba „OSP“) podstatne nezmenila (najmä pokiaľ ide o hlavné pojmy tohto článku – odpustenie zmeškania lehoty a predĺženie lehoty, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k CSP). Civilný sporový poriadok priniesol zákonnú definíciu lehoty, ako súdom alebo zákonom ustanovený časový úsek na vykonanie úkonu (§ 117 CSP). Judikatúra aj počas platnosti OSP dospela k obdobnému definovaniu lehoty. Rozumela ňou časové ohraničenie, „v ktorom je treba urobiť určitý procesný úkon, a pre prípad, že takýto úkon je urobený spája s ním právne dôsledky predpokladané zákonom, ktoré sú iné, ako právne dôsledky v prípade, ak takýto úkon nebol urobený v danom časovom ohraničení.“¹

Je nutné však podotknúť, že aj vzhľadom na ústavný princíp, že štátne orgány, a teda aj súdy môžu robiť iba to, čo im zákon umožňuje je v CSP upravená generálna klauzula

Mgr. Viliam Poništ, PhD. po absolvovaní právnickej fakulty (2011) pôsobil na Krajskom súde v Žiline, najskôr na správnom a následne

na civilnom oddelení ako vyšší súdny úradník a neskôr ako asistent predsedu občiansko-právneho kolégia. Popri práci na súde absolvoval doktorandské štúdium

na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2014). Od roku 2019 pracuje v Národnej banke Slovenska.

¹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. januára 2014, sp. zn. 8MCdo/1/2013;

pre súdy, ktorá im umožňuje ukladať lehoty, a to v prípade, ak zákon žiadnu lehotu na vykonanie úkonu neustanovuje. Osobitne sú upravené situácie, v ktorých prípadoch CSP umožňuje súdu určiť lehoty pri konkrétnom úkone (napr. § 167 ods. 2, 3 a 4 CSP, či § 347 ods. 1 CSP, atď.) a v niektorých prípadoch je stanovená aj minimálna dĺžka lehoty, ktorú súd môže uložiť (napr. § 374 ods. 1 CSP), a teda aj sudcovská lehota je postavená na zákone (nemusí ísť o CSP, ale o akýkoľvek osobitný predpis, ktorý obsahuje procesné ustanovenia). Napriek tomu teória (ale aj prax) vychádza zo základného delenia pri lehotách na zákonné a súdne. Pre toto delenie budeme vychádzať z toho, že zákonná lehota je daná priamo právnymi predpismi, a nie je ponechaná na vôli súdu a sudcovskú lehotu (na základe zákona), ktorú súd ukladá podľa zvážených okolností.

Aj podľa judikatúry je zákonná lehota „stanovená všeobecne záväzným predpisom, a táto nemôže byť súdom bez ďalšieho predĺžená. V niektorých prípadoch za účelom odstránenia tvrdosti zákon umožňuje súdu, aby odpustil zmeškanie zákonnej lehoty. Sudcovská lehota je lehota, ktorú pre vykonanie procesného úkonu alebo splnenie povinnosti určil súd. Takto určenú lehotu môže súd predĺžiť kedykoľvek a bez akýchkoľvek obmedzení. Ďalšou výraznou odlišnosťou zákonných a sudcovských lehôt sú odlišné dôsledky uplynutia lehoty. Uplynutie zákonnej lehoty má spravidla za následok zánik práva účinne uskutočniť procesný úkon. Ak ide o sudcovskú lehotu, jej nesplnenie bez ďalšieho, spravidla nemá za následok zánik práva na uskutočnenie procesného úkonu.“²

Je to práve rozdelenie lehôt na sudcovské a zákonné, ktoré má podstatný vplyv na použitie uvedených inštitútov. V tejto súvislosti môžeme čiastočne nadviazať na už existujúcu judikatúru OSP, ktorá je použiteľná aj za novej právnej úpravy. Ako uviedol Najvyšší súd SR „odpustenie zmeškania lehoty je v civilnom procese možné len pri lehotách zákonných (nie je možné pri tzv. lehotách sudcovských), a to za predpokladu, že zákon takéto odpustenie nevyklučuje.“³ Na druhej strane OSP ako aj CSP umožňovali *expressis verbis* predĺžiť iba sudcovskú lehotu. Platí teda, že každá lehota má vlastný inštitút? Pri zákonnej lehote je teda možné iba odpustiť zmeškanie a pri sudcovskej lehote je možné iba predĺžiť lehotu?

Predĺženie lehoty

Na predĺženie lehoty je aktuálny iba § 118 CSP, ktorý rieši otázku sudcovských lehôt. Jeho úprava je pomerne jasná, keďže uvádza, že lehotu určenú súdom môže súd primerane predĺžiť. Výkladom a *contrario* teda môžeme dospieť k tomu, že zákonnú lehotu naozaj súd predĺžiť nemôže. Potom je polovičnou odpoveďou na vyššie položenú otázku to, že predĺžiť lehotu môže súd *expressis verbis* iba pri sudcovskej lehote. Teda predĺženie lehoty pri zákonnej lehote neprichádza do úvahy a pri návrhu na jej predĺženie bude žiadateľ neúspešný (no je potrebné posúdiť jeho návrh podľa obsahu – môže totiž spĺňať obsahové kritéria pre iný druh podania – napr. návrhu na odpustenie zmeškania lehoty).

Táto právna úprava je pomerne strohá a ako bude vyzerať predlžovanie lehoty v praxi je ponechané na interpretáciu súdom. Najskôr môžeme poukázať na to, že CSP neupravuje ani to, či je potrebný návrh na predĺženie lehoty alebo tak môže urobiť súd *ex offio*. V tomto prípade sa čiastočne stotožňujeme s názorom, podľa ktorého „oprávnenie súdu nie je podmienené návrhom strany sporu, avšak časté predlžovanie určenej lehoty súdom *ex officio* nepredpokladáme“.⁴ Pojem „čiastočne“ bol použitý preto, že predlžovanie lehoty *ex offio* bude práve veľmi časté, a to práve pri predĺžení lehoty po jej skončení, resp. pri akceptovaní úkonu, hoci bol urobený po uplynutí sudcovskej lehoty (viď výklad nižšie).

Zároveň nie sú definované ani podmienky, za akých môže súd lehotu predĺžiť a s tým súvisiace náležitosti podania strany, ktorým žiada o predĺženie lehoty. Okrem všeobecných náležitostí podania by takéto podanie – návrh na predĺženie lehoty malo obsahovať aj dôvody, pre ktoré nebolo možné predmetný úkon urobiť včas a návrh lehoty, do ktorej je možné takýto úkon uskutočniť. Nevylučuje sa ani postup strany, keď úkon, ktorý mala urobiť zrealizuje po lehote určenej súdom bez toho, aby podávala návrh na predĺženie lehoty (môže, ale nemusí uviesť dôvody, ktoré ospravedlňujú takto neskoro urobený úkon). Či súd prihliadne na takýto úkon už závisí od neho (viď výklad nižšie). Keďže je ponechané na vôli súdu, či primerane predĺži lehotu, je na strane konania, aby dala súdu dostatok dôvodov takto urobiť. Na predĺženie sudcovskej

2 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. januára 2014, sp.zn. 8MCdo/1/2013;

3 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 11. septembra 2013, 5 Cdo 56/2012;

4 ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIAR-KINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 423;

5 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. januára 2014, sp. zn. 8MCdo/1/2013;

6 ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIAR-KINOVÁ, S. – BAJÁNKO-VÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 423;

7 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. mája 2019, sp. zn. 3Cdo/101/2018;

8 Často sa pri dnešnom zaťažení stáva, že súd uloží strane vyjadriť sa v lehote 10 dní a odloží spis aj na dva, či tri mesiace a potom prihliada aj na také vyjadrenie, ktoré nebolo v lehote. Iná situácia je samozrejme v spisoch, kde je čas dôležitý a súd musí konať rýchlo a v rámci lehôt. V takých konaniach je aj na stranách/účastníkoch, aby dodržiavali sudcovské lehoty, nakoľko ich nedodržanie môže znamenať v konečnom dôsledku ich neúspech. Príkladom môže byť napríklad rozsudok pre zmeškanie žalovaného – ak sú splnené podmienky a žalovaný sa v lehote nevyjadriť môže dôjsť k tomu, že súd vyhovie v žalobe (§ 273 CSP). Iba ospravedlniteľné dôvody môžu zvráti tento stav (§ 277 CSP).

9 § 153 CSP analogicky;

lehoty nie je nárok, a teda súd nemusí vyhovieť takémuto návrhu (aj s prihliadnutím na primeraný procesný postup a dodržanie procesných práv a práva na spravodlivý súdny proces).

Takisto nie je z uvedeného ustanovenia zrejmé, či môže súd predĺžiť túto lehotu aj po jej uplynutí, resp. či strana musí podať návrh na predĺženie, kým predmetná lehota plynie. Vzhľadom na povahu tejto lehoty ako aj účinky, ktoré spôsobuje, neexistuje dôvod, pre ktorý by súd nemohol predĺžiť lehotu aj po jej uplynutí. Tu však nastupuje otázka, či už nejde o odpustenie zmeškania lehoty, ktorej sa budeme venovať v ďalšej kapitole. Nadvižeme teraz aj na vyššie uvedený názor NS SR,⁵ podľa ktorého, ak ide o sudcovskú lehotu, jej nesplnenie bez ďalšieho spravidla nemá za následok zánik práva na uskutočnenie procesného úkonu, nakoľko právne predpisy rozlišujú práve výnimky z tohto pravidla. Tento názor je dôležité spomenúť preto, že „k predĺženiu sudcovskej lehoty po jej uplynutí však nemôže dôjsť v prípadoch, kde ide o lehoty prekluzívne.“⁶ Ako príklad sa uvádza § 162 ods. 1 Exekučného poriadku, či § 194 CMP. Pri prekluzívnych lehotách sa s ich uplynutím spája aj zánik, zmena obsahu, či vznik práv, a teda po ich uplynutí ich nie je možné predĺžiť, keďže už došlo k účinku predpokladanému zákonom. Samozrejme, strana môže účinne požiadať o predĺženie počas jej plynutia a už je len na súde, či je daný dôvod pre takýto postup, keďže platí, že lehotu, ktorú uložil/stanovil súd, môže súd aj primerane predĺžiť (ak sú na to dôvody).

Ďalšou pomerne dôležitou otázkou, ktorú inak zákon nerieši, je akým spôsobom má súd o predĺžení rozhodnúť. Máme za to, že pokiaľ tak urobí uznesením nikdy nič nepokazí (proti takému uzneseniu nebude možné podať odvolanie a ani sťažnosť). Uznesením by bolo namieste rozhodnúť najmä v prípade, ak návrhu na predĺženie lehoty nevyhovie, nakoľko si takéto rozhodnutie vyžaduje odôvodniť tento postup, či dať odpoveď na úkon/návrh strany v konaní (v prípade nesprávneho rozhodnutia, a odvolania vo veci, prichádza potom do úvahy aj použitie § 389 ods. 2 odvolacím súdom). V zásade prichádza do úvahy aj to, že sa s touto skutočnosťou vysporiada v rozhodnutí vo veci samej. V prípade, ak vyhovie súd návrhu nie je z hľadiska zachovania procesných práv nutné rozhodnúť o takomto postupe uznesením, ale postačí, ak sa o ňom strana návrh podávajúca dozvie, t. j. aj pripis súdu, a to aj vo forme emailu. Táto skutočnosť vyplýva aj z rozhodnutia NS SR,⁷ v ktorom schválil také konanie súdu, ktoré spočívalo v oznámení o predĺžení lehoty iba vo forme elektronickej pošty. Ako sa uvádza v tomto rozhodnutí súd môže „sudcovskú lehotu dodatočne na návrh dotknutého subjektu predĺžiť, pričom tento návrh možno podať do uplynutia lehoty a zároveň sa nevyžaduje, aby súd lehotu primerane predĺžil formou rozhodnutia, postačí oznámenie subjektu o predĺžení lehoty, a to aj elektronicou poštou (s tým, že predĺženie musí byť účastníkovi konania, ktorý o predĺžení lehoty požiadal, oznámené spolu s určením ďalšej lehoty, v ktorej má byť úkon vykonaný).“⁷

K predĺženiu lehoty môže dôjsť aj konkludentne, t. j. samotnou akceptáciou úkonu strany súdom, hoci bol uskutočnený po súdom určenej lehote (samozrejme, ak nejde o vyššie prekluzívne lehoty). Hoci túto otázku takisto CSP neupravuje, v praxi k takejto situácii dochádza pomerne často, a teda fakticky aj k predlžovaniu lehoty ex offio, keďže súd prihliadne na úkon strany aj po uplynutí lehoty. Bežne sa stáva, že súd uloží strane urobiť úkon do určitej lehoty, no sám spis odloží na dlhšiu dobu (ako je lehota na doručenie a vykonanie úkonu), a pokiaľ strana urobí úkon aj v tejto dlhšej lehote, ani neskúma, či bol urobený v lehote, ktorú sám stanovil.⁸ V danom prípade sa môžeme inšpirovať aj úpravou sudcovskej koncentrácie konania, a teda súd by nemusel prihliadnuť k neskoro urobenému úkonu, no môže tak urobiť, pričom, ak k nemu prihliadne nemusí toto konanie nijako odôvodňovať, ale ak by neprihliadol, musí túto skutočnosť odôvodniť aspoň v rozhodnutí vo veci samej.⁹ Ak na úkon strany prihliadne (bez toho, aby nejakým spôsobom rozhodoval o predĺžení lehoty) nedochádza k zdržaniu v konaní súdu (v zmysle zásady rýchlosti a hospodárnosti) a súd ďalej procesne pokračuje v zmysle procesných predpisov.

Odpustenie zmeškania lehoty

Predmetný inštitút je upravený v § 122 CSP, podľa ktorého súd odpustí zmeškanie lehoty, ak ju strana, zástupca alebo procesný opatrovník zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do 15 dní po odpadnutí prekážky a treba

s ním spojiť i zmeškaný úkon. Ako je evidentné už z prvej vety, nerobí CSP rozdiel medzi zákonnou a sudcovskou lehotou, a teda prichádza do úvahy odpustenie tak zákonnej lehoty ako aj sudcovskej lehoty, no podmienky budú u každej iné.

V prvom rade si rozoberieme spoločné podmienky pre odpustenie zmeškania lehoty, pri ktorých je potrebné, aby boli splnené kumulatívne, ide o:

1. Konkrétny subjekt (strana, zástupca alebo procesný opatrovník) mali vykonať úkon, ktorý neurobili v lehote; V danom prípade sú zákonne definované subjekty, pri ktorých prichádza do úvahy odpustenie zmeškania lehoty.
2. Zmeškanie úkonu z ospravedlniteľného dôvodu; CSP ani žiadny predpis nekonkretizuje čo je možné za takýto dôvod považovať. Judikatúra dospela k záveru, že môže ísť o rozmanité dôvody, napr. živelná pohroma, nehoda, úraz, závažné rodinné komplikácie, alebo náhle ochorenie, vždy však pod podmienkou, že ich dôsledkom bolo vylúčenie možnosti urobiť úkon. Určitá skutková okolnosť môže byť ospravedlniteľným dôvodom len vtedy, pokiaľ medzi ňou a zmeškaním lehoty je príčinná súvislosť. Na jej preukázanie treba doložiť, že k zmeškaniu došlo len v dôsledku tejto okolnosti, a že nebyť tejto prekážky, nedošlo by k zmeškaniu lehoty. Ospravedlniteľnosť dôvodu zmeškania sa vždy posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu.¹⁰ V tejto súvislosti môžeme poukázať aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré uvádza, že ospravedlniteľným dôvodom pre odpustenie zmeškanej lehoty sú spravidla také skutočnosti objektívnej a subjektívnej povahy, ktoré nastanú v priebehu plynutia lehoty na vykonanie úkonu, a nejde o dôvody trvalého charakteru, ktoré trvajú aj v čase, keď účastník tento úkon vykonal, takže mu v jeho vykonaní fakticky nebránia (trvale nepriaznivý zdravotný stav, ktorý sa v priebehu lehoty nezmenil nepovažoval NS ČR za ospravedlniteľný dôvod).¹¹
3. Návrh na odpustenie zmeškania lehoty v lehote 15 dní od odpadnutia prekážky; Okrem všeobecných náležitostí podania musí takýto návrh obsahovať aj dôvod podľa vyššie uvedeného. Je iba na posúdení súdu, či uzná uvádzaný dôvod za postačujúci pre odpustenie zmeškania lehoty. Je potrebné zdôrazniť, že samotné podanie návrhu nemá odkladný účinok, a teda až do pozitívneho rozhodnutia (rozhodnutia, ktorým by súd vyhovel návrhu) sa považuje úkon za zmeškaný, t. j. napríklad pri zmeškaní lehoty na podanie odvolania je rozsudok právoplatný. Vzhľadom na kogentný charakter tohto ustanovenia je aj v zmysle judikatúry návrh na odpustenie zmeškania lehoty stanovený ako nevyhnutný predpoklad daného výnimočného opatrenia súdu, nemôže byť preklenutá (extenzívnym) výkladom, ktorým by sa v podstate vylúčil jeden zo zákonných predpokladov odpustenia zmeškania lehoty, a to ani s ohľadom na zdôrazňované právo na spravodlivý súdny proces. Súd nebol oprávnený odpustiť zmeškanie lehoty na podanie odvolania, pokiaľ odvolateľ nepodal návrh na odpustenie zmeškania lehoty (v ktorom by vysvetlil opodstatnenosť svojho návrhu z hľadiska výnimočnosti a ospravedlniteľnosti dôvodov vedúcich k podaniu tohto návrhu).¹² Dôležitou ostáva lehota – zákonná lehota na podanie tohto návrhu (v zásade prichádza do úvahy aj hypotetická možnosť podať návrh na odpustenie zmeškania tejto lehoty, ak sú na to splnené podmienky), ktorá je 15 dní a počíta sa od odpadnutia prekážky. V zásade platí, že táto prekážka nemusí ani len trvať počas lehoty, ale stačí ak sa objaví aj iba deň pred jej skončením. Ako judikoval aj NS SR v praxi nemožno vylúčiť, že strana „urobí procesný úkon v posledný deň lehoty, a teda k jej zmeškaniu nedochádza.“¹³ Ako ďalej pokračuje, ak „by sa prijal záver o znemožnení podať v lehote opravný prostriedok, pre prekážku na strane účastníka v podobe jeho náhleho ochorenia, lebo od doručenia rozhodnutia do okamihu prekážky mal dostatok času na jeho podanie, nedôvodne by dochádzalo v podstate ku „skráteniu“ lehoty na podanie opravného prostriedku, čo je neprípustné.“¹⁴
4. S návrhom spojený zmeškaný úkon; Podstatnou ostáva povinnosť k predmetnému podaniu pripojiť aj samotný úkon, z ktorého bola konkrétna osoba vylúčená (napr. odvolanie).
5. Zákon nesmie vylučovať odpustenie zmeškania lehoty; táto podmienka síce nebola explicitne spomenutá v § 122 CSP, ale vyplýva z jeho ďalších ustanovení, ktoré obmedzujú možnosť odpustiť zmeškanie lehoty (napr. § 347 ods. 3 CSP, § 351 ods. 3 CSP, či § 405 CSP), ale aj z iných predpisov (napr. § 129 CMP).

Rozhodnúť o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty bude možné iba uznesením, proti ktorému nie je prípustné odvolanie. Je dôležité, aby sa najskôr rozhodlo o návrhu na odpustenie

10 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 5. augusta 2010, sp. zn. 3 Cdo 155/2010;

11 Uznesenie Nejvyššího soudu ČR zo dňa 14. októbra 2015, sp. zn. 26 Cdo 1650/2015;

12 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. júla 2017, sp. zn. 3Cdo/104/2017

13 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. júna 2018, sp. zn. 4 Cdo 73/2018

14 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. júna 2018, sp. zn. 4 Cdo 73/2018

15 Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25. októbra 2017, sp. zn. 5Cdo/96/2017;

16 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 101/2019 z 27. marca 2019;

zmeškania lehoty ako o zmeškanom návrhu. Ako uviedol aj NS SR, ak „v dôsledku pochybenia súdu prvej inštancie odvolací súd rozhodol o odvolaní skôr, než bolo súdom prvej inštancie rozhodnuté o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, odvolací súd tak v čase svojho rozhodovania nemal splnené podmienky pre odmietnutie odvolania z dôvodu jeho oneskorenosti.“¹⁵ Rozhodovanie o odpustení zmeškania lehoty v zmysle § 122 CSP je rozhodovaním, ktorého predmetom je posúdiť okolnosti zmeškania lehoty. Ako uviedol aj Ústavný súd SR „to však, samozrejme, neznamená, že takéto rozhodovanie môže byť svojvoľné. Ide svojím spôsobom o mimoriadny opravný prostriedok, pretože ide o rozhodovanie o právoplatnom rozhodnutí. Zmyslom odpustenia lehoty je umožniť strane vykonať procesný úkon, keď ho objektívne nemohla vykonať. Ide teda o vyváženie medzi takpovediac zákazom požadovať nemožné na jednej strane a ochranou druhej procesnej strany na strane druhej. Právna úprava v Civilnom sporovom poriadku je neobvyklá tým, že umožňuje samosudcovi či samosudkyňi rozhodnúť o tom, či umožní opravný prostriedok proti vlastnému rozhodnutiu. Aj z tohto pohľadu musí byť odôvodnenie presvedčivé.“¹⁶

V prípade zákonných lehôt, ktoré sú prepadné – prekluzívne a často znamenajú aj koniec konania je zrejmé, aké podmienky musia byť splnené, aby sa súd zaoberal návrhom na odpustenie zmeškania lehoty. Vzhľadom na to, že pri týchto lehotách neprichádza do úvahy ich predĺženie môžu subjekty využívať iba inštitút odpustenia zmeškania lehoty. Iná situácia je pri sudcovských lehotách.

Žiadne ustanovenie CSP neobmedzuje predmetný inštitút iba na zákonné lehoty. Názor, že v prípade sudcovskej lehoty môže byť použitý aj inštitút odpustenia zmeškanej lehoty, podporuje aj § 347 ods. 2 a 3 CSP. V zmysle týchto ustanovení je upravená povinnosť zložiť primeraný predavok na trovy zabezpečenia dôkazného prostriedku v lehote, ktorá je nepochybne sudcovská (upravená slovami „v súdom určenej lehote“), pričom jej nedodržanie CSP „trestá“ zastavením konania. Zaujímavým je však to, že zákon ďalej uvádza, že zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Tu sa dostávame práve k vyššie uvedenému, že odpustenie zmeškanej lehoty je možné, iba ak ide o prekluzívnu lehotu (čo je daný prípad), ale iba za predpokladu, že to zákon umožňuje (bod 5 uvedený vyššie), čo neumožňuje, t. j. ak by nebolo predmetné ustanovenie, mohol by súd odpustiť zmeškanie aj tejto lehoty (jej predĺženie neprichádza do úvahy ako bolo už vyššie uvedené). Dobrým príkladom je aj § 194 CMP, ktorý upravuje spor o dedičstvo. Predmetné ustanovenie umožňuje súdu uložiť lehotu nie kratšiu ako mesiac (teda ide sudcovskú lehotu) na podanie žaloby na určenie spornej skutočnosti. Po márnom uplynutí súdom určenej lehoty platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcu. Na tomto prípade je zrejmé, že s uplynutím lehoty sa spájajú následky, ktoré nie je možné odvrátiť návrhom na predĺženie lehoty podanej po ukončenej lehote, ale bude to možné iba cez návrh na odpustenie zmeškania lehoty (teda musí byť podaný návrh na odpustenie zmeškania lehoty spolu so žalobou).

Máme za to, že odpustenie zmeškania sudcovskej lehoty prichádza do úvahy iba v prípade, ak ide o sudcovskú lehotu, ktorá má prekluzívny charakter a samotné podanie bolo podané po jej uplynutí. Aj v súvislosti s výkladom uvedeným k možnostiam predĺženia sudcovských lehôt je nutné poznamenať, že v prípade, ak by strana zaslala súdu návrh na odpustenie zmeškania sudcovskej lehoty spolu so zmeškaným úkonom, mohol a mal by ho súd (podľa obsahu) vyhodnotiť ako návrh na predĺženie lehoty a akceptovať, resp. neakceptovať tento úkon. V prípade akceptovania by tak mohol učiniť aj konkludentne (ako to bolo vyššie uvedené) s tým, že v rozhodnutí vo veci samej uvedie, že takéto podanie posudzoval podľa obsahu a posúdil ho ako návrh na predĺženie lehoty. V prípade neakceptovania prichádza do úvahy uznesenie, ktorým nevyhovie návrhu, pričom pokiaľ nie sú dané dôvody na predĺženie lehoty, nebudú dané dôvody ani na odpustenie zmeškania lehoty, nakoľko tieto sú nepochybne prísnejšie.

Na margo uvedeného môžeme zdôrazniť, že čl. 11 ods. 1 CSP uvádza, že úkony strán sporu sa posudzujú s prihliadnutím na ich obsah, a práve takto bude potrebné aj na predmetné inštitúty prihliadať a rozlišovať ich, a to aj vzhľadom na následky, aké konkrétne lehoty spôsobujú. Môžeme takisto poukázať aj na prípad, ktorý riešil NS SR, keď dospel k záveru, že zákon (ešte OSP, ale tento názor je aplikovateľný aj na CSP) umožňuje odpustiť len zmeškanie lehoty, nie však termínu pojednávania. Procesným inštitútom umožňujúcim neuskutočnenie už nariadeného pojednávania a jeho odloženie vo forme odročenia, je inštitút žiadosti o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní. Z logiky veci však vyplýva, že na to, aby tento procesný úkon vyvolal aj požadované procesné účinky je (za splnenia iných podmienok, ktoré boli v uvedenej veci

naplnené), aby bol podaný včas. Ak sa riadne predvolaná strana nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadá z dôležitého dôvodu o odročenie, možno vec prejednať aj v neprítomnosti tejto strany. So zmeškaným pojednávaním sa viažu aj rozsudky pre zmeškanie žalobcu aj žalovaného (§ 277 ods. 2 CSP, resp. § 281 CSP). Aj v tomto prípade nie je možné požiadať o odpustenie termínu pojednávania, do úvahy prichádza iba návrh žalobcu, resp. žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie za predpokladu, že k zmeškaniu pojednávania došlo z ospravedlniteľného dôvodu.

Osobitné prípady odpustenia zmeškanej lehoty

Civilný sporový poriadok rozlišuje aj špecifické prípady, kedy strana zmeškala urobiť potrebný úkon v lehote, no z ospravedlniteľných dôvodov. V týchto prípadoch ide o špeciálne ustanovenia toho istého zákona, ktoré bolo uvedené vyššie. Pôjde o:

- odpustenie zmeškanie lehoty pri doručovaní písomností, o ktorých sa adresát nedozvedel,
- odpustenie zmeškania lehoty na podanie vyjadrenia pri rozsudku na zmeškanie žalovaného.

V prvom prípade upravuje CSP špecifickú situáciu, ak sú písomnosti doručované na adrese, na ktorej sa adresát z vážnych dôvodov nezdržoval. Ide o § 114 CSP, ktorý uvádza, že ak bola písomnosť doručená podľa § 111 ods. 3 CSP a § 112 CSP a jej doručením začala plynúť lehota, ktorú adresát zmeškal, pretože sa o písomnosti nedozvedel, súd zmeškanie lehoty odpustí, len ak sa z ospravedlniteľného dôvodu adresát na adrese podľa § 106 CSP nezdržoval a v tejto súvislosti neporušil žiadnu právnu povinnosť. Cieľ tohto ustanovenia je „zmierniť prísnosť právnej úpravy doručovania a objektívnej zodpovednosti za správnosť údajov zapísaných v príslušnom registri SR.“¹⁷ Aj Ústavný súd SR uviedol, že „zákonodarcu ustanovuje v § 114 CSP výnimky z fikcie doručenia, ktoré majú zmierniť tvrdosť uvedenej fikcie. Podľa tohto ustanovenia ak nastala fikcia doručenia a adresátovi doručením začala plynúť lehota, ktorú zmeškal, pretože sa o písomnosti nedozvedel, súd môže zmeškanie lehoty odpustiť. Podmienkou odpustenia zmeškania lehoty je kumulatívne naplnenie dvoch podmienok – adresát sa z ospravedlniteľného dôvodu nezdržoval na adrese podľa § 106 CSP a v tejto súvislosti neporušil žiadnu právnu povinnosť.“¹⁸ V uvedenom rozhodnutí dokonca Ústavný súd SR označuje návrh na odpustenie zmeškanej lehoty ako iný právny prostriedok, ktorý zákon poskytuje na ochranu základných práv alebo slobôd.

Takáto úprava je vítaná, nakoľko život prináša rôzne situácie, čo umožní tak stranám ako aj súdom flexibilnejšie reagovať. Ani v danom prípade nie je ustanovené, čo mal zákonodarcu na mysli, keď použil spojenie „ospravedlniteľný dôvod“. V každom prípade môže a bude platiť výklad poskytnutý vyššie. K ospravedlniteľnému dôvodu sa pridáva aj to, aby dotknutý subjekt neporušil žiadnu právnu povinnosť, čo predstavuje riadne hlásenie trvalého, či prechodného pobytu. Na tento špecifický prípad sa bude primerane aplikovať aj § 122 CSP a podmienky, ktoré boli vyššie uvedené.

V druhom prípade ide fakticky o odpustenie zmeškania lehoty na podanie vyjadrenia k žalobe v prípade, ak súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. V zmysle § 277 ods. 1 CSP môže žalovaný podať návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie spolu s vyjadrením vo veci, ak z ospravedlniteľných dôvodov zmeškal lehotu na podanie tohto vyjadrenia. Následkom úspešného uplatnenia ospravedlniteľných dôvodov je, že súd návrhu vyhovie, rozsudok pre zmeškanie uznesením zruší a začne vo veci opäť konať.

Mimoriadna situácia spôsobená šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a plynutie lehôt

Situácia ohľadom vírusu COVID-19 a mimoriadne opatrenia priniesli zaujímavú právnu úpravu nielen pre plynutie lehôt v súkromnoprávných vzťahoch súvisiacich s premlčaním a zánikom práva, ale aj pre procesné lehoty. V zmysle § 2 ods. 1 v spojení s § 1 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej

17 ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIAR-KINOVÁ, S. – BAJÁNKO-VÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 416;

18 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 224/2018 z 22. marca 2018;

choroby COVID-19 v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, lehoty ustanovené zákonom alebo určené súdom na vykonanie procesného úkonu v konaní pred súdom účastníkmi konania a stranami v konaní,

a) v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú,

b) ktoré uplynuli po 12. marci 2020 do dňa účinnosti tohto zákona, sa neskončia skôr ako za 30 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Takáto úprava spôsobila, že od 27. marca 2020 (kedy nadobudol tento zákon účinnosť) až do 30. apríla 2020 procesné lehoty neplynuli, t. j. toto obdobie, na účely plynutia procesných lehôt strán a účastníkov konania ako keby neexistovalo. Len na margo môžeme povedať, že v zásade takáto právna úprava predlžuje stranám/účastníkom čas reagovať na výzvu súdu a zároveň znemožňuje súdom rozhodnúť alebo odkladá rozhodnutie súdu až do času, kedy uplynie lehota stranám/účastníkom na splnenie výzvy. Táto časť ustanovenia sa nejaví ako problematická.

Procesné lehoty, ktoré uplynuli medzi 12. marcom a 27. marcom 2020 sa skončia až uplynutím 30 dní počítaných od 27. marca (fakticky došlo k predĺženiu lehôt o 30 až 45 dní). Týmto právnym predpisom boli „oživené“ aj lehoty, ktoré už uplynuli. Mimoriadna spoločenská situácia si vyžadovala aj mimoriadne opatrenia, no v danom prípade môže byť zaujímavé, či takáto právna úprava neskončí aj na Ústavnom súde SR kvôli jej pôsobeniu do minulosti (jej účinky smerujú pred jeho samotné prijatie v NR SR a vyhlásenie v Zbierke zákonov SR). Môžeme poukázať napríklad na to, že rozsudky súdov prvej inštancie, ktoré nadobudli právoplatnosť v období od 12. marca do dňa účinnosti uvedeného predpisu ju (po uplynutí niekoľkých dní) stratili, nakoľko tento predpis umožnil stranám/účastníkom ešte podať odvolanie, hoci im lehota uplynula ešte pred prijatím samotného predpisu.

Zákon upravuje aj výnimku, t. j. prípad, kedy lehoty budú, plynúť resp. nedôjde k ich predĺženiu. V zmysle § 2 ods. 2 tohto zákona platí, že ak vec z dôvodu ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti, slobody alebo značnej škody strany alebo účastníka konania neznesie odklad, môže súd určiť, že vyššie uvedené ustanovenie sa nepoužije a súčasne určí novú primeranú lehotu. Keďže má sudca zákonné splnomocnenie na určenie lehoty, pôjde o sudcovskú lehotu, a podľa toho, aké má účinky, je možné požiadať aj o jej predĺženie alebo požiadať o odpustenie jej zmeškania, podľa toho či má prekluzívny charakter alebo nie, v zmysle už vyššie uvedeného výkladu.

Záverom

Ako je evidentné, hoci ide o dva odlišné inštitúty aj ich použitie je odlišné, v praxi často dochádza aj k ich zamieňaniu a nesprávne použitiu. Súdny, však, pristupujú k jednotlivým podaniam podľa ich obsahu, a teda v niektorých prípadoch je možné chybu navrhovateľa zhojiť týmto spôsobom. Dôležitým ostáva zodpovedať, či má predmetný návrh potrebné náležitosti. Zatiaľ čo pri návrhu na predĺženie lehoty neupravuje zákon špeciálne náležitosti, pri návrhu na odpustenie zmeškania lehoty je to práve naopak a navrhovateľ musí splniť viacero podmienok. K jednotlivým inštitútom sa pristupuje rôzne, iné sú ich následky, posúdenie a spôsob rozhodnutia o nich. Určite si ich netreba zamieňať.

Takisto sme názoru, že nebude možné úplne odkazovať na judikatúru, ktorá sa vzťahovala na ustanovenia OSP v tejto otázke, ktorá mala za to, že pri sudcovských lehotách neprichádza do úvahy odpustenie zmeškania lehoty. Práve naopak, v prípade prekluzívnej sudcovskej lehoty, ako bolo vyššie uvedené, prichádza do úvahy aj odpustenie zmeškania lehoty, ak to zákon nevyžaduje. Inak je možné predĺžiť iba sudcovskú lehotu a pri zákonnej lehote je možné iba odpustiť jej zmeškanie. ■

RESUMÉ

Odpustenie zmeškania lehoty vs. predĺženie lehoty

Príspevok sa zaoberá právom podať návrh na predĺženie lehoty v komparácii s právom na podanie návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. Rozoberá jednotlivé podmienky pre podanie

uvedených inštitútov, ich použitie v jednotlivých situáciách a možnosti súdu rozhodnúť o nich. Poukazuje na predchádzajúcu právnu úpravu, ktorá bola prevzatá aj do dnešných kódexov ako aj na judikatúru, ktorá v uplynulom období vznikla. Vo väčšej miere sa zameriava na sudcovské a zákonné lehoty, rozdiely medzi nimi a aplikovanie uvedených inštitútov. V skratke rozoberá aj špecifické prípady, kedy strana zmeškala urobiť potrebný úkon v lehote, no neurobila tak z ospravedlniteľných dôvodov – ide o odpustenie zmeškania lehoty pri doručovaní písomností, o ktorých sa adresát nedozvedel a odpustenie zmeškania lehoty na podanie vyjadrenia pri rozsudku na zmeškanie žalovaného.

SUMMARY

Waiver of the Missed Deadline vs. Extension of the Time Limit

The article deals with the right to file an application for an extension of the time limit in comparison with the right to file an application for the waiver of the missed deadline. It analyses individual conditions for applying these legal concepts, their use in individual situations and the possibility of the court to decide thereon. It refers to the previous legislation, which has also been incorporated into the existing Codes, as well as to the past case law. It focuses more on judicial and legal deadlines and time limits, on the differences between them and on the application of these legal concepts. It also briefly analyses specific cases where a litigant failed to take the necessary action within the time limit, however, with reasonable excuses – waiver of the missed deadline in the case of the service of process of which the addressee had not known and waiver of the missed deadline for not responding in the case of a default judgment.

ZUSAMMENFASSUNG

Erlassen der versäumten Frist vs. Verlängerung der Frist

Der Beitrag befasst sich mit dem Recht auf die Stellung des Antrages auf die Fristverlängerung in Komparation mit dem Recht auf die Stellung des Antrages auf das Erlasen der versäumten Frist. Er analysiert einzelne Voraussetzungen für die Einbringung von bezeichneten Instrumenten, deren Nutzung in einzelnen Sachlagen und die diesbezügliche Entscheidungsmöglichkeit des Gerichtes. Er weist auf die frühere Rechtsregelung, die auch in aktuelle Kodexe übernommen wurde sowie auf die Judikatur hin, die im abgelaufenen Zeitraum entstanden ist. Er zielt überwiegend auf richterliche und gesetzliche Fristen, die Unterschiede zwischen ihnen und auf die Anwendung von bezeichneten Instrumenten, ab. Abgekürzt analysiert er auch spezifische Fälle, wenn die Partei die Frist für die erforderliche Handlung versäumt hat, sie hat es allerdings nicht aus einem rechtfertigenden Grund getan – es handelt sich um das Erlassen der Fristversäumnis bei Zustellungen von Schriftstücken, von denen der Adressat kein Kenntnis erlangt hat und um das Erlassen der Frist bei der Stellung des Schriftsatzes gegen das Urteil wegen Versäumnis des Beklagten.

Problematika „spoločných dvorov“ v Slovenskej republike a možnosti jej riešenia

doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD.

Osobitosť užívania tzv. spoločného dvora spočíva v tom, že stavby, najčastejšie rodinné domy, sú vo výlučnom vlastníctve fyzických či právnických osôb, zatiaľ čo samotný spoločný dvor je v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov okolitých stavieb. Slovenské právo neobsahuje špeciálnu právnu úpravu „spoločného dvora“, jeho využívanie je tak predovšetkým vecou dohody spoluvlastníkov. Keďže prax je opakovane konfrontovaná s viacerými otázkami, na ktoré nemá jednoznačné odpovede, de lege ferenda odporúčame zavedenie všeobecného inštitútu pridruženého vlastníctva, ktorého podstatu badáme napríklad pri vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

1 Zdroj: Zuzana Madarászová, Postav dom, zasad' strom, IN: <http://video-reality.sk/postav-dom-zasad-strom/>.

2 <https://www.yit.sk/blog/-2018/naco-nam-boli-dvory-a-vnutrobloky-kedysi-a-preco-su-dolezite-dnes>.

3 „Kondomínium, nazývané aj ako bytové vlastníctvo, *propiedad horizontal, strata titles or propriété par étages*, je inštitút, pri ktorom osoba získava vlastníctvo k určitej „jednotke“ v budove, ktorá je tvorená viacerými jednotkami, rovnakým spôsobom, ako získava do vlastníctva samostatný pozemok. Ak je jednotka registrovaná na meno určitého vlastníka, spolu s ňou nadobúda spoluvlastnícky podiel na spoločnom majetku a čo je dôležité, stáva sa súčasťou riadiacej štruktúry spoločného systému. Tento moderný koncept bytového domu sa

I. Úvod

Spoločné dvory majú svoj pôvod v časoch, keď sa domy začali stavať pozdĺž ulice, rieky alebo potoka a boli orientované smerom do ulice (tzv. ulicový typ zástavby). Z dostupných zdrojov sa dozvedáme, že tento spôsob výstavby sa zaviedol za vlády Márie Terézie; domy sa radili vedľa seba, čím sa úzke pozemky spájali a vytvárali spoločný dvor, cez ktorý sa vchádzalo do viacerých domov.¹ „Dvor doslova znamenal aj miesto uzavreté bránou alebo dverami. Hovorilo sa tak aj pozemkom medzi domami a hospodárskymi budovami. Tu bolo najlepšie vidieť, či bol gazda poriadny a bohatý. To isté by sa dalo o dvoroch povedať aj dnes. Podľa dvora poznáš susedov.“²

Z právneho hľadiska vznikla pri spoločnom dvore pomerne zaujímavá situácia, v ktorej sa kombinovalo výlučné vlastníctvo (k domu) s podielovým spoluvlastníctvom (k spoločnému dvoru).

V súčasnosti nájdeme pre tento stav niekoľko označení, napr. *kondomínium*³ (angl. a lat. *condominium*, angl. skráteno *condo*), *pridružené spoluvlastníctvo* či „*přídavné spoluvlastníctví*“. Posledné z nich upravuje český Občiansky zákonník (zák. č. 89/2012 Sb. v znení neskorších predpisov; ďalej český Občiansky zákonník alebo český OZ) v § 1223 – 1235 a vymedzuje ho nasledovne:

„§ 1223: Věc náležící společně několika vlastníkům samostatných věcí určených k takovému užívání, že tyto věci vytvářejí místně i účelem vymezený celek, a která slouží společnému účelu tak, že bez ní není užívání samostatných věcí dobře možné, je v přídavném spoluvlastnictví těchto vlastníků. Týká-li se přídavné spoluvlastnictví nemovité věci zapisované do veřejného seznamu, zapisí se do veřejného seznamu i přídavné spoluvlastnictví.“

Doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD.

je interným pedagógom na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte práva, kde zastáva funkciu prodekanu pre agendu vnútorného systému kvality, ďalšieho vzdelávania a vzťahov s odbornou verejnosťou. Je autorkou viacerých vedeckých článkov, monografických prác a učebných textov, najmä z oblasti občianskeho práva hmotného.

Keďže slovenský právny poriadok výslovnú právnú úpravu pridruženého spoluvlastníctva nemá⁴, vynárajú sa otázky, na ktoré hľadá odpovede bežná i aplikačná prax.⁵ Týkajú sa najmä rozsahu a spôsobu užívania spoločného dvora, prekážok užívania (napr. zaprataním dvora niektorým zo spoluvlastníkov), údržby spoločného dvora, úhrad, ktoré sú s užívaním spojené či prevodu podielu na spoločnom dvore.

II. Všeobecne o spoluvlastníctve a o predkupnom práve spoluvlastníka

Predpokladom spoluvlastníctva je pluralita vlastníkov tej istej veci, t. j. ak viacerí (minimálne dvaja) vlastníci majú spoločné právne panstvo nad tou istou vecou bez jej rozdelenia, pričom všetci spoločne sa navonok i medzi sebou považujú za jediného vlastníka tejto veci.⁶

Základom právnej úpravy spoluvlastníctva je Občiansky zákonník (zák. č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), ktorý pojem „spoluvlastníctvo“ legálne nevymedzuje. „... V teórii a ani v praxi to však nevyvoláva žiadne zásadné problémy, keďže spoluvlastníctvo je možné vnímať predovšetkým cez vžitú prizmu o pluralite vlastníkov tej istej veci podľa prvého odseku aktuálne platného znenia § 136.“⁷ (§ 136 ods. 1 OZ: „(1) Vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých spoluvlastníkov.“ – pozn. autor).

Spoluvlastníctvo je podielového a bezpodielové (§ 136 ods. 2 OZ). Kým bezpodielové spoluvlastníctvo môže existovať výlučne medzi manželmi, subjektmi podielového spoluvlastníctva môže byť akákoľvek osoba (fyzická osoba, právnická osoba vrátane štátu), okrem prípadu, ak osobitné predpisy prikazujú vlastníctvo iba určitým subjektom (napr. čl. 4 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „(1) Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetruje a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.“).

Pre podielové spoluvlastníctvo je príznačný abstraktný moment – ideálny charakter spoluvlastníckeho podielu, ktorý má dávne historické korene a znamená, že rozsah práv a povinností každého spoluvlastníka nad spoločnou vecou (tzv. právne panstvo nad vecou) je viazaný na veľkosť jeho spoluvlastníckeho podielu, bez ohľadu na to, či je vec fakticky deliteľná.⁸

Vo všeobecnosti platí, že vlastníci spoluvlastníckeho podielu je oprávnený so svojím podielom nakladať, to znamená, že ho môže predať, darovať, založiť a pod. Pri prevode spoluvlastníckeho podielu však platí dôležité obmedzenie – ak sa totiž spoluvlastnícky podiel prevádza, majú ostatní spoluvlastníci predkupné právo (§ 140 OZ).⁹ To neplatí, ak spoluvlastník prevádza svoj spoluvlastnícky podiel na blízku osobu.¹⁰

Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom a ako také má vecnú povahu. Jeho podstatou je právny vzťah, v ktorom jeden individuálne určený subjekt, t. j. konkrétny spoluvlastník, má právo odkúpiť spoluvlastnícky podiel od iného individuálne určeného subjektu, t. j. od druhého spoluvlastníka, **ako prvý**, za predpokladu, že tento druhý spoluvlastník chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť.¹¹ Ide teda o vzťah, v ktorom právu oprávnenej osoby zodpovedá povinnosť povinnej osoby ponúknuť vec oprávnenej osobe ako prvej (tzv. predkupné právo).

Z uvedeného vyplýva, že hoci so svojím spoluvlastníckym podielom môže každý spoluvlastník nakladať obdobne ako vlastníci so svojou celou vecou, jeho zmluvnú voľnosť, na rozdiel od vlastníka „celej veci“, obmedzuje priamo zákon – predkupným právom ostatných spoluvlastníkov (spoluvlastníka). Podľa súčasnej právnej úpravy (§ 140 Občianskeho zákonníka) platí, že predkupné právo sa vzťahuje na prevod spoluvlastníckeho podielu a nie na jeho prechod (napr. dedením – § 460, splynutím – § 584, predajom spolu vlastníckeho podielu podľa § 166 Exekučného poriadku a pod.).¹²

Na predkupné právo spoluvlastníka podľa § 140 OZ treba podporne a primerane použiť niektoré ustanovenia o predkupnom práve pri kúpnej zmluve (§ 602 až 606 OZ), ktoré sa svojou povahou neviažu výlučne na zmluvné predkupné právo, k čomu dospejeme pomocou § 853 ods. 1 OZ o *analogii legis* (§ 852 ods. 1: „(1) Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.“).¹³

vyvíjal v priebehu mnohých storočí.“ (z originálu: „The institution of condominium, also designated *apartment ownership, propiedad horizontal, strata titles or propriété par étages*, is the institution by which a person acquires ownership in a unit in a multi-unit building in the same way as he or she acquires ownership in a separate parcel of land. When the unit is registered in his or her name he or she acquires ownership of the unit, co-ownership shares in the common property and importantly he or she becomes part of the management structure of the scheme. This modern concept of condominium has evolved over many centuries.“), IN: *Cornie Van der Merwe, Fundamina: A Journal of Legal History*, Volume 16, Issue 1, Jan 2010, p. 459 – 471, ISSN: 1021-545X.

K tomu pozri aj: „**Kondomínium** alebo **condominium** alebo zriedkavo **kondomínát** (angl. a lat. *condominium*, angl. skráteno *condo*) je v USA a väčšine Kanady (prenesene aj v iných štátoch, vrátane Slovenska) forma vlastníctva nehnuteľnosti. Ide o také vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktoré je vlastne spojením dvoch právnych titulov v jeden – a to jednak individuálneho vlastníckeho práva k jednotlivému bytu a jednak spoločného vlastníctva spoločných priestorov tej istej nehnuteľnosti. Vlastník bytu teda vlastní obytnú jednotku, ale zázemie, prislúchajúca pôda, komunikácie a všetky spoločné priestory vlastní všetci obyvatelia nehnuteľnosti súčasne. Jednotlivec svojím spôsobom vlastní len vzdušný priestor (*airspace*) svojej bytovej jednotky. IN: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Kondomínium>“

dom%C3%ADnium_%28-
nehnut%C4%BE-
nos%C5%A5%29 .

- 4 Bola navrhnutá v prvej ucelenej pracovnej verzii návrhu nového Občianskeho zákonníka, viď napr. na: <https://www.najpravo.sk/-clanky/paragrafove-znenie-prvej-pracovnej-verzie-navrhu-noveho-obcianskeho-zakonnika.html> .
- 5 Charakter pridruženého spoluvlastníctva v Slovenskej republike má napr. bytové vlastníctvo, pri ktorom je vlastníctvo bytu obligatórne spojené so spoluvlastníctvom spoločných častí a spoločných zariadení domu, často aj so spoluvlastníctvom zastavaných a príľahlých pozemkov (zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov) – pozn. autor.
- 6 Grausová, K., Konštrukcia spoluvlastníctva a jeho kategórie, IN: Števíček, M., Dulak, A., Bajánková, Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, str. 959, ISBN:978-80-7400-597-8.
- 7 Tamže.
- 8 K tomu porovnaj napr. rozhodnutie NS SR, sp.zn. 5 Cdo 36/93
- 9 Rozhodnutie NS SR, sp.zn. 2 Cdo 13/2018
- 10 § 116 OZ: *Blízko osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby seba navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.*
- 11 Rozsudok NS SR, sp.zn. 1 Cdo 102/2005
- 12 § 140 OZ: *„Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117) ...“.*

Ak spoluvlastník poruší predkupné právo iného spoluvlastníka a svoj spoluvlastnícky podiel prevedie na tretiu osobu, stáva sa nadobúdateľ prevedeného podielu *ex lege* nielen podielovým spoluvlastníkom spoločnej veci, ale zároveň aj osobou oprávnenou a povinnou z predkupného práva viazaného na spoluvlastnícky podiel. *„Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva (§ 140 Občianskeho zákonníka), má pri porušení jeho predkupného práva na výber, či: a/ sa bude na súde domáhať určenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu (§ 40a Občianskeho zákonníka), b/ sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, aké mal on sám, c/ uspokojí sa s tým, že mu zostane predkupné právo zachované, avšak už voči nadobúdateľovi. Pokiaľ pri zmluvnom predkupnom práve (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka) ide o právo spojené iba s osobou oprávneného, v prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov (§ 140 Občianskeho zákonníka) ide o vecné právo, ktoré je späté so spoluvlastníckym podielom.“*¹⁴

III. Vlastníctvo spoločného dvora *de lege lata*

Ako sme uviedli vyššie, právny poriadok Slovenskej republiky nepozná všeobecný inštitút, ktorý by pomenoval a pojmovo vymedzil stav, pri ktorom dochádza k nerozlučnej kombinácii viacerých foriem vlastníctva (výlučného vlastníctva s podielovým spoluvlastníctvom) a to napriek tomu, že jeho podstatu v súčasnosti badáme napríklad pri bytovom vlastníctve (§ 13 ods. 1 a 2 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov).¹⁵

Na spoluvlastníctvo „spoločného dvora“ je preto v súčasnosti možné aplikovať jedine všeobecné ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve, obsiahnuté v § 137 až 142 Občianskeho zákonníka. Na ich základe môže každý spoluvlastník spoločného dvora vykonávať svoj vlastnícky vzťah k spoločnej veci, t. j. spoločnú vec držať, užívať/požívať¹⁶ a nakladať s ňou, v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu.¹⁷

■ Užívanie spoločného dvora

Spôsob a rozsah užívania spoločného dvora si môžu spoluvlastníci upraviť predovšetkým vo vzájomnej dohode, ktorá nemusí byť písomná.¹⁸ Spoluvlastníci si v nej môžu napríklad určiť, že každý z nich bude užívať určitú vymedzenú časť spoločného dvora, kosiť ju a obhospodarovať na svoje náklady a popri tom bude prispievať na údržbu brány do spoločného dvora prípadne cesty cez spoločný dvor mierou, ktorá zodpovedá jeho spoluvlastníckemu podielu. Ak sa spoluvlastníci na užívaní spoločného dvora nedokážu dohodnúť, môže sa ktorýkoľvek z nich obrátiť na súd.

Vo všeobecnosti platí, že každý zo spoluvlastníkov spoločného dvora je povinný užívať spoločný dvor tak, aby tým:

- neobmedzoval ostatných spoluvlastníkov a nevytváral im pri užívaní rôzne prekážky (napr. stavaním barikád, plotov, múrov a pod.),
- nad mieru primeranú pomerom neobťažoval ostatných spoluvlastníkov alebo, aby vážne neohrozoval výkon ich práv; najmä hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienením a vibráciami a pod. (§ 127 ods. 1 OZ).

■ Hospodárenie so spoločným dvorom

*„Hoci pojem „hospodárenie so spoločnou vecou“ nemá legálnu definíciu, môžeme ním rozumieť všetky úkony, ktoré sa týkajú ekonomickej stránky celej spoločnej veci, ktoré spoločnú vec udržuujú, opravujú, menia, zhodnocujú (či znehodnocujú), odstraňujú, rušia či likvidujú. ... Patrí sem aj rozhodovanie o tom, aké investície budú vynaložené na spoločnú vec a kto ich bude hradit.“*¹⁹

Pri hospodárení so spoločným dvorom musia rozhodovať spoluvlastníci spoločne – hlasovaním (§ 139 ods. 2 OZ). Hlasovanie spoluvlastníkov sa týka aj nákladov, ktoré sú s hospodárením so spoločnou vecou spojené, pritom je irelevantné, či ide o náklady na nutnú úpravu či údržbu, alebo o náklady iné než na nutnú úpravu či údržbu.²⁰ Ideálne je, ak spoluvlastníci pri hospodárení so spoločnou vecou dospejú k dohode, pre ktorú zákon nepredpisuje písomnú formu.²¹ Vo všeobecnosti platí, že na prijatie rozhodnutia o hospodárení so spoločnou vecou je potrebné dosiahnuť väčšinu, počítanú podľa veľkosti podielov. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa nepodarí dosiahnuť väčšinu či dohodu, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd

(§ 139 ods. 2 OZ).²² Pre platné rozhodnutie o hospodárení so spoločnou vecou (spoločným dvorom) je nutné, aby boli so zamýšľanou investíciou, prípadne zmenou, oboznámení všetci podieloví spoluvlastníci, aby mohli k tejto zmene vysloviť svoj súhlas alebo nesúhlas. Ak by sa menšinovému spoluvlastníkovi takáto možnosť nevytvorila, nešlo by o rozhodnutie väčšiny v zmysle § 139 ods. 2 OZ ani v prípade, že by s ňou súhlasila väčšina spoluvlastníkov, počítaná podľa veľkosti podielov, ale išlo by z hľadiska hospodárenia so spoločnou vecou o neplatný právny úkon.²³

Prehlasovaní spoluvlastníci sa musia rozhodnutiu podriadiť; to znamená, že napríklad náklady na zhodnotenie spoločného dvora musia znášať aj napriek tomu, že s takouto investíciou nesúhlasili. „Spoluvlastník, ktorý nesúhlasí s takým hospodárením so spoločnou vecou, ktoré určilo rozhodnutie spoluvlastníkov väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov (tzv. majoritný princíp), nemôže sa úspešne domáhať na súde rozhodnutia o inom hospodárení s touto vecou (toto právo má len vtedy, ak sa nedosiahne väčšina alebo dohoda spoluvlastníkov.) Prehlasovaný spoluvlastník sa musí rozhodnutiu väčšiny podriadiť.“²⁴

Ak by však išlo o dôležitú zmenu spoločnej veci, t. j. zmenu, pri ktorej by sa zmenila jej právna alebo vecná podstata či funkcia²⁵ (vo všeobecnosti napr. zmena druhu pozemku, prestavba či zásadná rekonštrukcia stavby),²⁶ môžu prehlasovaní spoluvlastníci žiadať, aby o zmene rozhodol súd (§ 139 ods. 3 OZ).

■ Prevod podielu na spoločnom dvore

To, či je možné použiť ustanovenia o predkupnom práve spoluvlastníka aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore, v minulosti vyvolávalo otázky, ktorými sa zaoberali aj slovenské súdy. Ustáilo sa však, že nie je dôvod domnievať sa, že ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, vrátane tých, ktoré sa týkajú predkupného práva spoluvlastníka, nemožno vzťahovať aj na spoločný dvor. „... V predmetnej veci spoločný dvor bol podľa zápisu na LV v podielovom spoluvlastníctve troch spoluvlastníkov Je potom zrejmé, že predmetný dvor predstavuje spoločnú vec, ku ktorej vzniklo konkrétne trom fyzickým osobám vlastnícke právo, ktoré bolo nedeliteľné v tom zmysle, že v dobe jeho trvania prináleží vlastnícke právo k spoločnému dvoru nerozdielne všetkým trom spoluvlastníkom, pričom žiadny z nich nemá výlučné a samostatné vlastnícke právo na konkrétnu fyzicky oddelenú časť spoločného dvora. **Predmetný spoločný dvor tak spĺňa všetky kritéria podielového spoluvlastníctva k spoločnej veci a preto niet rozumného dôvodu, aby sa naň nevzťahovali ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve.** ... Je potom zrejmé, že uplatňovanie (resp. aplikácia ustanovení) predkupného práva pri predaji spoluvlastníckych podielov k spoločnému dvoru, nijako neobmedzuje podielového spoluvlastníka v užívaní domu, ku ktorému sa spoločný dvor vzťahuje a preto aplikácia ustanovení o predkupnom práve nie je vylúčená ani pri spoločnej veci, ktorou je spoločný dvor.“^{27, 28}

■ Praktické dopady aplikácie ustanovení o predkupnom práve na spoločné dvory a úvahy o ich riešení

Ako sme opakovane konštatovali – slovenské právo nemá osobitnú úpravu kombinovaného vlastníctva a ani tzv. pridruženého vlastníctva, pri ktorom sa buď „miešajú“ jeho viaceré formy (najčastejšie výlučné vlastníctvo s podielovým spoluvlastníctvom), prípadne, pri ktorom je účelné využívanie jednej veci, tvoriacej samostatný predmet vlastníckeho práva, podmienené vlastníctvom inej veci. Prax je však s takýmito prípadmi konfrontovaná a patrí medzi ne aj problematika spoločných dvorov. Musela preto nájsť aspoň „podporné“ riešenia, ktoré však nie sú ideálne. Opierajú sa o názor, podľa ktorého „... spoločný dvor ... spĺňa všetky kritériá podielového spoluvlastníctva k spoločnej veci a preto niet rozumného dôvodu, aby sa naň nevzťahovali ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve.“²⁹

Tento názor je však pomerne zjednodušený a nedáva odpovede na osobitosti, ktoré problematika spoločných dvorov (a kombinovaného či pridruženého vlastníctva vôbec) reálne prináša. Prejavujú sa predovšetkým pri scudzovacích úkonoch, pri ktorých sa vlastník usiluje previesť svoje vlastníctvo k „celej“ stavbe, ktorá je v jeho výlučnom vlastníctve, s ktorou však súvisí spoluvlastnícky podiel na spoločnom dvore a na ten sa vzťahuje predkupné právo ostatných spoluvlastníkov spoločného dvora. (Nie je však vylúčené ani to, aby spoluvlastník previedol iba svoj spoluvlastnícky podiel na spoločnom dvore bez susediacej stavby – pozn. autor).

13 Rozsudok NS SR, 2 Cdo 91/2008

14 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 3 Cdo 239/2012.

15 Pri vlastníctve bytov, prípadne nebytových priestorov, je vlastníctvo bytu obligatórne spojené so spoluvlastníctvom spoločných častí a spoločných zariadení domu, často aj so spoluvlastníctvom zastavaných a príľahlých pozemkov (zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej „bytový zákon“). Bytový zákon sa však vecne vzťahuje iba na byty a nebytové priestory (nie rodinné domy) a teda ho nie je možné aplikovať na prípady týkajúce sa spoločného dvora medzi rodinnými domami, i keď istú podobnosť s inštitútom spoločného dvora možno nájsť najmä v úvodných ustanoveniach bytového zákona (§ 2 ods. 6), podľa ktorého spoločnými časťami domu a príslušenstvom domu, ktoré sú určené na spoločné užívanie a slúžia výlučne tomuto domu a pritom nie sú stavebnou súčasťou domu (ďalej len „príslušenstvo“), sa na účely tohto zákona rozumejú oplotené záhrady a stavby, najmä oplotenia, prístrešky a oplotené nádvorcia, ktoré sa nachádzajú na pozemku patriacom k domu (ďalej len „príľahlý pozemok“), k tomu viď napr.: Ficek, M. Vyporiadanie spoločného dvora, IN: <https://ficek.sk/-vyporiadanie-spolocneho-dvora-13>.

16 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 6 Cdo 184/2010

17 K tomu pozri napr. Danišovičová, L., Praktické úskalía užívania spoločného dvora, IN: <https://www.ppn.sk/-33/prakticke-uskalia-suviacie-s-uzivanim-spolocneho-dvora-uniqueid-uchxzASYZNbHI7G8uaRB->

3kTGINTxLV5XpLpGV-My1prA/ .

- 18 „Využívanie spoločného dvora je vecou vzájomnej dohody (vlastníkov – pozn. autor), hoci spôsob užívania je medzi vlastníkmi (resp. obyvateľmi) dlhodobou zaužívaný a preto osobitná dohoda spravidla neexistuje.“ IN: Kováčová, I., Ako predat podiel na spoločnom dvore?, IN: <https://www.etrend.sk/financie/ako-predat-podiel-na-spolocnom-dvore.html> .
- 19 Križan, M., IN: Števec, M., Dulak, A., Bajánková, Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, ISNB:978-80-7400-597-8, str. 1071.
- 20 Tamže, str. 1075 .
- 21 Rozhodnutie NS ČR, sp.zn. 22 Cdo 4455/2008.
- 22 Rozhodnutie NS SR, sp.zn. 8Cdo/127/2018
- 23 Rozhodnutie NS ČR, sp.zn. 23 Cdo 3166/2011, ako aj rozhodnutie NS ČR, sp.zn. 22 Cdo 1870/2007.
- 24 Rozhodnutie NS SR, sp.zn. 1 Cdo 119/96.
- 25 Rozhodnutie NS SR, R 44/2011.
- 26 Pojem „dôležitá zmena veci“ nie je zákonom upravený, záleží preto vždy na okolnostiach konkrétneho prípadu. Možno za ňu považovať najmä zmenu právnej či vecnej podstaty spoločnej veci, zmenu funkcie spoločnej veci či dočasnú alebo trvalú zmenu ekonomického využitia spoločnej veci bez toho, aby sa zmenila jej základná vecná podstata. Pôjde o takú zmenu spoločnej veci, uskutočnením ktorej môže byť podstatne ohrozená hodnota spoločnej veci alebo jej výnosnosť. Vid: Križan, M.,

Problém spočíva v tom, že oba predmety vlastníctva, t. j. podiel na spoločnom dvore a susediaci stavba, spolu spravidla funkčne súvisia a rozbitie právneho vzťahu medzi nimi bez toho, aby sa našlo adekvátne náhradné riešenie, by mohlo oslabiť výkon vlastníckeho práva najmä vlastníka stavby, keďže zánikom právneho vzťahu k spoločnému dvoru bez adekvátneho náhradného riešenia by vlastník stavby stratil k stavbe prístup, ktorý je nevyhnutným predpokladom pre jej faktickú držbu (*ius possidendi*) a užívanie (*ius utendi*).

Ako má teda postupovať vlastník stavby, ktorý je zároveň vlastníkom podielu na spoločnom dvore, ak sa rozhodne stavbu/podiel na spoločnom dvore predat (pripúšťa vôbec túto možnosť platná právna úprava)?

Absencia náležitej právnej úpravy spôsobuje, že takúto možnosť musíme pripustiť, t. j. vlastník stavby, ktorý je zároveň vlastníkom podielu na spoločnom dvore, môže predat samostatne aj stavbu, aj podiel na spoločnom dvore, i keď s rôznymi právnymi (i praktickými) následkami.

1. Ak sa vlastník stavby rozhodne predat *iba stavbu*, t. j. bez podielu na spoločnom dvore a ak prístup k stavbe nemá zabezpečený inak (napr. z inej strany stavby), je výhodnosť kúpy pre tretiu osobu sporná. Skôr či neskôr bude totiž musieť tento nedostatok vyriešiť (nehovoriac o tom, že ak by kupujúci mienil financovať kúpu prostredníctvom úveru a úver zabezpečiť nadobúdanou nehnuteľnosťou, financujúca banka by stavbu bez zabezpečeného prístupu s najväčšou pravdepodobnosťou ako záloh neakceptovala – pozn. autor). Pri riešení problému by do úvahy pripadala primárne dohoda s vlastníkmi spoločného dvora, ktorá by mohla viesť buď k púhému užívaniu spoločného dvora, najčastejšie vo forme nájmu (rizikom takejto dohody je jej záväzkovo-právny charakter), alebo k zriadeniu vecného bremena, najlepšie s povahou „*in rem*“, prípadne k dodatočnému nadobudnutiu spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore. Ak by sa dohoda s vlastníkmi nedosiahla, vlastník by sa mohol obrátiť na súd, v krajnom prípade aj na stavebný úrad³⁰, a žiadať ho o zriadenie vecného bremena v zmysle § 151o ods. 3 OZ: „(3) Ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príslušného pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príslušný pozemok.“³¹ V súvislosti s navodenou situáciou je však na mieste elementárna otázka – je správne, ak náš právny poriadok umožňuje nadobudnúť vlastníctvo k stavbe bez toho, aby k nej mal nadobúdateľ zabezpečený prístup?³² Podľa nášho názoru to správne nie je, právo nakladať so svojím majetkom je však primárne vecou „súkromnoprávnej povahy“, s čím súvisí pomerne široká miera dispozitívnych oprávnení vlastníka, vrátane práva nakladať so svojím majetkom (*ius disponendi*), podporená tradičnou zásadou súkromného práva „všetko je dovolené, čo nie je zakázané“³³ a keďže, ako sme opakovane konštatovali, v našom platnom právnom poriadku nenájdeme právny predpis, ktorý by takúto možnosť *a priori* zakazoval alebo vylučoval, musíme ju, i keď neradi, pripustiť (reálne k nej aj dochádza).³⁴ Pre úplnosť uvádzame, že zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej „*stavebný zákon*“) síce v § 47 ustanovuje všeobecné technické požiadavky na navrhovanie stavieb a vyplýva z nich, že stavby sa musia navrhovať tak, aby boli po celý čas životnosti v súlade so základnými požiadavkami na stavby, so zastavovacími podmienkami a aby boli zhotovené z vhodných stavebných výrobkov a pritom, *aby stavba bola prístupná z cesty, miestnej komunikácie alebo z účelovej komunikácie* (ustanovenie § 47 písm. d) stavebného zákona teda zakotvuje povinnosť, aby k navrhovanej stavbe viedla prístupová cesta), stavebný zákon sa však týka iba stavieb, ktoré sa budovali/budujú za jeho účinnosti – nie „starých“ stavieb, pre ktoré boli spoločné dvory príznačné.³⁵ Predat stavbu bez prístupu k nej tak nie je v našich pomeroch nemožné.

2. Ak by sa vlastník domu, ktorý je zároveň spoluvlastníkom spoločného dvora, rozhodol predat *iba podiel na spoločnom dvore*, t. j. vlastníctvo stavby by mu ostalo zachované, musel by si uvážiť, akým spôsobom bude mať zabezpečený prístup k stavbe. Ak ho má zabezpečený iným spôsobom, napr. cez iný pozemok, z inej strany stavby a pod., problém mu nevznikne, v opačnom prípade by musel uvažovať obdobne ako nadobúdateľ domu z predchádzajúceho bodu 1, t. j. pravdepodobne by usiloval o dohodu s vlastníkmi spoločného dvora o spôsobe jeho užívania, prípadne o dohodu o zriadení vecného bremena, ideálne s povahou „*in rem*“, nemožno však vylúčiť ani opätovné nadobudnutie

spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore, i keď táto možnosť by sa mohla javiť ako „pritiahnutá za vlasy“, keďže o podiel na spoločnom dvore sa pripravil on sám – jeho predajom.

■ Čo s predkupným právom pri prevode podielu na spoločnom dvore?

Keďže sa prijal všeobecný názor, že na „spoločné dvory“ sa použijú ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve, musí platiť i pravidlo, že vlastník podielu na spoločnom dvore je oprávnený so svojím podielom nakladať (implicitne vyplýva aj z § 140 OZ). Ak sa rozhodne scudzíť svoj spoluvlastnícky podiel *inej ako blízkej osobe*, je povinný ponúknuť ho na predaj ostatným spoluvlastníkom.

V našom prípade však zároveň platí, že prevádzaný spoluvlastnícky podiel plní „funkčný celok“ so susediacim domom, je preto vhodné zaoberať sa otázkou, či by nemalo platiť, že oprávnený spoluvlastník spoločného dvora môže využiť svoje predkupné právo na kúpu spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore len v prípade, ak prejaví záujem nielen o prevádzaný podiel na spoločnom dvore (predkupné právo naň mu výslovne vyplýva z § 140 OZ), ale aj o susediacu stavbu, ktorú vlastník predáva spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločnom dvore. Vlastník domu i spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore má totiž, z pochopiteľných dôvodov, záujem predáť dom **spolu** s podielom na spoločnom dvore, nie bez neho, keďže spolu tvoria účelový celok (obdobne ako pri predaji bytu, s ktorým je nerozlučne spojené spoluvlastníctvo spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a spoluvlastníctvo alebo iné spoločné práva k pozemku).³⁶ Naopak, ak by oprávnený spoluvlastník spoločného dvora využil svoje predkupné právo iba na kúpu podielu na spoločnom dvore, vlastník domu by sa dostal do nezávideniahodnej situácie – ostal by mu síce vo vlastníctve dom, ale bez zabezpečeného prístupu, ktorý mu garantoval spoluvlastnícky podiel na spoločnom dvore (k tomu porovnaj „holé vlastníctvo“/*nuda proprietas*),³⁷ čo by znížilo jeho úžitkovú a trhovú hodnotu.

Naša úvaha je preto, podľa nás, legitímna.

V snahe nájsť racionálne, no hlavne prospešné riešenie,³⁸ ktoré (žiaľ) v aktuálnej právnej úprave chýba, avšak po ktorom volá odborná verejnosť už dávnejšie,³⁹ sa pokúšame oprieť „aspoň“ o ustanovenie § 605 OZ posledná veta,⁴⁰ ktorá ustanovuje, že ponuka na kúpu, adresovaná oprávnenému z predkupného práva „... sa vykoná **ohlásením všetkých podmienok**; ...“. To by znamenalo, že ak vlastník podielu na spoločnom dvore predáva podiel **spolu** so stavbou – rodinným domom, resp. opačne, t. j. dom spolu s podielom na spoločnom dvore, bez ktorého by nebolo užívanie domu dobre možné, mala by byť súčasťou ponuky, adresovanej spoluvlastníkovi dvora, nielen kúpa spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore, ale aj kúpa samotného rodinného domu. Oslovený spoluvlastník by tak mohol úspešne využiť svoje predkupné právo na podiel na spoločnom dvore iba v prípade, ak by akceptoval **všetky podmienky ponuky**, t. j. ak by prejavil záujem jednak o spoluvlastnícky podiel na spoločnom dvore, na ktorý má ako spoluvlastník predkupné právo (§ 140 OZ), no zároveň aj o rodinný dom, ktorý tvorí súčasť ponuky (bol jednou z podmienok ponuky; § 605 OZ, posledná veta). Ak by oslovený spoluvlastník, ako oprávnený z predkupného práva, neprijal „všetky ohlásené podmienky ponuky“ (§ 605 OZ, posledná veta), t. j. neprijal by ponuku na kúpu podielu na spoločnom dvore **spolu s rodinným domom**, predkupné právo na kúpu spoluvlastníckeho podielu na spoločnom dvore by mu v tomto konkrétnom prípade zaniklo (predkupné právo spoluvlastníka má vecnoprávny charakter, t. j. pri ďalších prevodoch ostáva zachované).⁴¹

Napriek tomu, že sme si vedomí, že tento záver explicitne nevyplýva z platnej právnej úpravy, považujeme ho za rozumný, keďže by znamenal isté „prekľutie“ právneho vákuu, spôsobenej absenciou všeobecnej právnej úpravy pridruženého spoluvlastníctva, prípadne porovnateľného inštitútu (k tomu viď záver príspevku).

■ Zrušenie spoluvlastníctva a vyporiadanie spoločného dvora

Zastávame názor, že spoluvlastnícky vzťah k spoločnému dvoru je možné zrušiť a vyporiadať, avšak s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu. K zrušeniu a vyporiadaniu spoluvlastníctva môže dôjsť buď dohodou spoluvlastníkov⁴² alebo rozhodnutím súdu.⁴³ Ak sa na zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva dohodnú spoluvlastníci medzi sebou, súčasťou takejto dohody môže byť dohoda o vzniku vecného bremena.⁴⁴

IN: Števec, M., Dulak, A., Bajánková, Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, ISBN:978-80-7400-597-8, str. 1076.

27 Rozsudok Krajského súdu Bratislava, spisová značka 6Co/507/2015. Dostupné aj na: <http://merit.slv.cz/-KSBA/6Co/507/2015>.

28 Porovnaj s odôvodnením rozsudku Krajského súdu Bratislava, spisová značka 6Co/507/2015 (v bode 3): „Pýtali sa právnikov, aj na katastri a bolo im povedané, že na spoločný dvor sa predkupné právo nevzťahuje.“ Dostupné aj na: <http://merit.slv.cz/KSBA/6Co/507/2015>.

29 Viď napr. rozsudok Krajského súdu Bratislava, spisová značka 6Co/507/2015.

30 Občiansky zákonník upravuje možnosť zriadiť vecné bremeno na prístupovej ceste iba k pozemku, ku ktorému nevedie prístupová cesta, len za predpokladu, že je na ňom už postavená stavba. Stavebný zákon (zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov; ďalej „stavebný zákon“) však umožňuje zriadiť vecné bremeno aj v prípade, ak na danom pozemku, ku ktorému nevedie prístupová cesta, ešte stavba postavená nie je (k tomu porovnaj § 108 a nasl. stavebného zákona, v zmysle ktorých stavebný úrad môže vo verejnom záujme, pre vytvorenie podmienok pre nevyhnutný prístup k pozemku a stavbe rozhodnúť jednak o vyvlastnení pozemku, ako aj o obmedzení vlastníckeho práva k pozemkom, pod ktorým sa rozumie napr. aj zriadenie vecného breme-

na spočívajúceho v práve prechodu či prejazdu (ďalej v zákone spoločne označené ako „vyvlastnenie“). § 109 ods. 1 stavebného zákona: „(1) Cieľom vyvlastnenia je dosiahnuť prechod, prípadne obmedzenie vlastníckeho práva k pozemkom a stavbám alebo zriadenie, zrušenie, prípadne obmedzenie práva vecného bremena k pozemkom a stavbám.“. Predpokladom využitia tohto inštitútu je však preukázanie verejného záujmu.

31 Vecné bremeno nevyhnutnej cesty súd nezriadi v prípade, ak má jeho navrhovateľ zabezpečený prístup na základe obligačného práva (napríklad zmluva so susedom na dobu určitú umožňujúca prístup k stavbe kvôli stavebným úpravám po susediacom pozemku alebo konkludentná dohoda so susedom o práve chodiť cez jeho pozemok), alebo ak môže na prístup využiť iné pozemky vo svojom vlastníctve. K tomu viď napríklad rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 17. 2. 2006 sp. zn. 22 Cdo 38/2005.

32 Porovnaj s § 13 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov: „(1) S vlastníctvom bytu a nebytového priestoru v dome je nerozlučne spojené spoluvlastníctvo spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a spoluvlastníctvo alebo iné spoločné práva k pozemku. (2) Spoluvlastníci spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku sa nemôžu dožadovať zrušenia spoluvlastníctva podľa Občianskeho zákonníka; tým nie je dotknuté právo prevodu príslušeného pozemku a príslušenstva alebo ich častí podľa § 14b ods. 3.“.

Pri vyporiadaní spoluvlastníctva spoločného dvora súdom by platili nasledujúce pravidlá (§ 142 OZ):⁴⁵

- súd prihliadne na veľkosť podielov a na účelné využitie veci,
- súd spoločný dvor rozdelí na samostatné parcely len ak je to dobre možné (prihliadne napríklad na to, či budú mať vlastníci domov zabezpečený riadny prístup do svojho domu)⁴⁶,
- pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením spoločného dvora môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutému pozemku v prospech vlastníka iného novovzniknutého pozemku⁴⁷; zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva k spoločnému dvoru,
- ak nie je rozdelenie spoločného dvora dobre možné, prikáže súd za primeranú náhradu spoločný dvor do vlastníctva jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa mohol spoločný dvor účelne využiť (ako aj na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom; § 142 ods. 1 – tretia veta),⁴⁸
- pri vyporiadaní spoluvlastníctva vo všeobecnosti platí, že ak spoločnú vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov (táto možnosť by sa však pri vyporiadaní spoločného dvora pravdepodobne nevyužila),
- z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním spoločného dvora za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku, t. j. právny vzťah spoluvlastníkov k spoločnému dvoru ostane zachovaný.

IV. Záver – návrh právnej úpravy vlastníctva spoločného dvora *de lege ferenda*

Praktické problémy, ktoré súvisia s problematikou spoločných dvorov a ktoré sme navodili v našom príspevku, by sa podarilo odstrániť pomerne jednoducho – prijatím právnej úpravy, ktorá by pri právnych vzťahoch k spoločnému dvoru zaviedla porovnateľné pravidlá, aké platia pri vlastníctve bytov a nebytových priestorov.⁴⁹ Inšpiráciu môžeme nájsť buď v českom Občianskom zákonníku (prídavné spoluvlastníctví; § 1223 – 1235), ale aj v prvej ucelenej pracovnej verzii návrhu nového Občianskeho zákonníka⁵⁰, ktorá upravovala pridružené podielové spoluvlastníctvo v tomto znení:

„§ 76

Pridružené podielové spoluvlastníctvo

- (1) Spoluvlastníctvo môže byť nerozlučne spojené s vlastníctvom určitej veci; v takom prípade znáša právny režim veci, s ktorou je nerozlučne spojené.
- (2) Pridružené spoluvlastníctvo vzniká zo zákona, zo zmluvy, prípadne z iných právnych skutočností predpokladaných zákonom.
- (3) Na pridružené spoluvlastníctvo sa primerane použijú ustanovenia o spoluvlastníctve, pokiaľ zmluva alebo právny predpis neustanovujú inak.“

Výhodou inštitucionalizácie tohto (alebo obdobného) inštitútu by bolo, že: „...pokiaľ vlastník prevádí svoju individuálnu vec (napr. záhradku v kolonii), zároveň s prevodom vlastníckeho práva automaticky prechádza i jeho spoluvlastnícky (tzv. prídavný) podíl k veci v prídavném spoluvlastníctví. Prídavný podíl tedy není možné samostatně převést, neboť je s primárním vlastnictvím nerozlučně spjat.“⁵¹ Problematika predkupného práva spoluvlastníka na podiel (nielen) na spoločnom dvore, ktorý je viazaný na vlastníctvo inej veci, s ktorou tvorí účelový celok, by tak bola jednoznačne a (podľa nášho názoru) uspokojivo vyriešená. ■

Rozhodnutia súdov citované v poznámkach

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 5 Cdo 36/93 (pozn. č. 8):

Zmiernenie krívd (reštitúcie) – pojem „celá vec“; výber z rozhodnutia: „Pre účely reštitúcie podľa zákona č. 87/1991 Zb. pod pojmom „celá vec“ treba rozumieť spoluvlastnícky podiel, ktorý oprávnená osoba vlastnila v čase odňatia veci.“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2 Cdo 13/2018 (pozn. č. 9):

Vzdanie sa predkupného práva; výber z rozhodnutia: „Ak sa podielový spoluvlastník v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností na výzvu súdu vyjadří, že nemá záujem nadobudnúť spoluvlastnícke podiely na dotknutej nehnuteľnosti, nemožno jeho vyjadrenie v inom konaní (o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy) považovať za úkon, ktorým by „sa vzdal predkupného práva“ a prejavil vôľu nerealizovať v budúcnosti toto právo podielového spoluvlastníka.“

Rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 102/2005; výber z odôvodnenia rozhodnutia (pozn. č. 11):

„... Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje výklad ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vykonaný odvolacím súdom za vecne správny. Len takýto výklad totiž zodpovedá systematickému, gramatickému a logickému výkladu tohto ustanovenia, ktoré pod pojmom „prevod spoluvlastníckeho podielu“ zahŕňa ako odplatný, tak aj bezodplatný prevod. ... Za potrebné považuje poukázať na to, že zákonodarcu v uvedenom zákonom ustanovení zakotvil, že ide o prevod spoluvlastníckeho podielu bez toho, aby zo zákonného predkupného práva vylúčil napr. darovaciu zmluvu, vklad spoločníka do obchodnej spoločnosti a pod. Preto len takýto výklad pojmu prevodu spoluvlastníckeho podielu je v súlade so zámerom zákonodarcu obmedziť zmluvnú voľnosť spoluvlastníkov, ktorá vyplýva už zo samotného obsahu podielového spoluvlastníctva tak, ako je vymedzené v ustanovení § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka...“.

Rozsudok NS SR, 2 Cdo 91/2008 (pozn. č. 13):

Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo; výber z rozhodnutia: „Pretože ustanovenia o spoluvlastníctve (§ 136 a nasl. Občianskeho zákonníka) neobsahujú podrobnejšiu úpravu práv a povinností zo zákonného predkupného právneho vzťahu, ktorý má vecno-právny charakter, vychádza sa v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka z analogickej aplikácie právnej úpravy predkupného práva, a to z ustanovení o zmluvnom predkupnom práve (§ 602 a nasl. Občianskeho zákonníka), ktoré sú obsahom a účelom najbližšie predkupnému právnemu vzťahu spoluvlastníkov. Ustanovenia, ktoré sa týkajú iba zmluvného predkupného práva sa nepoužijú.“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 6 Cdo 184/2010 (pozn. č. 16):

Nárok spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu; výber z rozhodnutia: „Nárok spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 Obč. zákonníka. Jeho nevyhnutným predpokladom je užívanie tejto veci druhým spoluvlastníkom (ostatnými spoluvlastníkmi) nad rozsah jeho (ich) spoluvlastníckeho podielu. Neužívanie veci v rozsahu spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníkom musí byť dôsledkom jej užívania druhým spoluvlastníkom nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Len v takomto prípade sa spoluvlastník užívajúci spoločnú vec nad rozsah spoluvlastníckeho podielu podieľa na prisvojovaní si úžitkovej hodnoty veci vo väčšej miere, než zodpovedá jeho podielu.“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 8Cdo/127/2018 (pozn. č. 22):

Konštitutívny charakter a materiálna vykonateľnosť petitu žaloby o nezhode spoluvlastníkov pri hospodárení so spoločnou vecou; výber z rozhodnutia: „Rozhodnutím, ktorým súd vyhovie žalobe podielového spoluvlastníka o jeho návrhu v zmysle druhej vety § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nenahrádza prejav vôle druhého spoluvlastníka, s ktorým žalobca nedosiahol dohodu o určitom spôsobe hospodárenia so spoločnou vecou. Prípustnosť žaloby podanej podľa tohto ustanovenia nie je podmienená preukázaním naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku. ... Ak je spoločnou vecou pozemok – prístupová cesta, ktorá v spevnenej kvalite, a pod ktorou sú súčasne vedené inžinierske siete, ale len v prospech jedného zo spoluvlastníkov (v danom prípade žalovaných), treba mať na zreteli, že na jej účelne využitie treba (druhému) spoluvlastníkovi umožniť jej užívanie v rovnakej kvalite a rovnakom rozsahu.“

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 17. 2. 2006 sp. zn. 22 Cdo 38/2005 (pozn. č. 31)_

výber z rozhodnutia: „... věcné břemeno nezbytné cesty nemůže soud zřídit, má-li žalobce zajištěn přístup na základě obligačního práva anebo může k přístupu využít jiné pozemky v jeho vlastnictví; v těchto případech není splněna podmínka, že přístup vlastníka ke stavbě nelze zajistit jinak. Skutečnost, že přístup zřízený přes cizí pozemek na základě práva odpovídajícího věcnému břemenu byl pro žalobce pohodlnější, resp. výhodnější, nebo by se obešel bez stavebních úprav, není významná.“

Rozsudok NS SR, 2 Cdo 91/2008 (pozn. č. 40):

Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo; výber z rozhodnutia: „Pretože ustanovenia o spoluvlastníctve (§ 136 a nasl. Občianskeho zákonníka) neobsahujú podrobnejšiu úpravu práv a povinností zo zákonného predkupného právneho vzťahu, ktorý má vecno-právny charakter, vychádza sa v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka z analogickej aplikácie právnej úpravy predkupného práva, a to z ustanovení o zmluvnom predkupnom práve (§ 602 a nasl. Občianskeho zákonníka), ktoré sú obsahom a účelom najbližšie predkupnému právnemu vzťahu spoluvlastníkov. Ustanovenia, ktoré sa týkajú iba zmluvného predkupného práva sa nepoužijú.“

33 „Zásada všetko je dovolené, čo nie je zakázané, je konkretizáciou zásady autonómie vôle rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov. Je vyjadrením maximalizácie súkromnoprávnej autonómie. Naopak, zásada verejného práva určuje, že „všetko je zakázané, čo nie je dovolené.“ IN: Dulak, A. IN; Dulaková, D., Dulak, A., Repetitórium z občianskeho práva hmotného s otázkami a s príkladmi, 1. diel, Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018, str. 15.

34 K tomu pozri náš návrh *de lege lata* v závere príspevku.

35 Stavebný zákon zároveň explicitne neustanovuje, či musí prístupová cesta viesť k pozemku, na ktorom majú stavebníci záujem stavbu postaviť, už v čase územného a stavebného konania o umiestnení a povolení stavby, alebo až neskôr. Teória stavebného práva, ako aj aplikačná prax, dovodila, že prístupová cesta nemusí k pozemku, na ktorom má byť stavba postavená, viesť už v čase územného či stavebného konania. Uvedený právny názor vyplýva aj zo systematického výkladu § 47 v spojení najmä s § 135 stavebného zákona. Na základe uvedených ustanovení stavebného zákona možno uzavrieť, že podmienkou vydania stavebného povolenia nie je, aby k pozemku, na ktorom chce stavebník stavať, viedla prístupová cesta. Okrem toho, vykonávací vyhláška č. 532/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie

- explicitne v ustanovení § 7 ods. 4 ustanovuje, že prístupové cesty k stavbe musia byť zhotovené do začatia užívania stavby, z čoho vyplýva, že prístupové cesty postačí k stavbe vybudovať a zabezpečiť až do času, pokiaľ začnú stavbu oprávnené osoby užívať. Viac pozri napr. IN: <https://ficek.sk/stavebne-povolenie-bez-pristupovej-cesty-64>.
- 36 § 13 ods. 1 a 2 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 37 Vlastnícke právo bez ekonomického využitia veci – pozn. autor.
- 38 Problém sa týka nielen vlastníkov „spoločných dvorov“, ale aj iných prípadov individuálneho vlastníctva nehnuteľných vecí (napr. pozemkov), ktoré je účelovo viazané na spoluvlastníctvo ďalšej veci, napr. cesty alebo parkoviska, pričom nehnuteľné veci patriace samostatným vlastníkom vytvárajú účelový celok (napr. záhradkárska osada, chatová oblasť a pod.) a ich užívanie by nebolo bez spoluvlastníctva inej veci dobre možné. IN: Králik, M., IN: Spáčil, J. a kol. Občiansky zákonník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-499-5, str. 852.
- 39 „Úvahy o zakotvení přídatného spoluvlastnictví se objevily již na počátku současných rekodifikačních snah“. IN: Eliáš, K., Zuklínová, M. Principy a východiská nového kódexu soukromého práva. Praha : Linde Praha a. s., 2001, str. 192.
- 40 Rozsudok NS SR, 2 Cdo 91/2008
- 41 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 7 MCdo 1/2013, ako aj Rozhodnutie NS SR 2 Cdo 44/2008

Rozhodnutie NS SR 2 Cdo 44/2008 (pozn. č. 41):

„K účinnému prijatiu ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti (§ 140 Občianskeho zákonníka) dochádza až zaplatením kúpnej ceny za ponúknutý spoluvlastnícky podiel v dvojmesačnej dobe od doručenia ponuky (§ 605 Občianskeho zákonníka), pokiaľ nebola dohodnutá iná doba jej zaplatenia. ... Samo vyhlásenie o prijatí ponuky bez vyplatenia podielu v uvedenej (dvojmesačnej) dobe nemožno preto považovať za účinné prijatie ponuky. Nezaplatenie ceny podielu (ako špeciálnej podmienky prijatia ponuky) má za následok zánik povinnosti spoluvlastníka, ktorý chce predať svoj spolu vlastnícky podiel, vyplývajúcej mu z predkupného práva. Preto povinný spoluvlastník nie je po márnom uplynutí prekluzívnej doby ponukou viazaný (§ 606 Občianskeho zákonníka).“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1 Cdo 9/02 (pozn. č. 42):

Podielové spoluvlastníctvo – zrušenie; výber z rozhodnutia: „Ak podieloví spoluvlastníci uzavreli písomnú aj ústnu dohodu o zrušení a vyporiadaní ich podielového spoluvlastníctva, musí súd skúmať platnosť oboch týchto dohôd. Písomnú dohodu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva treba preskúmať najmä z hľadiska, či nejde o tzv. simulovaný právny úkon; ústnu dohodu (disimulovaný právny úkon), v prípade, ak jej predmetom je nehnuteľnosť, treba preskúmať najmä z hľadiska dodržania zákonom predpísanej formy (§ 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka).“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 10Sžo/113/2015 (pozn. č. 43):

Prevod vlastníckych podielov v spoločnej nehnuteľnosti; výber z rozhodnutia: „Odporca rozhodol nesprávne, keď v danom prípade (jedná sa o rozhodnutie Správy katastra Liptovský Mikuláš č. V 352/2008 zo dňa 21. 12. 2000) zamietol návrh na vklad predmetnej darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností. Mal za to, že zákon o pozemkových spoločnostiach č. 181/1995 Z. z. hovorí o tom, že podielové spoluvlastníctvo spoločnej nehnuteľnosti je nedeliteľné a nemožno ho zrušiť a vyporiadať podľa osobitných predpisov. Avšak nijako nezakazuje možnosť prevádzať vlastnícke podiely spoločnej nehnuteľnosti, je však potrebné v zmysle § 4 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z. z., aby pri prevode nevznikli vlastnícke podiely spoločnej nehnuteľnosti s výmerou menšou ako 2000 m². Prevod vlastníckych podielov v spoločnej nehnuteľnosti výslovne vyplýva aj z § 7 a § 8 ods. 1 zákona, pri ktorom je potrebné zachovať limitáciu stanovenú zákonom, t. j. 2000 m² pričom nie je možné, aby sa išlo pod túto hranicu. Pri prevode podielu, alebo jeho časti dochádza síce k prevodu častí jednotlivých parciel, ale tie pre účely aplikácie § 4 ods. 2 zákona o pozemkových spoločnostiach je potrebné zrátať, pretože v uvedenom ustanovení sa jednoznačne hovorí o zákaze vzniku vlastníckych podielov (jednotlivých spoluvlastníkov) v spoločnej nehnuteľnosti menších než 2000 m².“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Sžo/52/2015 (pozn. č. 44):

(Výber z rozhodnutia: „Keďže principiálne nemožno zriadiť vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného užívania nehnuteľnosti k spoluvlastníckemu podielu, nemôže preto takéto vecné bremeno zriadiť ani jeden spoluvlastník v prospech druhého spoluvlastníka tej istej (spoločnej) nehnuteľnosti. Bolo by popretím podstaty vecných bremien ako vecných práv k cudzím veciam, ak by vecné bremeno in personam nebolo zriadené „v prospech niekoho iného“ (§ 151n Občianskeho zákonníka), teda v prospech osoby, vo vzťahu ku ktorej je nehnuteľnosť, na ktorej má viaznuť vecné bremeno, cudzia, ale by bolo vecné bremeno zriadené v prospech samotného vlastníka nehnuteľnosti, na ktorej má viaznuť vecné bremeno (resp. spoluvlastníka tejto nehnuteľnosti, ktorému patria práva s tým istým obsahom ako vlastníkovi).“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1Cdo/33/2010 (pozn. č. 45):

Skutočnosti zohľadňované súdom pri rozhodovaní o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva; výber z rozhodnutia: „V konaní o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd pri úvahe, komu zo spoluvlastníkov prikáže vec za primeranú náhradu, neberie na zreteľ samostatne iba niektoré z hľadísk výslovne uvedených v § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka (veľkosť spoluvlastníckych podielov účelné využitie veci, násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom) ani spoločne iba tieto zákonom výslovne označené hľadiská, ale vždy komplexne celý súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadiskami priamo vymenovanými v tomto ustanovení zákona.“

Rozsudok Krajského súdu Trenčín, sp. zn.: 17Co/67/2013 (pozn. č. 46):

výber z rozhodnutia: „Súd prvého stupňa uviedol, že vec na to, aby mohla byť reálne rozdelená, musí byť deliteľná nielen z technického hľadiska, ale toto rozdelenie musí byť dobré možné aj z ďalších hľadísk, najmä z funkčného, teda aby veci vzniknuté delením mohli ich vlastníkom ďalej slúžiť spôsobom zodpovedajúcim ich povahe, podstate a poslaniu.“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 4 Cdo 141/2005 (pozn. č. 47):

Vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti; výber z rozhodnutia: „Súd môže zriadiť vecné bremeno v konaní o zrušení spoluvlastníctva aj vtedy, ak toto právo má slúžiť inej samostatnej nehnuteľnosti, ku ktorej prístup zabezpečovalo právo vyplývajúce zo spolu vlastníckeho vzťahu.“

Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1 Cdo 187/2006 (pozn. č. 48):

Podielové spoluvlastníctvo; výber z rozhodnutia: „Podielové spoluvlastníctvo, predmetom ktorého je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce, nemožno zrušiť a vyporiadať prikázaním celej nehnuteľnosti do (nového) spoluvlastníctva, pokiaľ na novovzniknuté spoluvlastnícke podiely pripadne výmera nižšia než 2 000 m² (u poľnohospodárskeho pozemku), resp. výmera nižšia ako 5 000 m² (u lesných pozemkov.“

RESUMÉ

Problematika „spoločných dvorov“ v Slovenskej republike a možnosti jej riešenia

Príspevok sa zaoberá teoretickými i aplikačnými otázkami, súvisiacimi s vlastníctvom tzv. spoločných dvorov. Ich osobitosť spočíva v tom, že stavby postavené pri spoločných dvoroch, najčastejšie rodinné domy, sú vo výlučnom vlastníctve fyzických či právnických osôb, zatiaľ čo samotný spoločný dvor je v podielovom spoluvlastníctve vlastníkov okolitých stavieb. Keďže slovenské právo neobsahuje špeciálnu právnu úpravu „spoločného dvora“, jeho využívanie je predovšetkým vecou dohody spoluvlastníkov. Prax je však opakovane konfrontovaná s viacerými otázkami, na ktoré nemá jednoznačné odpovede, de lege ferenda preto autorka odporúča zavedenie všeobecného inštitútu pridruženého vlastníctva, ktorého podstatu badáme napríklad pri vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

SUMMARY

The Issue of “Shared Courtyards” in the Slovak Republic and Possible Solutions

The article deals with theoretical and application issues related to the ownership of the so-called shared courtyards. Their specificity lies in the fact that the buildings built next to shared courtyards (most often family houses) are exclusively owned by natural persons or legal entities, while a shared courtyard itself is jointly owned by the owners of neighbouring buildings. Due to the fact the Slovak law does not specifically govern and regulate the concept of “shared courtyards”, their use is primarily a matter of an agreement among co-owners. However, the practice is repeatedly confronted with several questions to which it has no clear answers. The author therefore de lege ferenda recommends to introduce a general concept of ‘associated ownership’, which is basically reflected, for example, in the ownership of flats and non-residential premises.

ZUSAMMENFASSUNG

Problematik der „Gemeinschaftshöfe“ in der Slowakischen Republik und Möglichkeiten deren Lösung

Der Beitrag befasst sich mit theoretischen und Rechtssetzungsfragen, die mit dem Eigentum sogenannter Gemeinschaftshöfe zusammenhängen. Deren Besonderheit besteht darin, dass die bei Gemeinschaftshöfen aufgebauten Bauten meistens Familienhäuser im Alleineigentum natürlicher und juristischer Person sind, während der gemeinsame Hof im Bruchteilseigentum der Eigentümer der umliegenden Bauten ist. Indem das slowakische Recht keine besondere Rechtsregelung für den „Gemeinschaftshof“ enthält, seine Nutzung ist insbesondere von der Vereinbarung, getroffen unter den betreffenden Miteigentümern, abhängig. Die Praxis wird aber erneut mit mehreren Fragen konfrontiert, auf die sie keine eindeutigen Antworten bietet; die Autorin empfiehlt deswegen de lege ferenda die Einführung eines allgemeinen Institutes des Gemeinschaftseigentums, dessen Beschaffenheit zum Beispiel bei Eigentum von Wohnungs- und Nichtwohnräumen beobachtet wird.

42 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1 Cdo 9/02

43 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 10Sžo/113/2015

44 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 2Sžo/52/2015.

45 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1Cdo/33/2010

46 Rozsudok Krajského súdu Trenčín, sp. zn.: 17Co/67/2013

47 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 4 Cdo 141/2005

48 Rozhodnutie NS SR, sp. zn. 1 Cdo 187/2006

49 § 13 ods. 1 a 2 zák. č. 182/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

„§ 13:

(1) S vlastníctvom bytu a nebytového priestoru v dome **je nerozlučne spojené** spoluvlastníctvo spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a spoluvlastníctvo alebo iné spoločné práva k pozemku. (2) Spoluvlastníci spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku **sa nemôžu dožadovať zrušenia spoluvlastníctva podľa Občianskeho zákonníka**; tým nie je dotknuté právo prevodu príslušeného pozemku a príslušenstva alebo ich častí podľa § 14b ods. 3.“

50 <http://www.najpravo.sk/-clanky/paragrafove-znenie-prvej-pracovnej-verzie-navrhu-noveho-obcianskeho-zakonnika.html>, 3. časť – Vecné práva.

51 Ulovec, L., Co je prídavné spoluvlastníctví?, Právní rádce 2 – 2015, str. 43.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Aká povinnosť plynie štátu zo smernice o odškodňovaní obetí trestných činov?

1. Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že systém mimozmluvnej zodpovednosti členského štátu za škodu spôsobenú porušením tohto práva sa z dôvodu, že tento členský štát neprebral článok 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov včas, uplatní na obeť s bydliskom v uvedenom členskom štáte, na území ktorého bol spáchaný úmyselný násilný trestný čin.
2. Článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 sa má vykladať v tom zmysle, že paušálnu náhradu, ktorá sa priznáva obeť sexuálneho násillia na základe vnútroštátneho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, nemožno kvalifikovať ako „spravodlivú a primeranú“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ je stanovená bez toho, aby sa prihliadalo na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k obeť, a teda nepredstavuje primeraný príspevok na náhradu spôsobenej majetkovej a nemajetkovej ujmy.

Rozsudok Súdneho dvora zo 16. júla 2020 vo veci C-129/19, Presidenza del Consiglio dei Ministri – ECLI:EU:C:2020:566

Transpozícia smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov (ďalej len „smernica 2004/80“) mala byť podľa jej článku 18 uskutočnená v členských štátoch do 1. januára 2006. V Taliansku sa však táto transpozícia oneskorila, čo bolo dôvodom žalôb pre porušenie povinnosti, ktoré podala Komisia proti Taliansku na Súdny dvor,¹ ale bolo to aj dôvodom žalôb adresovaných jednotlivcami – obeťami trestných činov na talianske súdy, ktorými sa v súlade so závermi plynúcimi z rozsudku Frankovich² dožadovali náhrady škody voči Taliansku, ktorá im mala vzniknúť v dôsledku nesplnenia povinnosti štátu transponovať včas smernicu 2004/80 do talianskeho právneho poriadku.

Žalobu o náhradu škody voči štátu podala aj B. V., ktorá bola v roku 2005 obeťou sexuálneho násillia spáchaného rumunskými občanmi na talianskom území. Páchateľom tohto trestného činu bol uložený trest odňatia slobody a súčasne aj povinnosť nahradiť škodu, ktorej presná suma mala byť určená v rámci samostatného konania. Súd však priznal 50 000 eur ako okamžité vymáhateľnú predbežnú platbu v prospech B. V. Uvedenú sumu nemohla B. V. získať, keďže páchatelia trestného činu boli na úteku. Preto podala B. V. v roku 2009 už spomínanú žalobu voči štátu o náhradu škody spôsobenej neprevedením smernice 2004/80. Prvostupňový súd vyhlásil žalobu za dôvodnú a uložil zaplatiť B. V. 90 000 eur. Druhostupňový súd znížil náhradu škody na 50 000 eur. V súčasnosti o veci rozhoduje kasačný súd, ktorý prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky.

1 Rozsudky Súdneho dvora z 29. novembra 2007 vo veci C-112/07, Komisia/Taliansko, ECLI:EU:C:2007:742 a z 11. októbra 2016 vo veci C-601/14, Komisia/Taliansko, ECLI: ECLI:EU:C:2016:759.

2 Rozsudok Súdneho dvora 19. novembra 1991, v spojených veciach C-6/90 a 9/90, Franco-vich a Bonifaci/ Taliansko, ECLI:EU:C:1991:428.

Počas prejudiciálneho konania argumentovala talianska vláda tým, že Súdny dvor by nemal odpovedať na prejudiciálne otázky, pretože sa stali hypotetickými, keďže po podaní žaloby B. V. proti Taliansku o náhradu škody spôsobenej oneskorenou transpozíciou smernice 2004/80 došlo k transpozícii smernice a bol zavedený systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, ktorý sa retroaktívne vzťahuje aj na trestné činy spáchané po 1. júli 2005, teda aj na situáciu B. V. Podľa talianskej právnej úpravy má B. V. nárok na odškodnenie vo výške 4 800 eur. Súdny dvor však pripomenul, že konanie pred vnútroštátnym súdom sa týka škodlivých dôsledkov oneskoreného prebratia smernice 2004/80. V tejto situácii má jednotlivec za splnenia podmienok vyplývajúcich z judikatúry Súdneho dvora nárok na primeranú nápravu ujmy spôsobenej oneskorením prebratím smernice, preto sú prejudiciálne otázky naďalej významné pre riešenie sporu pred vnútroštátnym súdom.

Prvá prejudiciálna otázka súvisí s argumentom, ktorý sa vyskytol v konaní pred kasačným súdom, že žaloba o náhradu škody voči štátu nemôže byť v tomto prípade dôvodná, pretože smernica 2004/80 nezakladá také práva, ktorých by sa občan Únie mohol domáhať voči členskému štátu, v ktorom má bydlisko. Tento argument vychádza z predpokladu, že táto smernica sa týka iba cezhraničných situácií a jej cieľom je zaručiť prístup obetí úmyselného násilného trestného činu spáchaného na území iného členského štátu, než je členský štát ich bydliska, ku konaniam o odškodnení stanoveným v členskom štáte, v ktorom došlo k spáchaniu uvedeného trestného činu. Z formulácie prvej prejudiciálnej otázky sa zdá, že kasačný súd s týmto argumentom súhlasí, ale snaží sa ho prelomiť odkazom na zákaz diskriminácie, v dôsledku ktorého by mali mať prospech z potrebného účinku smernice aj osoby s trvalým bydliskom v členskom štáte, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že doterajšia judikatúra Súdneho dvora by mohla naznačovať správnosť záveru vnútroštátneho súdu, že smernica 2004/80 mala v úmysle založiť práva len pre obeť takých trestných činov, ktoré boli spáchané na území iného členského štátu ako je ten, v ktorom má obeť trestného činu trvalý pobyt. Napríklad vo veci C-122/13³ Súdny dvor uviedol, že nemá právomoc odpovedať na prejudiciálnu otázku talianskeho súdu týkajúcu sa výkladu smernice 2004/80, pretože išlo o vnútroštátnu situáciu, pričom smernica 2004/80 upravuje náhradu škody len v prípade úmyselného násilného trestného činu, ktorý bol spáchaný v inom členskom štáte, než je štát, kde má obeť zvyčajné bydlisko. Situácia obeť trestného činu vo veci C-122/13 však bola rovnaká ako v tomto prípade C-129/19 – obeť mala trvalý pobyt v Taliansku, trestný čin bol spáchaný v Taliansku a páchatelia boli z iného členského štátu.

Na druhej strane však viaceré členské štáty v rámci transpozície smernice 2004/80 prijali vnútroštátnu úpravu odškodňovania obetí trestných činov, ktorá sa vzťahuje na všetky obeť definovaných trestných činov bez ohľadu na ich pobyt. Urobilo tak aj Slovensko v transpozíčnom zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (ďalej len „zákon č. 215/2006“), keď podľa § 3 ods. 1 môže o odškodnenie požiadať poškodený, ktorý je občan Slovenskej republiky alebo občan iného členského štátu, alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá má na území Slovenskej republiky alebo na území iného členského štátu trvalý pobyt, alebo cudzí štátny príslušník za podmienok a v rozsahu ustanovenom medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak k ujme na zdraví došlo na území Slovenskej republiky. Rovnakú cestu zvolilo aj Taliansko, keď v oneskorenom transpozíčnom zákone priznáva nárok na odškodnenie obetiam definovaných trestných činov spáchaných na území Talianska bez ohľadu na trvalý pobyt obetí.

Prvá prejudiciálna otázka v svojej podstate smeruje k zisteniu, či je splnená jedna z podmienok na vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú oneskorenou transpozíciou smernice. Konkrétne ide o podmienku, že cieľom oneskorenej transponovanej smernice malo byť priznanie práva jednotlivcom. V prípade smernice 2004/80 musel Súdny dvor výkladom čl. 12 ods. 2 tejto smernice určiť, či cieľom smernice je priznať právo na odškodnenie všetkým obetiam definovaných skupín trestných činov spáchaných na území členského štátu, alebo len tzv. cezhraničným obetiam, teda obetiam, ktoré nemajú trvalý pobyt na území štátu, kde došlo k trestnému činu.

Ako vyplýva z návrhov generálneho advokáta v tejto veci prednesených 14. mája 2020,⁴ výklad smernice 2004/80 vôbec nebol jednoznačný. Prezentoval rovnako presvedčivé argumenty v prospech výkladu, že smernica mala v úmysle stanoviť pre členské štáty povinnosť zaviesť systém odškodnenia len pre cezhraničné situácie, ako aj v prospech výkladu, že smernica stanovuje

3 Uznesenie Súdneho dvora z 30. januára 2014 vo veci C-122/13, body 12 a 13, ECLI:EU:C:2014:59.

4 Návrhy generálneho advokáta Michala Bobeka vo veci C-129/19 prednesené 14. mája 2020, ECLI:EU:C:2020:375.

povinnosť pre členské štáty zaviesť systém odškodnenia pre všetky obeť definovaných skupín trestných činov.

Súdny dvor sa v rozsudku priklonil k záveru, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 ukladá všetkým členským štátom povinnosť zaviesť systém odškodňovania obetí akéhokoľvek trestného činu, ktorý je úmyselným násilným trestným činom spáchaným na ich území, pričom má zabezpečiť, aby sa tieto systémy uplatňovali aj na obeť nachádzajúce sa v cezhraničných situáciách. Podľa názoru Súdneho dvora nie je tento záver spochybnený jeho predchádzajúcou judikatúrou (napr. už uvedený rozsudok vo veci C-122/13), pretože v nej sa venoval len systému spolupráce upravenom v kapitole I smernice 2004/80, ktorá sa týka výlučne prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách, bez toho, aby súčasne určil pôsobnosť článku 12 ods. 2, ktorý sa nachádza v kapitole II tejto smernice.

Druhá prejudiciálna otázka vnútroštátneho súdu smerovala k výkladu pojmu „spravodlivé a primerané odškodnenie obetí trestných činov“ a to v kontexte toho, že talianska právna úprava pri oneskorenej transpozícii smernice 2004/80 stanovila pre obeť sexuálneho násillia paušálne odškodnenie vo výške 4 800 eur. Po začatí prejudiciálneho konania sa zmenou vnútroštátnej právnej úpravy táto suma zvýšila na 25 000 eur.

Aj keď Súdny dvor uviedol, že vzhľadom na mieru voľnej úvahy, ktorú členským štátom ponecháva smernica 2004/80, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či vnútroštátna úprava priznáva spravodlivé a primerané odškodnenie obetí trestných činov, predsa len poskytol vnútroštátnemu súdu relevantné prvky výkladu článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, ktoré by mal vnútroštátny súd zohľadniť. Odškodnenie obetí trestných činov nesmie byť čisto symbolické alebo zjavne nedostatočné vzhľadom na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k týmto obeť, pretože odškodnenie má predstavovať príspevok k náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú tieto obeť utrpeli a tento príspevok možno považovať za „spravodlivý a primeraný“ len vtedy, ak primerane kompenzuje utrpenie, ktorému boli obeť vystavené. Súdny dvor pripustil, že členský štát môže zaviesť systém paušálneho odškodnenia pre jednotlivé kategórie trestných činov, ale sadzobník náhrad škôd musí byť dostatočne podrobný, aby sa zabránilo tomu, že paušálne odškodnenie stanovené v prípade určitého druhu násillia by sa mohlo vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu ukázať ako zjavne nedostatočné.

Vychádzajúc z týchto úvah Súdny dvor konštatoval, že z jeho pohľadu sa paušálna suma 4 800 eur na účely odškodnenia obeť sexuálneho násillia nezdá byť na prvý pohľad „spravodlivým a primeraným odškodnením“, aj keď samozrejme znovu zopakoval, že konečné posúdenie má uskutočniť vnútroštátny súd.

Otázka rozsahu odškodnenia obetí trestných činov už bola aj predmetom konania pred Ústavným súdom SR. Okresný súd Žiar nad Hronom podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 6 zákona č. 215/2006 s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 4 a čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky. Uvedené ustanovenie zákona stanovuje, že celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy. Ústavný súd SR sa však k posudzovaniu súladu nedostal, keďže uznesením PL. ÚS 5/2020 zo 16. apríla 2020 návrh odmietol z dôvodu jeho zjavnej neopodstatnenosti a pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí. Závery plynúce z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-129/19 možno znovu podnietia úvahy o spravodlivosti a primeranosti odškodnenia predpokladaného zákonom č. 215/2006, ktoré možno vyústia do ďalšieho podania na Ústavný súd SR.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva

Ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva nedbalého či ľahkomyselného vlastníka pri rešpektovaní princípu proporcionality, ktorý vyžaduje, aby zásahy do základného práva na legitímne očakávanie boli minimalizované na čo najnižšiu možnú mieru. Poskytnutie prednosti jednému z obidvoch požiadaviek musí vyjsť zo starostlivého skúmania individuálnych okolností prípadu a – s ohľadom na zásadu *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* – s náležitým a prísnyim hodnotením dobrej viery každého nasledujúceho nadobúdateľa vecného (záložného) práva.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2020,
sp. zn. 4Cdo/95/2019

Dotknuté ustanovenia:

- § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a), c) CSP
- § 39, § 123, § 151a a nasl. Občianskeho zákonníka

Okresný súd rozsudkom určil, že na nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom sporu, nie je záložné právo. Konštatoval, že záložné právo môže zriadiť výlučne vlastník veci, ktorá sa ako záloh poskytuje a keďže žalobcovia ako vlastníci nehnuteľností sa z dôvodu omylu účinne dovolali neplatnosti dohody o splnomocnení vo veci zriadenia záložného práva a tiež pre absolútnu neplatnosť splnomocnenia zástupcu právneho predchodcu žalovaného v 2. rade, v mene ktorého pri predmetnom právnom úkone konal, nemohlo platne a účinne dôjsť k zaťaženiu uvedených nehnuteľností záložným právom, ktoré svedčí žalovanému v 3. rade. Kolíziu právom chránených záujmov strán súd vyhodnotil tak, že v danom prípade nie je možné uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv v dobrej viere žalovanými pred zásadou, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám. Krajský súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej ako vecne správny potvrdil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný v 3. rade dovolanie. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom toto rozhodnutie záviselo od riešenia právnej otázky, či je možné uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má sám, ktorá je riešená v dovolacej praxi rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/71/2011 sa dovolací súd priklonil k názoru, že dobromyselnému nadobúdateľovi majetkových práv prináleží ochrana voči nedbalému pôvodnému vlastníkovi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené pre chybné meritórne posúdenie veci.

Z odôvodnenia:

Ochrana dobrej viery, chrániaca účastníkov súkromnoprávnych vzťahov, je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty, odvíjajúcej sa od princípu právneho štátu. Ostatnému nadobúdateľovi vecného práva (ktorým je aj záložné právo), pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere od svojho predchodcu, je poskytovaná široká ochrana; toto právo bez ďalšieho nezaniká, aj ak je „absolútne neplatná“ záložná zmluva – a to z akéhokoľvek dôvodu -, ktorá bola uzavretá ako prvá, lebo pri opačnom výklade by si v katastri evidovaný záložný veriteľ, nadobúdajúci svoje záložné právo derivatívne (s dôverou v určitý jemu druhou stranou prezentovaný skutkový stav, navyše potvrdený údajmi z verejnej, štátom vedenej evidencie), jednak nikdy nemohol byť svojím vecným právom istý a jednak by mohla byť narušená právna istota tretích osôb, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Otázkou dobrej viery takého nadobúdateľa vecného práva sa tak všeobecné sudy musia zaoberať nielen v prípade relatívnej, ale tiež absolútnej neplatnosti zmluvy, ktorá predchádzala ostatnému zmluvnému vzťahu (zmluve o postúpení pohľadávky), na základe ktorého došlo k spochybňovanému nadobudnutiu záložného práva k nehnuteľnosti.

Ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva totiž môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva nedbalého či ľahkomyselného vlastníka pri rešpektovaní princípu proporcionality, ktorý vyžaduje, aby zásahy do základného práva na legitímne očakávanie boli minimalizované na čo najnižšiu možnú mieru. Poskytnutie prednosti jednému z obidvoch požiadaviek musí vyjsť zo starostlivého skúmania individuálnych okolností prípadu a – s ohľadom na zásadu *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* – s náležitým a prísnyim hodnotením dobrej viery každého nasledujúceho nadobúdateľa vecného (záložného) práva. Najskôr je nutné nájsť praktickú zhodu medzi obidvomi protikladne pôsobiacimi princípmi tak, aby zostalo zachované maximum z obidvoch, a len ak to možné nie je, potom riešiť vec tak, aby výsledok bol zlučiteľný so všeobecnou predstavou spravodlivosti či inou ústavnou hodnotou alebo princípom (podobne I. ÚS 460/2017, I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016, 6Cdo/71/2011).

Ústavnoprávnej ochrany požíva tiež osoba, ktorá pri nadobudnutí vecného (záložného) práva k nehnuteľnosti konala v dobrej viere, že ten, ktorý na ňu toto vecné právo previedol, urobil tak v súlade so zákonom, čo potvrdilo aj rozhodnutie príslušného katastrálneho úradu.

Taký postup, kedy krajský a okresný súd vyhovel žalobe žalobkyne bez toho, že by v rámci posúdenia daného sporu o neexistenciu záložného práva k nehnuteľnosti, nadobudnutého od „nevlastníka“, náležite zvážili otázku stretu tohto vecného práva s právom na ochranu dobrej viery nadobúdateľa vecného práva, nemôže z hľadiska zákonnosti (ústavnosti) obstať.

Preto je nutné prisvedčiť dovolateľovi, že napadnutými rozhodnutiami okresného a krajského súdu došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (a v jeho dôsledku i vecného práva), lebo bol bez ďalšieho posudzovania (a teda zatiaľ neopodstatnene) uprednostnený princíp, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má, pred princípom ochrany dobrej viery a legitímnej dôvery v konštitutívne akty štátu.

Najvyšší súd z uvedených dôvodov rozsudok okresného a krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Vylúčenie verejnosti zo súdneho konania ako prostriedok ochrany obetí trestných činov

Obete sexuálneho zneužívania majú právo na ochranu dôstojnosti a súkromia aj v podobe vylúčenia verejnosti z časti alebo z celého súdneho konania za účelom ich ochrany pred druhotnou viktimizáciou. Ak je rozhodnutie o vylúčení verejnosti nevyhnutné s ohľadom na okolnosti prípadu a náležite odôvodnené, právo na obhajobu a spravodlivý súdny proces tým nie je porušené.

Skutočnosť, že obeť zverejnila informácie o incidente médiám, nemá vplyv na pozitívny záväzok štátu chrániť obeť sexuálnych trestných činov počas trestného konania. Vo vzťahu k médiám môže obeť kontrolovať informácie, o ktoré sa delí, v súdnej sieni to však s ohľadom na právo na obhajobu nie je možné.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mraović proti Chorvátsku zo dňa 14. mája 2020, týkajúci sa sťažnosti č. 430373/13

Dotknuté ustanovenie:

- Článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivý súdny proces)¹

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľa, Josipa Mraovića, polícia 14. apríla 2005 zadržala na základe oznámenia členky basketbalového tímu I. J., ktorá tvrdila, že ju sťažovateľ sexuálne obťažoval. Polícia na druhý deň médiám zverejnila podrobné informácie týkajúce sa incidentu, vrátane osobných údajov a identity obete, na základe čoho I. J. neskôr úspešne žalovala štát o náhradu škody. Dňa 30. júna 2005 bol sťažovateľ obvinený z trestného činu znásilnenia. Na základe žiadosti sťažovateľa bola z pojednávania vylúčená verejnosť z dôvodu ochrany súkromného života obvineného a obete. Sťažovateľ bol spod obžaloby oslobodený, no najvyšší súd vrátil vec na ďalšie konanie. Po obnovení konania sťažovateľ požiadal, aby sa konalo za prítomnosti verejnosti. Poukázal na to, že obeť poskytla niekoľko rozhovorov pre médiá a zopakovala svoju výpoveď pred zástupcami OBSE, ktorí boli prítomní na konaní pred najvyšším súdom. Naopak, sťažovateľ sa cítil z dôvodu vylúčenia verejnosti stigmatizovaný médiami, ktoré z dôvodu neprítomnosti na konaní podávali skreslené informácie o predložených dôkazoch. Súd mu však s ohľadom na ochranu súkromného života obete nevyhovel. Sťažovateľ podal opakovane žiadosti predsedovi súdu a pridelenému sudcovi, pričom poukazoval na nerovné procesné postavenie spôsobené verejnou kampaňou, ktorú iniciovala obeť proti jeho osobe. Sťažovateľ opäť podal žiadosť po tom, ako sa v novinách objavili

¹ Článok 6 (1)

Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to

vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti. (...)

ďalšie články a rozhovory s I. J., ktoré obsahovali aj informácie z jej súkromia. Prokuratúra mala odlišné stanovisko a poukázala na to, že pri krížovom výsluchu obeť môže dôjsť k veľmi citlivým otázkam, ktoré sa obeť rozhodla médiám nezverejniť. Žiadosť sťažovateľa bola zamietnutá. Po ďalšom z pojednávanií obeť a jej právny zástupca poskytli informácie o priebehu svedeckej výpovede I. J. novinám. Sťažovateľ namietal, že tým bola porušená dôvernosc konania. V roku 2008 bol vyhlásený za vinného a bol mu uložený trest odňatia slobody na tri roky. Vyhlásenie rozsudku bolo verejné a za prítomnosti troch televíznych staníc. Sťažovateľ sa odvolal okrem iného aj na základe skutočnosti, že z konania bola bezdôvodne vylúčená verejnosť. Najvyšší súd rozhodnutie o vine nezmenil, ale skrátil trest na dva roky. Pokiaľ ide o vylúčenie verejnosti, najvyšší súd v rozhodnutí súdu prvej inštancie nevidel rozpor s procesnými predpismi. Sťažovateľ sa následne obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP).

Vyjadrenia účastníkov v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva

Podľa sťažovateľa vnútroštátny súd porušil článok 6 Dohovoru tým, že odôvodnil vylúčenie verejnosti z konania len na základe ochrany súkromného života obeť bez zváženía práva sťažovateľa na verejné prejednanie veci. Zároveň vnútroštátny súd neodôvodnil, prečo bolo nevyhnutné vylúčiť verejnosť z celého konania namiesto vylúčenia verejnosti len na niektorých pojednávaniach. Keďže vnútroštátny súd nevydal samostatné písomné rozhodnutie o vylúčení verejnosti, bolo sťažovateľovi znemožnené podať odvolanie osobitne proti takýmto rozhodnutiam. Vnútroštátny súd sa vylúčeniu verejnosti venoval iba v odkaze na dôvod vylúčenia v zápisnici, pričom dôvodom bola len ochrana súkromného života obeť. Súd nezvážil právo sťažovateľa na verejné prejednanie veci ani neskúmal, či je vylúčenie verejnosti bezpodmienečne nevyhnutné.

Chorvátska vláda trvala na tom, že vylúčenie verejnosti bolo odôvodnené a nevyhnutné, v súlade so zákonom a s legitímnym cieľom chrániť obeť trestného činu pred druhotnou viktimizáciou. Vylúčenie verejnosti samo osebe nemalo dopad na sťažovateľovo právo na obhajobu alebo celkovú spravodlivosť súdneho konania. Účasť zástupcu OBSE a súdnych čakaťelov zaručovala potrebnú kontrolu a dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi protichodnými záujmami. Navyše, sťažovateľ nevyužil možnosť prizvať na konanie rodinných príslušníkov, či iné osoby v zmysle výnimiek stanovených zákonom.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

ESĽP v prvom rade poukázal na význam zásady verejnosti. Zvyšovaním transparentnosti výkonu spravodlivosti prostredníctvom princípu verejnosti sa realizuje verejná kontrola a naplňa účel práva na spravodlivý proces, ktorý je jedným zo základných pilierov fungovania demokratickej spoločnosti. Verejnosť konania prispieva k budovaniu dôvery spoločnosti v súdny systém a dodáva mu legitimitu. Článok 6 ods. 1 Dohovoru však nie je absolútnym právom – „tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme ... ochrany súkromného života ...“. Rozhodnutie súdu viesť konanie in camera musí byť nevyhnutné s ohľadom na okolnosti prípadu (Welke a Biatek proti Poľsku, sťažnosť č. 15925/05) a sudy musia toto rozhodnutie náležite odôvodniť (Chaushev a ostatní proti Rusku, sťažnosti č. 37037/03, 39053/03, 2469/04).

Judikatúra ESĽP sa už viackrát venovala ochrane súkromia svedkov a poškodených/obeť trestných činov, ktorých právo na súkromie nesmie byť nedôvodne ohrozené. Záujem obhajoby (článok 6 Dohovoru) by mal byť v rovnováhe so záujmami svedkov či obeť (článok 8 Dohovoru), ak sú predvolané vypovedať pred súdom (Doorson proti Holandsku, sťažnosť č. no. 20524/92). Táto zásada v plnej miere platí v prípade obeť sexuálnych trestných činov (S. N. proti Švédsku, sťažnosť č. 34209/96, Lučić proti Chorvátsku, sťažnosť č. 5699/11, Y. proti Slovinsku, sťažnosť č. 41107/10). Obeť sexuálneho zneužívania majú právo na ochranu aj v podobe vylúčenia verejnosti z časti alebo z celého súdneho konania. Účelom je nielen ochrana súkromia, ale aj ochrana pred druhotnou viktimizáciou, ako aj povzbudiť obeť, aby sa nebáli vypovedať a zaisťiť im pocit bezpečia, aby sa mohli úprimne vyjadriť o vysoko citlivých otázkach bez strachu zo zvedavých alebo iných komentárov.

V predložennom prípade ESĽP musel dať na miskú váh sťažovateľovo právo, aby jeho vec bola verejne prejednaná, a právo obeť na ochranu súkromia, osobnej integrity a dôstojnosti.

ESLP pripomenul, že chorvátsky trestný poriadok umožňuje súdom rozhodnúť, či v prípade sexuálnych trestných činov pripustia verejnosť alebo nie. Takisto upozornil, že médiá od začiatku venovali prípadu veľkú pozornosť. Citlivý charakter výpovede teda prirodzene viedol k obmedzeniu práva na verejné prejednanie veci. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu malo explicitný základ v trestnom poriadku a bolo odôvodnené ochranou súkromného života a dôstojnosti I. J., hoci je pravda, že toto rozhodnutie súd urobil automaticky bez podrobného rozboru protichodných záujmov, konkrétne práva na verejné prejednanie veci. Na druhej strane, počas vyhlásenia rozsudku boli verejnosť a médiá prítomné a rozhodnutie súdu o vylúčení verejnosti následne preskúmal najvyšší súd.

Špecifikum tohto prípadu tkvie v tom, že I. J. opakovane poskytla rozhovor pre dennú tlač. ESLP však dospel k záveru, že táto skutočnosť nemala vplyv na pozitívny záväzok štátu chrániť súkromie obetí trestných činov a chrániť ich pred druhotnou viktimizáciou. Rozdiel spočíva v tom, že vo vzťahu k médiám môže obeť kontrolovať informácie, o ktoré sa delí, v súdnej sieni to však s ohľadom na právo na obhajobu nie je možné. Pozitívny záväzok štátu treba zdôrazniť aj s ohľadom na to, že polícia v úvode vyšetrovania porušila právo na súkromie I. J, keď v rozpore so zákonom zverejnila jej osobné údaje. Navyše, intímne podrobnosti súvisiace s osobou obeť môžu byť zverejnené v ktorejkoľvek fáze konania, nielen počas krížového výsluchu, preto vylúčenie verejnosti len z časti konania by nespĺnilo účel ochrany obeť pre zahanbením či stigmatizáciou. ESLP poukázal na platné medzinárodné štandardy, vrátane smernice EÚ 2012/29 o ochrane obeť trestných činov.

Berúc do úvahy vysoko citlivý charakter a závažnosť obvinení v predložennom prípade, ktorý sa týkal jedného z najponižujúcejích útokov na ľudskú bytosť, ESLP dospel k záveru, že vnútroštátny súd vylúčením verejnosti postupoval v súlade s požiadavkou na ochranu obeť sexuálneho trestného činu a právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces nebolo tým porušené.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

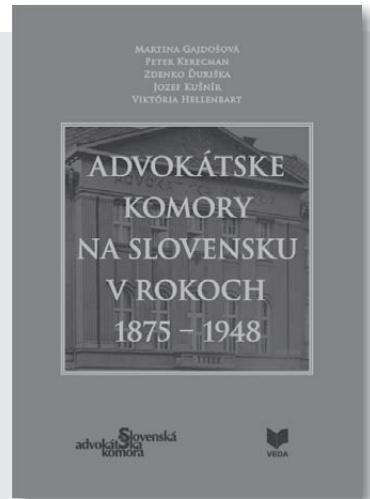
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

**Článok *Nemo tenetur se ipsum accusare* z európskeho pohľadu
uverejnený v Bulletin slovenskej advokácie č. 7-8/2020
vznikol za podpory vedeckého projektu APVV č. 16-0471.**

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 - 1948

Gajdošová, M. - Kerecman, P. - Ďuriška Z. - Žurnír J. - Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 - 1948.

84 |

ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

Advokátska komora v Bratislave na Kollárovej 6. Okolo roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

... zašikovan 66 rokov (18. st. pozn. M.G.) presporiť advokátov ako Ďuriška, Dr. Štefan... Advokátska komora v Bratislave na Kollárovej 6. Okolo roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

na škôlu, hoci ošťa nepochybné prevládla, a potom pretrvala ešte dlhú dobu, aj po vzniku Československa. Advokátska komora však v čase prietku nebola prírodnou národnou tabuľkou zjednotenia. Zákonomi rozdelila na niekoľko dvoch výstaviznačných príloh advokátov, a teda aj jeho prípravu, na rozdiel od iných, preto nepodporovala zjednotenie štátnych komôr. Komora vyrobila ústavu a pripravovala ho v rámci z podnetmi na výkon advokácie - nevyhnutného októbra 1918.

Dobro, akýkoľvek argumentoval komora, praxistická zaujímaná okolnosti z jeho ústku a advokát a jeho korekci-kejší prípravu. ...Napríklad nepodporuje štátnu advokáciu, ktorá je súčasťou štátnej advokácie, ktorá je súčasťou štátnej advokácie, ktorá je súčasťou štátnej advokácie.

8. KAPITOLA - ADVOKÁTSKE KOMORY NA ČEZÍM SLOVENSKU 1875 - 1921

| 85

príkaz svojich kolégov z Bratislavy: ... Advokátska komora v Bratislave na Kollárovej 6. Okolo roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

Bratislava, Advokátska komora na Vrátnyhoj ulici. Advokátska komora v Bratislave v roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

208 |

ADVOKÁTSKE KOMORY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1875 - 1948

Arnošt Antram, prvý predseda advokátskej komory v Bratislave v roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

Arnošt Antram bol prvým predsedom advokátskej komory v Bratislave v roku 1875. Advokátska komora v Bratislave na Kollárovej 6. Okolo roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

Prvá skupina advokátov v Bratislave v roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

8. KAPITOLA - ADVOKÁTSKE KOMORY NA ČEZÍM SLOVENSKU 1875 - 1921

| 209

Prvá skupina advokátov v Bratislave v roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

Prvá skupina advokátov v Bratislave v roku 1875. Advokátska komora v Bratislave na Kollárovej 6. Okolo roku 1875. Foto: J. Gajdošová.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu 24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)

Zaujímavosť mimo radov SAK zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte: PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk Darina Stračinová 02 204 227 26 darina.stracinova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Otvorený list predsedu SAK predsedovi vlády SR

zaslaný 18. 8. 2020 ako reakcia na tlačovú konferenciu zo 17. 8. 2020

Vážený pán predseda vlády SR, so záujmom a znepokojením sme zaregistrovali Vašu komunikáciu smerujúcu k právnym službám poskytovaným Slovenskej republike prostredníctvom kolegov advokátov a advokátok.

Ako predseda Slovenskej advokátskej komory cítim povinnosť zastať sa kolegov a kolegyň, paušálne označených ako nečestných a rovnako na druhej strane mám potrebu ponúknuť našu spoluprácu pri zisťovaní a disciplinárnom postihovaní prípadných závažných pochybení pri právnych službách poskytnutých štátu.

Dovoľte mi konštatovanie, že ponuka právnych služieb sama o sebe nemôže byť pochybením. Poskytovanie právnej služby je vždy vyžiadané klientom a je ústavným právom každej osoby (teda aj štátu), aby si v rámci právnej regulácie dohodol podmienky, za ktorých si objednáva právne služby. Advokát nie je tou osobou, ktorá oslovuje klienta a Slovenská republika ako klient má osobitné postavenie a možnosť stanoviť si podmienky poskytovaných služieb.

Dovolím si preto poznamenať a na osvetlenie vzájomných vzťahov konštatovať, že vzťah advokáta a klienta sa zakladá na vzájomnej dôvere.

V systéme práva panuje tzv. paradox prístupu k spravodlivosti, ktorý možno zhrnúť nasledovne: Klientom právnej služby je ten, kto je schopný právnou analýzou vlastnej situácie dospieť k záveru, že potrebuje právne poradenstvo. Budúci klient (aj štát) musí byť schopný identifikovať bez pomoci právnú podstatu problému, pred ktorým stojí, predtým ako sa obráti na advokáta. Čím menej znalosti práva osoba má, tým je menej pravdepodobné, že vyhladá advokáta. Podobný problém nastáva pri výbere advokáta. Bez právnických znalostí bude mať problém uskutočniť vhodný výber. Ani pre erudovaných spotrebiteľov nie je jednoduché rozhodnúť, ktorý poskytovateľ právnej služby je najvhodnejší pre ich problém.

Štát a aj väčšie obchodné spoločnosti ako prijímatelia právnych služieb si preto vytvorili primeranú stratégiu, ktorá limituje pole pôsobenia advokátov. Každodenné rutinné problémy riešia vlastné právne oddelenia, rovnako ako zásadné veci týkajúce sa stratégie fungovania rieši minister ako štatutár a advokát nemusí mať o nich vedomosť. Pre advokáta je priestor v pomyselnom strede pyramídy – rieši špecifické aktivity, na ktoré klient vyhladá externú podporu. Kritériá účelnosti tohto výberu štát stanovil uznesením vlády Slovenskej republiky zo 17. apríla 2019 č. 181 pravidiel, ktorými sa pre štátne orgány upravujú transparentné zásady využívania právnych služieb

advokátov zo strany štátu vrátane ich výberu a odmeňovania obchodných spoločností so 100 % majetkovou účasťou štátu.

Štát je už teraz povinný pri posudzovaní nevyhnutnosti a účelnosti využívania právnych služieb advokáta, výbere advokáta a úprave zmluvných vzťahov, vrátane odmeňovania advokáta, dodržiavať zásadu transparentnosti, zásadu proporcionality a zásadu hospodárnosti a efektívnosti nakladania s verejnými prostriedkami.

Z dnes medializovaných informácií sme sa oboznámili s ideou vytvoriť Štátny úrad právneho zastupovania. S obdobnou myšlienkou sme sa už v minulosti stretli aj v texte publikovanom na portáli <https://www.postoj.sk/48063/threema-krstni-otcovia-moniky-jankovskejv> časti „Ako si zarobiť na náušnice“ a preto ho ponecháme bez komentára.

Vážený pán predseda vlády SR, Slovenská advokátska komora má záujem konštruktívne prispieť k vytváraniu predvídateľných podmienok poskytovania právnych služieb štátu. Preto navrhujeme a máme záujem v spolupráci so štátom vytvoriť zoznam advokátov poskytujúcich služby pre štát, obsahujúci:

- zoznam odborných zameraní potrebných pre právne služby štátu,
- informáciu o rámcovej časovej kapacite advokátov,
- informáciu o disciplinárnych opatreniach uložených komorou.

Zároveň považujeme za vhodné stanoviť právnym predpisom regulovanú odmenu za právne služby poskytované Slovenskej republike, aby sa v budúcnosti predišlo špekuláciám a možným pokúšeniam na strane objednávateľa právnych služieb.

Na záver mi dovoľte opätovne požiadať Vás, vážený pán predseda vlády, o podporu novely zákona o advokácii, ktorý by umožnil Slovenskej advokátskej komore primeraným spôsobom informovať verejnosť o prebiehajúcich sťažnostných konaniach a o uložených disciplinárnych opatreniach voči konkrétnym advokátom a advokátkam, a preukázať tak aj verejne našu kompetentnosť pri disciplinárnom konaní.

Vážený pán predseda vlády SR, v spoločnosti, kde úcta k demokracii a právu je jedným z najdôležitejších ústavných princípov, má advokát nezastupiteľné postavenie, pretože existencia slobodného a nezávislého advokátskeho povolania je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu. Advokát musí slúžiť veci spravodlivosti a tým, ktorí ho poverili obhajobou alebo zastupovaním. Povinnosti advokáta vyplývajúce z výkonu povolania sa neobmedzujú len na povinnosti upravené zákonom. S výkonom povolania advokáta sa nerozlučne spája škála etických povinností voči klientom a voči súdom a orgánom, pred ktorými advokát presadzuje záujmy svojho klienta, alebo pred ktorými koná v jeho mene.

Slovenská advokátska komora má preto nielen deklarovateľný, ale aj úprimný záujem na korektnej komunikácii so štátom, a prostredníctvom našich kolegov a kolegyň aj na zastupovaní záujmov každého klienta.

Súctou

Tomáš Borec, predseda SAK

Teritorialita exekútorov je v Česku aktuálna téma

Do diskusie sa so skúsenosťami z praxe zavedenia teritoriálneho systému a náhodného pridelovania exekúcií v Slovenskej republike zapojila aj Slovenská advokátska komora. V budove Poslaneckej snemovne Parlamentu Českej republiky sa 2. 9. 2020 konal pod záštitou Ústavnoprávneho výboru PS P ČR seminár k téme zavedenie teritoriality exekútorov. Na podujatí za SAK vystúpil jej podpredseda **Ondrej Laciak**. Viac informácií o podujatí a názory jednotlivých diskutujúcich na www.advokatnidenik.cz. (foto O. Laciak)

Úspešný prvý ročník letného kurzu angličtiny

Online kurz v rámci dobrovoľného vzdelávania advokátov a koncipientov usporiadala Slovenská advokátska komora. Prostredníctvom kurzu mali šesťnásť účastníci možnosť zdokonaľiť sa počas mesiacov júl a august v právnickej angličtine v rôznych oblastiach obchodného práva.

Kurz bol úvodom do práva spoločností so zameraním sa nielen na právnu terminológiu, ale aj porovnávaciu analýzu jednotlivých právnych inštitútov anglo-amerického a kontinentálneho práva. Viedla ho **Vladimíra Kvasničková**, lektorka z Prahy, ktorá vedie kurzy aj v Českej advokátskej komore: „Když mě počátkem roku Mgr. Kutan oslovil se žádostí o uspořádání kurzu právnické angličtiny v Bratislavě, nenapadlo nám, že by mohl být realizován distanční formou. O pár měsíců později se toto řešení nabídlo samo a kurz na jazykové úrovni B2 se v letních měsících uskutečnil přes platformu Webex. Ocenila jsem možnost rozdělit studenty do skupin, ve kterých probíhala mluvnická cvičení, a možnost náslechu, zda plní zadaný úkol. Velmi oceňuji aktivní účast frekventantů, vzornou přípravu na jednotlivé hodiny a intenzivní snahu aplikovat osvojené znalosti v průběhu hodin. Myslím, že se účastníci cítili v hodinách příjemně, nebáli se dělat chyby a vzájemně interagovat. Pevně věřím, že jim znalosti, které v kurzu získali, budou k užítku i v budoucnu.“

Simona K.: „Kurz bol vedený prehľadne, odborne a v príjemnej atmosfére. Určite by som rada pokračovala.“

Dáša B.: „Preberané témy boli zoradené v logickej nadväznosti, oceňujem znalosť lektorky v oblasti českého/slovenského práva a s tým súvisiace vysvetlenie rozdielov pri používaní anglických právnych termínov v common law a našom práv-

nom systéme. Pani lektorka bola výborná, zvládla online vyučovanie po technickej aj verbálnej stránke.“

Silvester D.: „Mgr. Kvasničková bola ako lektorka výborná. Lekcie boli super, ale trvali dlhšie ako bolo dohodnuté – čo mi pôsobilo problém s plánovaním času.“

Michaela M.: „Vhodné by boli kurzy aj z ďalších oblastí práva. Zaujímavé by bolo mať výučbu právnickej angličtiny priamo so zahraničným právnikom a kombinovať angličtinu s právom a právnymi problémami ako takými. Páčila sa mi forma kurzu cez internet a vždy dobre pripravená lektorka.“

Aj na základe týchto pozitívnych ohlasov sa budeme snažiť v rozbehnutej spolupráci pokračovať a priniesť pre vás ďalšie právnické kurzy jazykov, nielen anglického. Ak to podmienky dovoľia, tak aj prezenčnou formou.

Dve slovenské advokátske družstvá reprezentovali na futbalovom turnaji v ČR

Česká advokátska komora zorganizovala advokátsky futbalový turnaj **Hradecká rovinka 2020**, ktorý sa konal v Hradci Králové. Slovensko v piatok 4. 9. 2020 reprezentovali dve advokátske futbalové mužstvá Slovenskej advokátskej komory. Na turnaji sa zúčastnilo spolu osem mužstiev a víťazstvo pripadlo českému mužstvu. Aj napriek tomu, že sa na stupni víťazov neumiestnili, Slováci dobre reprezentovali a stali sa súčasťou aj budúcich ročníkov turnaja, čím bol turnaj povýšený na medzinárodný. V roku 2021 sa bude ďalší ročník konať v Ostrave. Po predbežnej dohode by sa mohol turnaj konať na Slovensku v roku 2022. (foto J. Kutan)

Tatranská advokátska tenisová štvorka pozná svojich víťazov

V poradí už 35. ročník medzinárodného tenisového turnaja vo štvorhrách sa uskutočnil v piatok **28. 8. 2020 v Poprade** na mestských kurtoch. Na turnaji sa zúčastnilo 13 tenisových dvojíc (26 tenistov). Turnaj organizuje advokát Peter Ďuriš z Popradu za finančného príspevku a podpory Slovenskej advokátskej komory. Pod Tatrami vládlo krásne letné slnečné počasie, ako aj príjemná atmosféra. Večer sa uskutočnilo neformálne vyhodnotenie turnaja a spoločenské posedenie. Víťazmi sa stali **Ondřej Skalka** a **Štěpán Mládek** z Českej republiky.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Vzhľadom na rozsah agendy sa rokovanie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory uskutočnilo aj počas letných prázdnin **16. júla 2020 v Bratislave**.

JUDr. Borec informoval o **Okrúhľom stole** Slovenskej advokátskej komory, ktorý sa konal 2. júla 2020 **na tému disciplinárneho konania SAK, a o rokovaníach s predstaviteľmi štátu** na témy, ktoré sa dotýkajú výkonu advokácie.

V rámci informácií o účasti komory v legislatívnom procese rezonovali pripomienky:

● **k novele zákona o zaistení majetku, Trestného zákona a Trestného poriadku.** Slovenská advokátska komora podporuje cieľ navrhovanej právnej úpravy, ale žiada o jej precízovanie tak, aby pri zachovaní jej efektívnosti nemohlo dochádzať k neodôvodneným zásahom do základných ľudských práv a slobôd. Podľa SAK je z hľadiska ochrany práv mimoriadne dôležité, aby bol pri zavádzaní nových inštitútov vhodne nastavený aj systém brzd a protiváh a aby akékoľvek zásahy do základných práv podliehali primeranej kontrole. Navrhované znenie vyvoláva viacero zásadných otázok v súvislosti so zabezpečením procesných záruk v trestnom konaní v zmysle požiadaviek EÚ, právneho štátu a platného trestného práva a vnútroštátnej i európskej judikatúry – právo odmietnuť vypovedať, právo neobviňovať sám seba, povinnosť štátu zabezpečiť procesné záruky podozrivej a obvinenej osoby. SAK považuje za nevyhnutné precízovať postavenie a práva dotknutých osôb a predísť protiústavnosti ustanovení. Na dotknutú osobu sa musia výslovne vzťahovať ustanovenia prislúchajúce procesnému štádiu, v ktorom sa dotknutá osoba nachádza. S ohľadom na výšku navrhovanej pokuty (15 000 eur, § 18 ods. 4) a možnosť uložiť ju opakovaně ustanovenie vyvoláva riziko protiústavného nátlaku na nerešpektovanie zásady zákazu seba obviňovania, čo je podľa názoru SAK v rozpore so základnými princípmi právneho štátu a ju-

dikatúry ESLP. Komora tiež navrhla, aby predkladateľ upravil kritériá ukladania pokuty. Ak postavenie dotknutej osoby alebo inej osoby zodpovedá postaveniu obvineného alebo svedka, ktorých práva sú garantované Trestným poriadkom, nemôžu byť tieto práva ustanovením dotknuté. Za najproblematickejšie časti návrhu považuje SAK absenciu ustanovení zabezpečujúcich rešpektovanie procesného postavenia dotknutej osoby v trestnom konaní, nesystémovú zmenu účinnej lútosti pri trestnom čine skrátenia dane a poistného, formuláciu trestných činov zneužitia práva a prijatia/poskytnutia nenáležitej výhody, návrh použiť ITP v iných trestných konaniach a návrh predať veci bez súhlasu dotknutej osoby;

● **k novele zákona o advokácii.** Návrhom predloženým ministerstvu spravodlivosti sa čiastočne prelmuje súčasná povinnosť mlčanlivosti SAK v disciplinárnych veciach s cieľom umožniť transparentné informovanie v takom rozsahu, aby nedošlo k ohrozeniu advokátskeho tajomstva a dôverylosti komunikácie medzi advokátom a klientom. Predloženým zámerom chce SAK vytvoriť podmienky na objektívnejšie informovanie o výkone svojich disciplinárnych právomocí. Zákon o advokácii takúto možnosť zatiaľ nedáva. Napriek tomu, že vyšetrovacie právomoci komory sú obmedzené, úspešne otvorila konania proti viacerým advokátom, kde si komora myslí, že pri riadnom dodržaní procesných ustanovení môže byť šanca na úspešné vedenie takýchto konaní a zároveň pri nich nedôjde k ohrozeniu prebiehajúcich súdnych konaní v citlivých kauzách. Komora ani jej revízna komisia nemajú vyšetrovaciu právomoc a nie je spravodlivé od nich očakávať suplovanie orgánov činných v trestnom konaní, ak podstata podozrení voči niektorým advokátom spočíva v možnom spáchaní trestných činov. Komora nemá žiadne právomoci na prešetrovanie trestných činov, rieši len disciplinárne a etické porušenia. K téme disciplinárnych stíhaní advokátov SAK iniciovala Okružly stôl a 26. júna 2020 zorganizovala webinár s predsedníčkou revíznej komisie SAK, predsedom disciplinárnej komisie SAK a predsedom odvolacej disciplinárnej komisie SAK. Webinár bol určený pre advokátov aj pre verejnosť.

V rámci informácií odboru výchovy a vzdelávania kancelárie SAK predsedníctvo vzalo na vedomie informáciu o **plánovaní vzdelávacích podujatí pre advokátov** v II. polroku a **prehľad o zrealizovaných podujatiach** v I. polroku 2020. **Stanovilo účastnícky poplatok vo výške 9 eur s DPH za online webinár.** Určilo aj moderátorov hlavných seminárov advokátskych koncipientov v II. polroku 2020.

V rámci **ekonomických otázok** členovia P SAK rozhodovali o jednotlivých **žiadostiach**.

Predsedníctvo SAK rozhodovalo o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, **osobitne o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie** (§ 8 ods. 2 písm. b zákona o advokácii) a **o návrhu na vyčiarknutie** zo zoznamu advokátov (§ 7 ods. 1 písm. d zákona o advokácii).

-km-

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuálny z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

 www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

 www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

DUŠEVNÝ WELLNESS ADVOKÁTA

Manažment stresu a budovanie mentálnej odolnosti v advokátskej praxi: schopnosť, ktorá sa dá naučiť

Povolanie advokáta možno zaradiť medzi najviac stresujúce profesie.

Výstupy z medzinárodných konferencií o budúcnosti advokátskeho povolania

poukazujú na to, že jednou z dôležitých osobnostných zručností advokáta v 21. storočí je udržateľná mentálna odolnosť a duševná pohoda, ako aj schopnosť zvládať stres.

Bulletin slovenskej advokácie vám v nadchádzajúcich mesiacoch prinesie

sériu článkov na rôzne témy z oblasti manažmentu stresu a prevencie vyhorenia.

Podľa viacerých štúdií povolanie advokáta možno zaradiť medzi najviac stresujúce profesie. Advokát prenáša na seba problémy svojich klientov, je neustále hnaný termínmi a nesie vysokú zodpovednosť. Zároveň voči advokátskej profesii často nie sú zhovievavé ani médiá ani filmy a advokáti sa môžu stretávať s odsudzujúcim pohľadom spoločnosti. Nepochopeniu čelia často obhajcovia obvinených v trestnom konaní. Advokáti v oblasti rodinného či obchodného práva sú neustále v centre väčších či menších konfliktov medzi účastníkmi. Advokácia je povolanie, ktoré si vyžaduje nielen vysokú odbornosť vo viacerých odvetviach práva, schopnosť podnikáť a viesť vlastnú kanceláriu a mať všeobecnú rozhladenosť. Advokát 21. storočia sa musí vedieť orientovať v digitalizácii a nových technológiách, prispôbovať sa neustálym zmenám a odborne sa vzdelávať. V čase, keď technológie nahrádzajú veľkú časť práce človeka, pridanou hodnotou sa stáva čoraz viac emocionálna inteligencia, kreativita a inovatívny duch. Okrem vyššie uvedeného sa odborníci zhodujú, že jednou z ďalších dôležitých *soft skills* budúcnosti v advokátskej profesii bude udržateľná mentálna odolnosť a duševná pohoda, ako aj schopnosť pracovať so stresom, a tým predchádzať aj mnohým zdravotným ťažkostiam.

Problematike nadobudnutia psychickej odolnosti, manažmentu stresu a predchádzaniu stavu vyhorenia sa venuje odborná verejnosť aj osobitne vo vzťahu k advokácii. Záujem o túto oblasť vo vzťahu k povolaniu advokáta sa rozvíja ostatných 10 – 20 rokov, v niektorých krajinách je to však stále nesppracovaná téma. Za priekopníkov možno považovať americkú, kanadskú, írsku, fínsku či parížsku advokátsku komoru. Semináre vedené psychológom na tému rovnováhy medzi pracovným a osobným životom alebo spôsob ako zvládať konfliktné situácie ponúka aj Česká advokátska komora.

Výskum zameraný na právnické profesie uskutočnený v roku 2016¹ v USA ukázal, že viac ako polovica respondentov trpela depresiou, intenzívnym stresom alebo úzkosťou. Podobným otázkam sa venujú aj iné krajiny, napr. kanadský prieskum poukázal na fakt, že väčší sklon k depresii mali ús-

pešní advokáti z väčších advokátskych kancelárií, čo popiera všeobecnú tézu, že zvyšovaním úspechu v kariére sa znižuje pravdepodobnosť nástupu depresie.² Dôvodom je práve vystavenie sa vyššej úrovni stresu. Írska komora solicitorov v rámci prepracovaného programu *LawCare* od roku 2014 ponúka telefonickú helplinku advokátom a koncipientom, či poradenské služby a služby psychoterapeuta, ktoré využíva aktuálne tretina všetkých koncipientov. Britská *LawCare* eviduje 2 000 hovorov ročne, pričom vyše 70 % volajúcich ako dôvod identifikuje stres, 27 % konkretizuje, že dôvodom je pracovné zaťaženie, 20 % zažíva stres z dôvodu disciplinárneho šetrenia, 15 % poukazuje na šikanu, 14 % na finančné problémy (zvyšné prípady sa týkajú dôvodov ako etické dilemy, vzťahové problémy, strata blízkej osoby či prepúšťanie).

Táto problematika je určite aktuálna v rámci advokácie, preto na stránkach bulletinu uverejníme články na rôzne témy súvisiace s manažmentom stresu. Na úvod zarátujeme problematiku, v ďalších číslach sa budeme zaoberať technikami budovania odolnosti voči stresu, stavom vyhorenia, rovnováhou osobného a pracovného života, odlišnostiam jednotlivých druhov odbornej pomoci (mentor, kouč, psychológ, terapeut, lekár), prácou z domu a komunikáciou s klientom na diaľku, či vzťahom advokát – koncipient.

Rozprávame sa so Zuzanou Reľovskou:

■ Slovo *stres* používajú dnes v slovníku aj predškoláci.

Ako sa však na stres pozerá odborník a aký dopad má na náš pracovný výkon a kariéru?

● Stres je pre náš život nevyhnutný. V nebezpečných situáciách je to práve stresová reakcia, ktorá naštartuje telo a myseľ k prekvapujúcemu výkonu. Žiaľ, naša myseľ niekedy vyhodnotí ako nebezpečné a život ohrozujúce aj tie situácie, ktoré zďaleka takými nie sú. V dnešnej dobe väčšina z nás v skutočnosti zriedkakedy stojí zoči-voči divému zvieraťu.

Spúšťačmi stresovej reakcie bývajú znepokojivé myšlienky, termíny, nedôslední klienti, nároční nadriadení, prípadne

Zuzana Reľovská vyštudovala psychológiu, pracovala ako personalistka a HR konzultantka. Aktuálne pôsobí ako leadership konzultantka. Dizajnuje a lektoruje rozvojové programy pre rôzne úrovne lídrov. Vedie blog o syndróme vyhorenia a vo voľnom čase robí mentorku študentom v neziskovej organizácii Nexteria Leadership Academy.

Na internetovej stránke Z. Reľovskej www.burnout.sk, ktorá sa venuje syndrómu vyhorenia, nájdete test v podobe 20 otázok, ktoré v prípade záujmu vyplníte spôsobom súhlasím/nesúhlasím s ponúkaným tvrdením. Po odoslaní výsledkov budete presmerovaný na stránku vyhodnotenia. Otázky vám môžu pomôcť lepšie preniknúť do problematiky, či začať si všímať známky indikujúce stav vyhorenia.

obava z nedostatku znalostí a skúseností pre danú situáciu. Na jednej strane spektra zažívame pozitívny stres (*eustres*), ktorý nás povzbudí a vyburcuje k extra výkonu (napr. nová úloha, nová práca, prípravy na dovolenku, sťahovanie, splnenie úloh, ktoré nás motivujú a prinášajú spokojnosť a zadosťučinenie). Tento tlak nám v podstate pomáha využívať náš talent a kompetencie a tým sa naše schopnosti rozvíjajú a výkon zlepšuje. Na druhej strane sú situácie, keď musíme znášať podmienky a plniť požiadavky, na ktoré fyzicky či mentálne nestačíme a ktoré vedú k zrúteniu na jednej či druhej úrovni (napr. finančné ťažkosti, dobrovoľný odchod z práce, zdravotný problém či strata niekoho blízkeho).

Stres je rovnako „životabudič“ ako „ničiteľ“.

Stres môžeme vo všeobecnosti zdefinovať ako akúkoľvek situáciu, ktorá kladie nároky na adaptívne schopnosti nášho tela a mysle. Sme teda nútení prispôbovať sa. Ak si vezmeme, že aj gravitácia sa v istom zmysle vníma ako stres (najmä vo fyzickej rovine), je toho stresu na nás naozaj dosť. Máme stres fyzický, emocionálny, stres zo vzťahov, z rozhodnutí, z konfliktov, stres z nadbytku, stres z nedostatku.

Každý ho prežívame inak, no predsa máme niečo spoločné. O tom, či a ako intenzívne zažívame stres, do veľkej miery nerozhodujú vonkajšie udalosti, ale my sami. Vieme stres rozpoznať, pozorovať ho, rozhodovať sa o tom, ako zareagujeme. A v tejto „zručnosti“ sa dokonca vieme zlepšovať.

■ Prečo by sa mali advokáti zaoberať problematikou manažmentu stresu?

● Profesia advokáta vyžaduje neustále adaptovanie sa na situáciu, na klienta, na prípad. Advokát musí byť schopný sa výnimočne sústrediť, počúvať, analyticky a kriticky myslieť, popritom ovládať svoje emócie a adekvátne argumentovať v správnom čase, teda sa neustále rozhodovať, efektívne formulovať slová a byť pripravený okamžite reagovať. Všetky tieto „činnosti“ kladú obrovské nároky najmä na mentálnu, kognitívnu a emocionálnu pripravenosť. Okrem toho každý z nás existuje aj v inom ako pracovnom kontexte, či už berieme do úvahy rodinu, vzťahy, intelektuálnu či spirituálnu oblasť. A samozrejme všetko, čo sa deje okolo nás a na čo naozaj nemáme dosah, no taktiež to vnímame a vnútorne na to reagujeme. Dnešok je plný neistôt, nejasností a nepredví-

dateľnosti. Na to, aby to človek zvládol vnímať a adekvátne spracovať, musí byť naozaj fit. Fyzicky, mentálne, emocionálne, ale aj v ostatných, už spomenutých oblastiach. A preto je na mieste hovoriť o *well-being*.

„*Well-being*“ je totiž pojem, ktorý berie pohodu a zdravie človeka naozaj zoširoka, čiže, ak ho prekladáme ako *duševná pohoda*, je to len jeden z aspektov – mentálny *well-being*. Komplexný (holistický) prístup k *well-being* zahŕňa aj fyzický stav, sociálne vzťahy, duchovnú oblasť, ako aj mentálnu a samozrejme kariérnu (či finančnú).

Žiaľ, syndróm vyhorenia je na vzostupe aj z dôvodov jednostrannej starostlivosti o seba. Mylné predpokladáme, že keď si pôjdeme zabehať, robíme všetko pre to, aby sme sa zbavili stresu a vyhli vyhoreniu. Ale komplexné problémy potrebujú zväčša komplexné riešenia.

Globálny prieskum o problematike *well-being* medzi advokátmi

Medzinárodná advokátska komora (IBA) spustila 9. júla 2020 prieskum medzi advokátmi, ktorý má za cieľ zodpovedať otázku, ako práca a pracovné prostredie vplyva na *duševnú pohodu* advokátov. K dispozícii je v angličtine a španielčine. IBA zriadila pracovnú skupinu, ktorá problematiku spracováva komplexne a v medzinárodnom meradle. Ako zdroj ich analýzy bude slúžiť aj tento prieskum. IBA má zároveň ambíciu stať sa ťažiskovým bodom pre všetky obdobné regionálne a lokálne projekty.

Mentálny *well-being* advokátov je jednou z priorit IBA v ostatnom roku, no dôležitosť tejto témy možno vnímať i v kontexte pandémie COVID-19. V niektorých krajinách mala výraznejší negatívny dopad na advokáciu – napr. na advokátov so zameraním na litigáciu či pôsobiacich výlučne v sektore bezplatnej právnej pomoci, *ex offio* zastupovania v trestných veciach alebo advokátov s úzko špecializovanou agendou. Advokáti museli pracovať čiastočne alebo úplne mimo svojej kancelárie a dištančne, zmenil sa spôsob komunikácie s klientom; pracovný, rodinný a osobný život bolo ťažké oddeliť jasnou čiarou.

Ak vás problematika zaujala a chcete sa zapojiť svojimi skúsenosťami, prieskum nájdete na www.ibanet.org.

Týmto čitateľov pozývame aj k zasielaniu podnetov k danej problematike na chladekova@sak.sk.

Poznámky

- 1 The National Task Force on Lawyer Well-Being: Path to Lawyer Well-Being: Practical Recommendations for Positive Change (2016). Dostupné na: <https://lawyerwellbeing.net/wp-content/uploads/2017/11/Lawyer-Wellbeing-Report.pdf>
- 2 J. Koltai, S. Schieman, R. Dinovitzer: The Status-Health Paradox: Organizational Context, Stress Exposure, and Well-being in the Legal Profession. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0022146517754091>

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Všetko pre kanceláriu

Bleskové **doručenie**

Množstevné **zľavy**

a *alza.sk*
pre firmy

Pred prácou sa nezloží

Windows Pro

Lenovo

Lenovo IdeaPad D330-10IGM Bronze

Windows 10 Pro
Intel® Pentium® Silver N5000, RAM 8 GB
10,1" dotykový Full HD displej, Flash 128 GB

Maká jedna radosť

Windows Pro

Lenovo

Lenovo ThinkPad E15-IML

Windows 10 Pro
Intel® Core™ i5, RAM 8 GB, SSD 256 GB
15,6" IPS Full HD displej, podsvietená klávesnica

Profík každým palcom

Windows Pro

HP ProBook 450 G7

Windows 10 Pro
Intel® Core™ i5, RAM 8 GB, SSD 256 GB
15,6" Full HD displej, podsvietená klávesnica

Ostrostrelec na porady aj hry

Windows Pro

Dell Vostro 5590

Windows 10 Pro
Intel® Core™ i5, 15,6" Full HD displej
NBD On-Site servis, podsvietená klávesnica

Špeciálne ceny pre firmy na

alza.sk/pre-firmy

B2B@alza.sk

+420 225 340 610

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta prejednať s klientom spôsob obhajoby návštevou klienta vo väzbe

Advokát, ktorý ako ustanovený obhajca v trestnej veci klienta, ktorý je vo výkone väzby, klienta vo väzbe nenavštívi bezodkladne po prevzatí obhajoby za účelom prekonzultovania spôsobu obhajoby a prvýkrát sa s ním stretne až po troch mesiacoch na súde v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, pričom klienta riadne a včas neinformuje o úkonoch prípravného konania (výsluchoch svedkov), na ktorých sa advokát zúčastnil bez prejednania spôsobu obhajoby s klientom, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1, 2, ZoA, § 5 ods. 1, 2 AP SAK, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK.

Rozhodnutie V. disc. senátu SAK z 13. septembra 2019,
sp. zn. DS V.-25/2019:245/2018

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- § 5 ods. 1, 2, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím V. disciplinárneho senátu SAK z 13. septembra 2019, sp. zn. DS V.-25/2019:245/2018 bol disciplinárne obvinený advokát (ďalej len „DO advokát“)

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 ZoA, § 5 ods. 1, 2 AP SAK, § 6 ods. 1 písm. a) AP SAK

tým, že

- 1) ako ustanovený obhajca obvineného A. B. na základe opatrenia okresného súdu zo dňa 18. 8. 2018, ktoré prevzal dňa 22. 8. 2018, nenavštívil svojho klienta, ktorý bol vo výkone väzby bezodkladne po prevzatí obhajoby v trestnej veci, aby s ním prekonzultoval spôsob jeho obhajoby, ale s klientom sa prvýkrát stretol až

na okresnom súde dňa 22. 11. 2018, kedy sa rozhodovalo o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby.

- 2) ako ustanovený obhajca obvineného A. B., na základe opatrenia okresného súdu zo dňa 18. 8. 2018, ktoré prevzal dňa 22. 8. 2018, svojho klienta – obvineného A. B. neinformoval riadne a včas o úkonoch prípravného konania, na ktorých sa v jeho trestnej veci vedenej na ORP Z T. ako jeho obhajca zúčastnil bez prejednania spôsobu obhajoby s klientom, a to konkrétne na výsluchoch:
 - svedka C. D., na ktorom sa zúčastnil dňa 14. 9. 2018
 - svedka E. F., na ktorom sa zúčastnil dňa 4. 10. 2018
 - svedka G. H., na ktorom sa zúčastnil dňa 9. 10. 2018
 - svedka I. J., na ktorom sa zúčastnil dňa 10. 10. 2018
 - svedka K. L., na ktorom sa zúčastnil dňa 18. 10. 2018
 - svedka M. N., na ktorom sa zúčastnil dňa 29. 10. 2018
 - svedka O. P., na ktorom sa zúčastnil dňa 29. 10. 2018
 - svedka R. S., na ktorom sa zúčastnil dňa 27. 11. 2018
 - svedka T. U., na ktorom sa zúčastnil dňa 27. 11. 2018
 - svedka V. X., na ktorom sa zúčastnil dňa 27. 11. 2018
 - svedka Y. Z., na ktorom sa zúčastnil dňa 12. 12. 2018.

Podľa § 56 ods. 6 ZoA disciplinárny senát **upustil** od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 520 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

V zmysle vykonaného dokazovania je nepochybné, že advokát sa zúčastnil na 8-mich výsluchoch svedkov v dňoch 14. 9., 4. 10., 9. 10., 10. 10., 18. 10. a 29. 10. v trestnej veci svojho klienta (pred prvým osobným stretnutím s klientom dňa 22. 11. 2018 na okresnom súde), avšak bez predchádzajúceho osobného kontaktu so svojím klientom, teda bez odkonzultovania veci s klientom, bez vedomosti o záujme a pokynoch klienta, čo vyvoláva pochybnosť o odborne poskytnutej obhajobe klientovi. Je nepochybné, že advokát neinformoval svojho klienta o ďalších prebiehajúcich úkonoch prípravného konania v dňoch 27. 11. 2018 a 12. 12. 2018 (výsluchy svedkov), nakoľko, ako vyplýva z úradného záznamu zo dňa 14. 1. 2019 (č. l. 26 spisu), až v tento deň advokát navštívil klienta v ústave na výkon väzby a odovzdal mu okrem iných listín aj kópie výsluchov svedkov z týchto dní, na ktorých sa zúčastnil avšak bez toho, aby informoval vopred klienta respektíve zistil stanovisko klienta k týmto úkonom a riadil sa jeho pokynom. Práve toto konanie advokáta pravdepodobne vyústilo do prejavu nedôvery klienta – sťažovateľa k svojmu advokátovi v podobe žiadosti sťažovateľa, na okresnom súde zo dňa 17. 1. 2019, o zmenu advokáta ako aj k podaniu sťažnosti na SAK.

Disciplinárny senát v prejednávanej veci však napriek vyššie zisteným pochybeniam advokáta nemohol nevidieť aj pozitívnu stránku obhajoby klienta advokátom, či už v aktívnej účasti na vyšetrovacích úkonoch v prípravnom konaní, ako aj pred okresným súdom, vrátane písomných podaní. Nepochybne po podaní sťažnosti klientom advokát

vykonal niekoľko následných porád s klientom. Výsledkom takto vedenej obhajoby v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom, bol aj rozsudok okresného súdu zo dňa 11. 4. 2019, kedy súd jeho klienta čiastočne oslobodil spod obžaloby a klient sťažovateľ listom predsedníčke RK SAK zo dňa 16. 4. 2019 oznámil svoje späťvzatie sťažnosti a listom zo dňa 11. 6. 2019 svoju spokojnosť so spôsobom obhajoby vedenej DO advokátom. Disciplinárny senát nepochybuje o tom, že nadviazanie konštruktívnej komunikácie so sťažovateľom nebolo jednoduché vzhľadom na ním podanú sťažnosť ako aj na negatívne podania sťažovateľa aj voči iným osobám vystupujúcim v jeho trestnej veci.

Disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní nemá pochybnosť o spáchaní disciplinárneho previnenia obvineným advokátom, ale okrem prejavenej účinnej sebareflexie a ľútosti advokáta nad svojím konaním, prihliadol aj na jeho následné konanie, teda na reálne vykonané úkony v prospech klienta, vedúce k doposiaľ pozitívnemu výsledku trestného konania (stále prebieha) a k náprave vzťahu klient – advokát. Advokát sa skutku dopustil v relatívne krátkom časovom období a vykonal účinné opatrenia na nápravu svojho konania.

Z vyššie uvedených dôvodov disciplinárny senát rozhodol v zmysle § 56 ods. 6 ZoA, a teda uznal advokáta za vinného, avšak upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

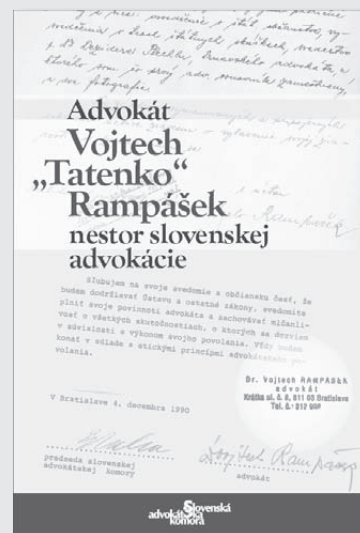
Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampáškovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampáška v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampáška v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia československej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

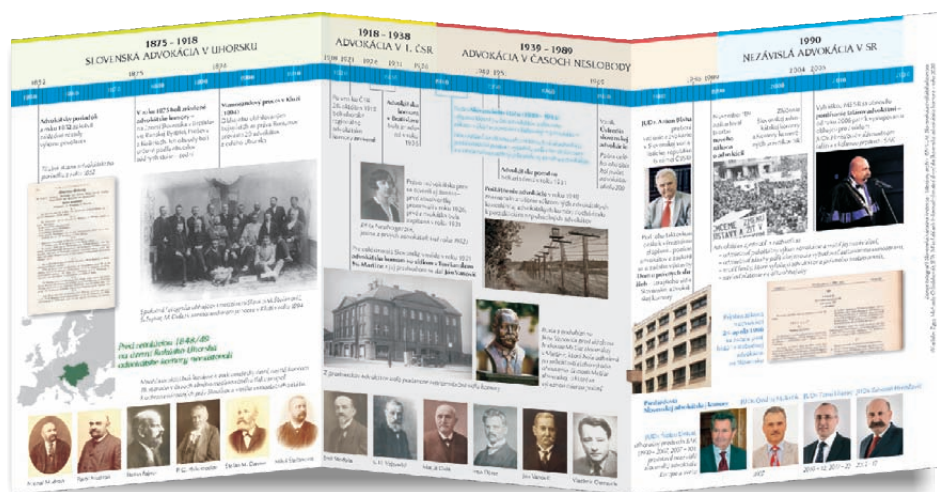
V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Komora má svoju históriu a svoju budúcnosť

S ohľadom na jubileum nadobudnutia plnohodnotnej nezávislosti Slovenskej advokátskej komory, ktoré si počas roka 2020 pripomíname, vám prinášame ako prílohu tohto čísla bulletinu malú pozornosť – leporelo s prierezom históriou advokátskych komôr na Slovensku.

Slovenská advokátska komora bola založená zákonom o advokácii, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 1990. Zároveň si pripomíname 145 rokov od založenia advokátskych komôr na našom území.

Slovenská advokátska komora vydáva tento rok druhú a tretiu časť trilógie o histórii advokátskych komôr na Slovensku. Ide o výsledok úsilia autorských kolektívov a kancelárie komory, ktoré sa snažili zmapovať čo najviac z vývoja stavovskej organizácie. Priložená brožúrka je osnovou tohto obdobia, pomôckou pre každého advokáta, ktorý chce poznať korene a míľniky inštitucionalizovanej advokácie.

Profesia advokáta má prispievať k všeobecnému dobru, k rešpektovaniu práva, zachovávaniu ľudskej dôstojnosti, má podporovať princípy subsidiarity a solidarity. Konaním v tomto duchu by mala advokácia budovať dôveru v právne služby. Ako pripomínajú aj dokumenty medzinárodných organizácií, advokáti majú právo zakladať a stať sa členmi samosprávnych stavovských organizácií na účel zastupovania záujmov profesie, podpory ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy, a ochrany profesionálnej bezúhonnosti.

Úlohou advokátskej komory je naplniť jednu z funkcií právneho štátu – zabezpečiť účinný prístup k právnym službám pre všetky osoby. Komora má tiež zabezpečiť, aby advokáti mohli nezávisle, bez nepriemeraného zasahovania poskytovať právne zastupovanie a právne služby klientom v súlade so zákonom a uznanými profesionálnymi štandardmi a advokátskou etikou.

Každé výročie je príležitosť načrtnúť do minulosti a reflektovať ju na budúcnosť. Slovenská advokátska komora má svoju minulosť, ktorá siaha až do roku 1875. Má však aj svoju budúcnosť, pretože bez slobodnej a kvalitnej advokácie nemôže byť ani slobodný a právny štát.

Ďakujeme všetkým advokátkam a advokátom, ktorí svojou prácou prispievajú k vážnosti advokátskeho povolania, neúnavne každodenne zastupujú občanov v súdnych konaniach, hľadajú riešenia právnych problémov a ctia si advokátsku etiku. Prajeme všetkým členom Slovenskej advokátskej komory veľa entuziazmu pri výkone povolania a veľa síl pri zdolávaní náročných pracovných úloh.

Pyta(j)te sa predsedníctva

Môže advokát pre klienta zriadiť advokátsku úschovu?

Ustanovenia zákona o advokácii nepoznajú inštitút advokátskej úschovy, s ktorým by boli spájané osobitné právne účinky a advokátom uložené osobitné povinnosti.

Zákon o advokácii súčasne nezakazuje advokátovi vykonať úschovu vecí alebo finančných prostriedkov klienta

v rámci správy jeho majetku, avšak využitím klasických súkromnoprávných inštitútov (podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka). Ak chce advokát dodržať povinnosť podľa § 11 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného Konferenciou advokátov 10. júna 2017 a mať finančné prostriedky zverené mu klientom uložené na účte banky, musí hľadať taký bankový produkt, ktorý mu umožní buď založenie podúčtu k svojmu podnikateľskému účtu alebo založiť osobitný účet, ktorého bude disponentom.

Náklady s tým spojené, spôsob úročenia finančných prostriedkov, odmena za úschovu sú vecou dojednania medzi klientom a advokátom v zmluve o úschove.

2. ODBORNÁ ONLINE KONFERENCIA K PRACOVNÉMU PRÁVU

ONLINE KONFERENCIA

7.–8. 10. 2020

„Možnosti a limity disponovania
pracovnou silou zamestnanca
s ohľadom na jeho zdravotný stav“

Vzhľadom na pandémie COVID-19 sa 2. odborná konferencia k pracovnému právu uskutoční ONLINE.

Jedinečné online podujatie svojho druhu, na ktorom sa špičkoví odborníci z ČR a SR podelia o svoje bohaté skúsenosti z aplikačnej praxe a o legislatívny pohľad na pracovné právo.

Predmetom diskusií vystúpení budú prekážky v práci na strane zamestnanca i zamestnávateľa s prioritným zameraním sa na zdravotný stav zamestnanca a jeho posudzovanie, ako aj načrtnutie možností, ako predchádzať zneužívaniu celého systému prekážok v práci.

Online konferencia bude prebiehať počas dvoch dní

7. 10. 2020 12.00 – 15.30 hod.

8. 10. 2020 09.00 – 12.30 hod.

Program konferencie bude rozdelený do dvoch tematických blokov:

I. Prekážky v práci na strane zamestnanca a zamestnávateľa z pracovnoprávneho hľadiska

II. Informácia o zdravotnom stave zamestnanca z hľadiska ochrany osobných údajov a pracovnoprávnej zodpovednosti.

V rámci konferencie vystúpia:

doc. JUDr. Andrea Olšovská, PhD. (Právnická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave)

JUDr. et Mgr. Jozef Toman, PhD. (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

Mgr. Tatiana Valentová (Algger, s.r.o.)

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (Labour Law Association / Asociácia pracovného práva)

JUDr. Simona Schuszteková Dušeková, PhD., LL.M. (Labour Law Association / Asociácia pracovného práva)

JUDr. Jan Horecký, PhD. (Právnická fakulta, Masarykova univerzita v Brne)

a mnohí ďalší ...

Moderuje:

doc. JUDr. Marek Švec, PhD., LL.M. (generálny tajomník Labour Law Association)

Organizátor

Odborný garant

Partneri

Viac informácií a registrácia na: www.wolterskluwer.sk/okpp2020

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Prevzatie korešpondencie klienta vo väzbe advokátom a jej odovzdanie adresátovi

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát ako ustanovený obhajca prevezme a klientovi vo väzbe bez kontroly odovzdá list od spoluobvineného.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 7. marca 2014, **sp. zn. K 111/2012**¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 3 ods. 1, § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- § 13 ods. 2 zákona č. 293/1993 Zb. o výkone väzby
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 4 a § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013, zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

po tom, čo bol opatrením okresného súdu ustanovený za obhajcu osobe v jej trestnej veci, a po tom, čo v presne nezistený deň prevzal od obhajcu spoluobvineného list od jeho klienta, adresovaný jeho klientovi, ktorý neprešiel kontrolou zo strany orgánov Váženskej služby, tento list odovzdal 14. 2. 2012 vo väzobnej väznici svojmu klientovi bez toho, aby o tom informoval orgány Váženskej služby,

teda

- pri poskytovaní právnych služieb porušil povinnosť viazanosti právnymi predpismi, a to § 13 ods. 2 zák. č. 293/1993 Zb. o výkone väzby,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,

- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu:
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom, postupovať s rovnakou svedomitosťou a starostlivosťou ako vo veciach ostatných klientov,

čím porušil

§ 3 ods. 1 zákona o advokácii v spojení s § 13 ods. 2 zákona č. 293/1993 Zb. o výkone väzby, § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške 50 000 Kč.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu dňa 3. 9. 2012 pre skutok uvedený vyššie.

Prvostupňový disciplinárny senát vydal v nadväznosti na vykonané dokazovanie disciplinárne rozhodnutie v neprítomnosti disciplinárne obvineného tak, že na základe popísaného zisteného skutkového stavu disciplinárny senát právne posúdil konanie, z ktorého bol disciplinárne obvinený advokát obvinený, a dospel k záveru, že sa disciplinárne obvinený dopustil disciplinárneho previnenia.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, o ktorom odvolací disciplinárny

senát odvolacej disciplinárnej komisie ČAK rozhodol dňa 21. 10. 2014 rozhodol tak, že odvolanie disciplinárne obvineného zamietol a odvolaním napadnuté rozhodnutie potvrdil.

Odvolací disciplinárny senát v rámci preskúmania odvolaním napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, procesné pochybenia na strane disciplinárneho senátu nezistil.

Odvolací disciplinárny senát sa plne stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi disciplinárneho senátu. Obhajoba disciplinárne obvineného ohľadom dôvodov väzby jeho klienta je nedostatočná, lebo kontrole korešpondencie zo strany Väzenskej služby podlieha akákoľvek korešpondencia, okrem tej medzi obvineným a obhajcom. Disciplinárne obvinený sa takisto nemôže zriecť zodpovednosti za svoje konanie jednoduchým odkazom na dobrú vieru v tvrdenie kolegu o predchádzajúcej kontrole listu zo strany Väzenskej služby. V danom prípade totiž nešlo o doručovanie listu odosielať obvineným advokátovi, ktorý by nepodliehal kontrole Väzenskej služby, ale išlo o doručenie listu, ktorý odosiela obvinený inému obvinenému, umiestnenému vo väzbe. Tým, že disciplinárne obvinený advokát doručil list svojmu klientovi, došlo k obídaniu kontroly korešpondencie, adresovanej obvinenému vo výkone väzby, ktorú sú orgány Väzenskej služby oprávnené vykonávať podľa § 13 ods. 2 zákona č. 293/1993 Zb. Uvedeným konaním sa disciplinárne obvinený dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré odvolací disciplinárny senát rovnako ako disciplinárny senát, považoval za závažné porušenie povinností advokáta.

Disciplinárny senát sa v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia riadne vysporiadal v súlade s § 24 ods. 2 vyhlášky č. 244/1996 Zb. aj s odôvodnením výšky uloženej pokuty. Disciplinárne obvinený sa nevyjadril k svojim osobným, majetkovým a zdravotným pomerom, hoci bol k tomu vyzvaný. Disciplinárne obvinený zjavne s disciplinárnym senátom v tomto smere nespocoval. Odvolací senát mal za to, že uložená pokuta vo výške 50 000 Kč je primeraná a plne zodpovedajúca disciplinárnemu previneniu obvineného. V otázke posúdenia osobných pomerov disciplinárne obvineného nezostalo ani odvolaciemu disciplinárnemu senátu iné než, vzhľadom na nečinnosť disciplinárne obvineného, tieto posudzovať ako bežné. Odvolací disciplinárny senát dospel k záveru, že v disciplinárnom konaní boli zachované všetky procesné pravidlá, aby mohol konštatovať, že v konaní neboli zistené procesné vady. S ohľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti teda odvolací disciplinárny senát dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre to, aby odvolanie disciplinárne obvineného zamietol a disciplinárne rozhodnutie potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: Z kárné praxe. In: Bulletin advokacie, č. 3/2016, s. 56 – 57.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Pripomínáme si 30. výročie prijatia dokumentu OSN o úlohe advokáta

Rok 1990 bol prelomový nielen pre slovenskú advokáciu, ale aj v medzinárodnom meradle

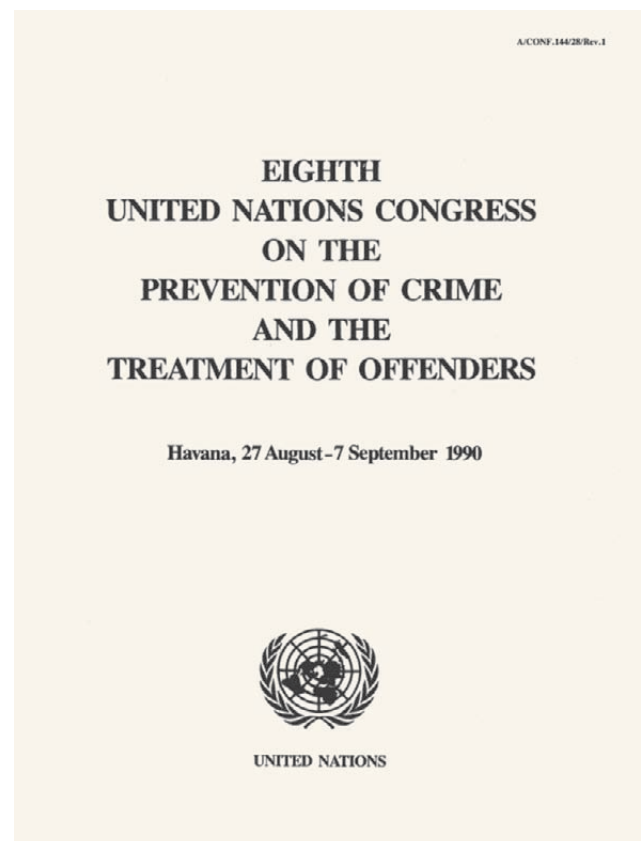
V júni sa Medzinárodná advokátska komora (IBA) obrátila na svojich členov, vrátane Slovenskej advokátskej komory, so žiadosťou o podpis vyhlásenia pri príležitosti 30. výročia od prijatia dokumentu OSN, ktorý nesie názov **Základné princípy OSN týkajúce sa úlohy advokátov**.

Iniciatíva na podpis vyhlásenia prišla zo strany IBA, Medzinárodnej únie advokátov (UIA) a Japonskej federálnej advokátskej komory. Svoj podpis pridala väčšina advokátskych komôr a organizácií združujúcich advokátov. Išlo o príležitosť zamyslieť sa nad aktuálnosťou dokumentu, ktorý sumarizuje základné záruky nevyhnutné pre nezávislú a efektívne fungujúcu advokáciu, bez ktorej by sa nedal zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre všetkých občanov. Ide o snahu o potvrdenie úlohy advokácie v systéme právneho štátu, čo je aktuálne aj v čase koronakrízy a rovnako aj s ohľadom na dianie v niektorých štátoch, ktoré tieto zásady systematicky porušujú. Zámerom bolo tiež prezentovať toto vyhlásenie Osobitnému spravodajcovi OSN pre nezávislosť sudcov a advokátov a na 44. zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva v Ženeve.

Základné princípy OSN o úlohe advokátov boli prijaté na VIII. kongrese OSN o predchádzaní trestnej činnosti a zaobchádzaní s páchatelmi trestných činov. Kongres je organizovaný každých päť rokov a v roku 1990 sa konal v Havane na Kube, kde sa stretlo 127 krajín, 46 mimovládnych organizácií a spolu 1127 účastníkov. Kongres sa konal v čase, keď si spoločenstvo národov jasne uvedomovalo, že zločin s medzinárodným prvkom alarmujúcim spôsobom naberal na rozmerech. VIII. kongres schválil modelový dohovor o vydávaní, o vzájomnej pomoci v trestných veciach, o odovzdávaní trestného konania, o odovzdávaní dohľadu nad osobami s podmieneným trestnom odňatím slobody, štandardné minimálne pravidlá OSN pre neväzobné opatrenia, Základné pravidlá pre zaobchádzanie s väzňami, Smernice OSN pre prevenciu kriminality mladistvých, ako aj Smernice OSN pre prevenciu kriminality mladistvých zbavených slobody, Základné zásady použitia sily a strelných zbraní, Usmerenia o úlohe prokurátorov a napokon Základné princípy OSN týkajúce sa úlohy advokátov.

Odkazy na Základné princípy OSN týkajúce sa úlohy advokáta sú roztrúsené a ťažko dostupné. Organizácia *Lawyers*

for Lawyers vytvorila databázu, ktorá obsahuje rôzne dostupné dokumenty s referenciou na Základné zásady, a to z dielne OSN, osobitných spravodajcov, mimovládnych organizácií, súdov a pod. Aj po 30 rokoch je tak živá snaha o zvýšenie povedomia v medzinárodnej komunite o Základných princípoch a posilnenie ich právnej sily. 29 zásad osvetľuje práva jednotlivcov a povinnosti štátov s cieľom zabezpečiť prístup k spravodlivosti a spravodlivé súdne konanie. Prvá zásada pripomína, že všetky osoby majú právo na právnu pomoc advokáta podľa svojho výberu v rámci trestného konania. Takisto zakotvujú ako jednu zo zásad povinnosť štátov zabezpečiť prostriedky na úhradu právnej pomoci pre osoby v materiálnej núdzi. Základné princípy sú príkladom nezáväzného práva (*soft law*), ale sú všeobecne akceptované naprieč OSN a medzinárodné súdy na ne často odkazujú. Pod-

Ľa niektorých názorov možno Základné princípy považovať za odraz medzinárodného zvykového práva či materiálny zdroj práva. Väčšina zo zásad je v právne záväznej a vynútiťelnej forme upravená v iných dokumentoch, napr. Európskom dohovore o ľudských právach, Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, Dohovore OSN proti mučeniu a inému krutému, neludskému alebo ponižujúce-mu správaniu, Americkom dohovore o ľudských právach a Africkej charte ľudských práv.

Vyhlasenie, ktoré podpísalo 50 advokátskych komôr a národných či medzinárodných organizácií združujúcich advokátov, bolo vo finálnej podobe zverejnené **13. júla 2020** a predstavuje výzvu na prijatie opatrení smerom k naplneniu záväzkov obsiahnutých v Základných princípoch OSN o úlohe advokátov. Medzinárodná advokátska komora (IBA) poukazuje na narastajúci počet útokov na advokátov v jednotlivých krajinách, ako aj útokov na nezávislosť advokácie. Túto obavu potvrdzuje aj aktuálne prebiehajúca diskusia na pôde Rady Európy o potrebe prijatia záväzného dohovoru o povolanií advokáta, ktorý má prispieť k ochrane advokátov pred zastrašovaním či fyzickými útokmi z dôvodu plnenia si svojho povolania. IBA pripomína v tejto súvislosti jednu zo zásad, podľa ktorej „advokáti nesmú byť stotožňovaní so svojimi klientmi alebo činnosťou klienta z dôvodu, že poskytujú právne služby týmto osobám“. Medzinárodné organizácie združujúce ad-

vokátov pravidelne poukazujú na to, že niektoré členské štáty OSN neprimerane obmedzujú či úplne popierajú práva advokátov.

V roku 2017 Osobitný spravodajca OSN pre nezávislosť sudcov a advokátov označil Základné princípy za „najkomplexnejší medzinárodný normatívny rámec zameraný na zabezpečenie práva na prístup k právnej pomoci a nezávislého fungovania advokácie“.¹

Obsahom aktuálneho vyhlásenia je apel na zástupcov štátov, aby nezávislosť advokátov a advokácie bola nepopierateľne uznaná za nevyhnutný prvok realizácie 16. cieľa udržateľného rozvoja v rámci Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorý zaväzuje štáty zabezpečiť rovnaký prístup k spravodlivosti pre všetkých. Zároveň signatári zdôrazňujú zákaz diskriminácie pri prístupe k povolaniu advokáta a rovnosť možností. Nezabúda sa ani na dôležitá súčasť zastupovania klientov v právnom štáte – vyhlásenie vyzýva na plnohodnotnú ochranu zásady mlčanlivosti a slobodného výkonu povolania. Nenahraditeľné postavenie majú v tomto kontexte advokátske komory, ktoré plnia početné úlohy, vrátane vzdelávania, ochrany etiky a dôstojnosti povolania, pripomienkovania legislatívy smerom k obrane právneho štátu a ľudských práv.

Rada OSN pre ľudské práva, ktorá sa na svojom 44. zasadnutí 16. júla 2020 venovala téme nezávislosti advokácie, explicitne odkázala na vyhlásenie advokátskych komôr a podpísala sa pod jeho obsah.²

Preklad *Základných princíпов OSN o úlohe advokátov* nájdete na internetovej stránke Slovenskej advokátskej komory www.sak.sk v časti *Dokumenty – Zahraničné dokumenty*.

Poznámky

1 Správa Osobitného spravodajcu OSN pre nezávislosť sudcov a advokátov, jún 2017, A/HRC/35/31, ods. 17.

2 Rezolúcia dostupná na: <https://undocs.org/en/A/HRC/44/L.7>

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK
foto www.ibanet.org

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 7-8/2020 českého *Bulletinu advokacie*

V **úvodníku** s názvom *Kdo, keď ne my?* podpredseda ČAK JUDr. Tomáš Sokol uvažuje o úlohe advokátskej komory a jej aktivitách. Vymenováva aktivity, ktoré možno nie sú viditeľné na prvý pohľad, avšak sú dôležitou súčasťou zdravého fungovania najväčšieho profesijného združenia, ktoré je nezávislé od štátu.

Časť **Aktuality** prináša informácie o novej rubrike *Deska (ne)ctí* na webe Českej advokátskej komory, ktorá chce nielen advokátsku, ale aj širokú verejnosť upozorňovať na fyzické a právnické osoby, ktoré v rozpore so zákonom ponúkajú advokátske služby, hoci advokátmi vôbec nie sú. Škodí tak nielen advokátom, ale predovšetkým spotrebiteľom, ktorých nevedomosť zneužívajú.

Dňa 16. septembra 2020 sa uskutočnil historicky prvý Interpelačný deň ČAK, na ktorom sa zúčastnení mohli opýtať na všetko, čo chceli vedieť o komore, ale báli sa opýtať.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Občanský zákoník. Komentář, Svazek I. (§ 1 až 654)* (Jiří Švestka, Jan Dvořák, Josef Fiala a kol.), *Zákon o zpracování osobních údajů. Praktický komentář* (Ján Bača, Radek Buršík, Jakub Klodwig, Alice Selby, Jan Svoboda, Veronika Šípošová), *Ochrana základních práv a svobod v trestním řízení* (Jiří Jelínek a kol.), *Zákon o státním zastupitelství. Komentář* (Jan Lata, Jiří Pavlík, Jana Zezulová), *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy podle občanského zákoníku, zákoníku práce, v oblasti průmyslového vlastnictví a podle autorského zákona* (David Elischer, Ivan Kobliha, Petr Dobiáš, Antonín Kottbauer, Radka Hujan Koblihová, Jan Tuláček).

V časti **Z advokacie** JUDr. Daniela Kovářová zhodnotila činnosť Únie rodinných advokátov počas uplynulého leta, kedy organizovala niekoľko praktických workshopov a seminárov.

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje ● rozhodnutie kárneho senátu ČAK zo 7. 6. 2019, sp. zn. K 85/2017, v spojení s rozhodnutím odvolacieho kárneho senátu ČAK zo 7. 2. 2020, podľa ktorého je *kárnym previnením, ak advokátka po tom, ako bolo vo veci jej klientov v konaní vedenom pred Ministerstvom spravodlivosti ČR o priznanie odškodnenia 115 000 Kč, stanoviskom MSp ČR jej klientom priznané odškodnenie vo výške 115 000 Kč a táto suma vyplatená do jej rúk ako ich právnej zástupkyňi, prijatie tejto sumy klientom zamlčala a odškodnenie im do súčasnej doby nevyplatila. Zároveň po tom, ako v presne nezistený deň uzavrela ako dlžník s tými istými klientmi ako veriteľmi zmluvu o pôžičke finančných prostriedkov a tieto zapožičané finančné prostriedky klientom riadne*

a včas nevrátila, a po tom, ako v konaní vedenom proti nej na OS Praha 8 žalobou klientov o zaplatení sumy 165 000 Kč pri rokovaní bol medzi účastníkmi konania uzavretý zmier, v ktorom sa zaviazala klientom dlžnú čiastku splácať v mesačných splátkach po 10 000 Kč, pričom zmier bol schválený uznesením tohto súdu v roku 2013, tento svoj záväzok do súčasnej doby nespĺnila, keď ho splnila iba čiastočne; ● *Rozhodnutie kárneho senátu ČAK zo 14. 9. 2018, sp. zn. K 82/2018, v spojení s rozhodnutím odvolacieho kárneho senátu ČAK zo 7. 11. 2019, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát po tom, ako ho na základe plnej moci poverila klientka k jej zastupovaniu vo všetkých jej právnych veciach, najmä vo veci týkajúcej sa úpravy starostlivosti a zmeny výživného na jej maloletého syna, a toto splnomocnenie prijal, v rámci svojho poverenia 27. 3. 2017 udelil pre svoje zastúpenie generálne splnomocnenie a/alebo poverenie svojmu zamestnancovi JUDr. D., a umožnil mu tak skrytý výkon advokácie.*

V časti **Informácie a zaujímavosti** je v článku *Doporučuje se obnovení právnických sjezdů?* úvaha s cieľom podnietiť poslucháča k zamysleniu sa nad jedným z dôležitých fenoménov právnej kultúry v strednej Európe s tradíciou od druhej polovice 19. storočia, ktorá však na území nášho štátu bola prerušená. Od posledného právnického zjazdu konaného na území vtedajšej Československej republiky uplynie v tomto roku 90 rokov, a to na rozdiel od iných stredo európskych štátov zdieľajúcich históriu právnických zjazdov, kde došlo po prerušení v tridsiatych a štyridsiatych rokoch k ich obnove a ďalšiemu rozvoju.

Príspevky **z právnej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

JUDr. Matěj Řičánek

Co přináší velká novela zákoníku práce?

Dňa 10. júna 2020 Senát Českej republiky schválil tzv. koncepčnú novelu Zákoníka práce, ktorá prináša v oblasti pracovnoprávných vzťahov niekoľko zmien. Jej účinnosť nastala už 30. júla 2020, sčasti potom až 1. januára 2021 (predovšetkým zdieľané pracovné miesto, zmena pravidiel počítania dovolenky, pracovné voľno s náhradou mzdy pre vedúcich táborov, vychovávateľov, inštruktorov a pod.). Novela obsahuje nielen zmeny vyvolané prijatím smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/957, ktorou sa mení smernica 96/71 / ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb, ale prináša aj ďalšie zmeny, ktoré majú za bezpečíť tzv. flexicuritu. Cieľom článku je oboznámiť čitateľa

s hlavnými navrhovanými zmenami, nie podať ich úplný zoznam, lebo to s ohľadom na rozsah novely (a tohto článku) nie je možné.

JUDr. Radim Kříž, Ph.D.

Novela z. o. k.:

Několik poznámek k akciím s vysílacím právem

Predmetom tohto príspevku je analýza čiastkového inštitútu novej právnej úpravy zákona o obchodných korporáciách danej zákonom č. 33/2020 Zb., ktorý nadobúda účinnosť 1. januára 2021, s výnimkou časti ôsmej, ktorá nadobúda účinnosť 1. júla 2021, a to inštitútu akcií s tzv. vysielacím právom. Táto novela totiž priniesla do právnej úpravy akciových spoločností niekoľko novinek, ktoré majú reálnu možnosť uplatniť sa v praxi, pričom jednou z novinek, ktorú táto novela z. o. k. obsahuje, je práve možnosť vydávať akcie s tzv. vysielacím právom.

JUDr. Martin Hobza, Ph.D.

Alternativní fondy aneb

ke správě majetku srovnatelné s obhospodařováním

Spoločné (kolektívne) investovanie, teda podnikateľsky vykonávaná správa peňažných prostriedkov a peniazmi ocenených vecí zhromaždených od investorov na účely ich spoločného investovania na základe určenej investičnej stratégie spravidla na základe rozloženia rizika v prospech týchto investorov, kedy výnos investície je úplne alebo čiastočne závislý od hodnoty majetku, do ktorého boli prostriedky investované, je jednou z regulovaných činností na finančnom trhu. Takúto činnosť môžu vykonávať výhradne osoby s príslušným verejnoprávnym oprávnením, predovšetkým investičné spoločnosti, a súčasne smie prebiehať iba v zákonom vymedzených formách investičných fondov alebo zahraničných investičných fondov. Z tohto kľúčového pravidla existuje niekoľko výnimiek. Jednou z nich je inštitút správy majetku porovnateľnej so správaním podľa § 15 zákona o investičných spoločnostiach a investičných fondoch, ktorému sa venuje autor v tomto článku.

JUDr. Václav Cidlina, Jan Prokůpek

Legalita zavedení technologie rozpoznávání obličeje

Technológia rozpoznávania tváre sa v dnešnej dobe stáva čím ďalej viac diskutovanou otázkou, ako to reflektuje aj nedávna správa o úmysle Magistrátu hlavného mesta Prahy požiadať o konzultáciu Úrad pre ochranu osobných údajov vo veci funkcionality rozpoznávania tvárí. Autori sa v článku snažia vniesť svetlo do problematiky a ďalej prekonať medzery medzi teóriou a praxou, najmä s ohľadom na využitie technológie rozpoznávania tváre Políciou Českej republiky a obcami (t. j. rozumej aj mestami, štatutárnymi mestami a hlavným mestom Prahou), resp. obecnou (mestskou) políciou.

JUDr. Vlastimil Pihera, Ph.D.

doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

K některým mýtům a omylům o svěřenských fondch

V poslednej dobe bolo publikovaných niekoľko statí o zvereňenských fondoch, ktorých autori dochádzajú k záverom,

ktoré považujeme za kontroverzné, a to nielen z hľadiska právno-dogmatického, ale predovšetkým z hľadiska právnej praxe. Tá sa totiž doteraz stretáva s relatívne krátkou aplikačnou históriou tohto inštitútu, nedostatkom literatúry a zatiaľ absentujúcou relevantnou judikatúrou. To potom vytvára vhodné prostredie pre vznik rôznych mýtov a omylov o zvereňenských fondoch, ktoré vo výsledku negatívne ovplyvňujú naše právne prostredie a bezdôvodne generujú nezanedbateľné právne riziká. Cieľom tohto článku je vyjadriť sa k niektorým diskutovaným témam a aspoň čiastočne korigovať závery nižšie spomínaných statí, ktoré majú potenciál takéto mýty a omyly vytvárať.

JUDr. Alena Bányaiová, CSc.

Návrh nového stavebného zákona – experiment pro vzduchoprázdno

Diskusiu k tomuto návrhu nového stavebného zákona na stránkach *Bulletinu advokacie* možno len uvítať, pretože stavebný zákon je predpisom, s ktorým väčšina advokátov vo väčšej či menšej miere pracuje, a ich názory na navrhované riešenia môžu kvalite predpisu určite prispieť.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

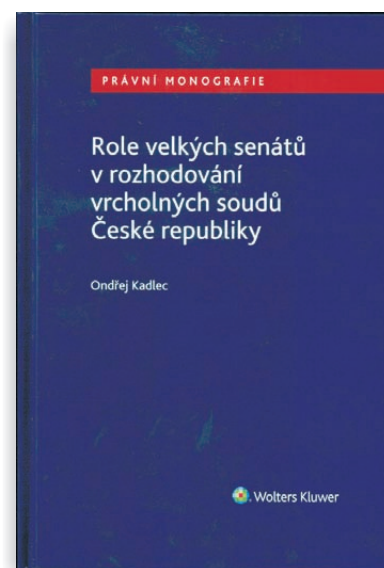
Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Role veľkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky

Kadlec, O.: **Role veľkých senátů v rozhodování vrcholných soudů České republiky.**
Praha : Wolters Kluwer ČR, 2019, 292 s.

Na stránkach *Bulletinu slovenskej advokácie* – a nielen tam – sa v poslednom období „rozbehla“ diskusia k pôsobeniu veľkých senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Toto aktívne zapojenie diskutujúcich, i keď prevažne z radov advokátov je určite vítané, napriek prevládajúcemu kritickému tónu. Zvažovala som osobne sa do diskusie aktívne zapojiť príspevom, ale zastavili ma dva aspekty. V prvom rade príliš veľké osobné zapojenie do témy (od 1. júla 2016 do 6. októbra 2017 som bola predsedníčkou veľkého senátu občianskoprávného kolégia NS SR) a v druhom rade rešpektovanie určitej sudcovskej zdržanlivosti pri vyjadrovaní sa k činnosti súdu, na ktorom pôsobím.

Dovolím si preto aspoň dať do pozornosti všetkým, ktorých táto diskusia zaujala, monografiu, v ktorej sa na základe podrobného výskumu **Ondřej Kadlec** zaoberá úlohou veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky, rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky a pléna Ústavného súdu Českej republiky.

V úvode autor uvádza: „... zavedení veľkých senátů na českých vrcholných soudech byla revoluce, šlo však o revoluci, která proběhla téměř bez povšimnutí....nikde se například nedefinovalo, co od veľkých senátů očekáváme, kdo by v nich měl zasedat a jaký vliv by na rozhodování vrcholných soudů velké senáty měly mít...“

Tieto základné myšlienky vo svojej práci autor rozvádza podrobne v nasledujúcich, tematicky radených kapitolách a podkapitolách.

Začína predstavením veľkých senátov, nasledujú kapitoly venované postupne veľkému senátu NS ČR, rozšírenému senátu NSS ČR a plénu Ústavného súdu ČR, podrobne rozoberajúce zloženie týchto senátov, ich kreovanie, mechanizmus, ako daný súd vyberá prípady na rozhodnutie veľkého senátu, formu rozhodnutia, ako aj hodnotenie týchto atribútov z pohľadu autora.

V ďalšej kapitole na základe predchádzajúceho upozorňuje na základné rozdiely a podrobnosti vo fungovaní skúmaných veľkých senátov.

V posledných dvoch kapitolách autor konštruuje teóriu, ako inštitucionálne nastavenie veľkých senátov ovplyvňuje úlohu, ktoré tieto inštitúty majú v rozhodovaní vrcholných súdov a zamýšľa sa nad súčasnými problémami vrcholných súdov a možnou úlohou veľkých senátov pri ich riešení.

Monografia je síce zhrnutím výskumu, osobne ma zaujali štatistiky, prehľadne uvedené v tabuľkách, dokumentujúce rozhodovacie činnosť nielen veľkých senátov v rokoch 2003 až 2018, napriek tomu je napísaná mimoriadne čitateľsky prístupným spôsobom, k čomu pomáhajú i krátke výstupy z rozhovorov s predsedami vrcholných súdov, predsedami veľkých senátov, sudcami a asistentmi sudcov, ktorí, i keď nechceli byť (niektorí) menovite uvedení, sa podelili so svojimi osobnými názormi na činnosť týchto inštitútov. Tieto časti textu, aj pre svoju bezprostrednosť, majú veľký vypovedací obsah, tak povediac „z kuchyne“.

Absolútnym prínosom monografie je rozsiahly poznámkový aparát s odkazmi na rozhodnutia súdov, literatúru, vrátane elektronických zdrojov. Táto časť monografie ju zhodnocuje – z môjho pohľadu – až nad pôvodný zámer, keďže pri pozornom čítaní môže právnická verejnosť nájsť rozhodnutia, týkajúce sa naozaj širokého záberu praktických otázok právneho významu (otázka zákonného sudcu, riešená v rozhodnutiach ústavného súdu a iné), ale i odkazy na nepochybne zaujímavé publikácie a články so širším záberom právnej teórie a filozofie (napr. prof. Holländer).

Záverom predsa len osobná poznámka. Inštitút veľkého senátu najvyššieho súdu bol zavedený do procesných kódexov v Slovenskej republike s účinnosťou od 1. 7. 2016, kedy sme sa tí, čo sa podieľali na rekodifikácii procesného práva inšpirovali tým, čo z nášho pohľadu bolo v Českej republike, ktorá zaviedla veľké senáty od roku 2003, najlepšie. Uvedená monografia dáva pohľad na všetky prínosy i možné nedostatky pri naplnení úlohy veľkých senátov a je určite prínosom nielen pre nás sudcov. Držme si do budúcnosti palce.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (3. časť)

Pracovná komisia pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory systematicky spracúva históriu organizácie a výkonu advokácie na našom území, tiež jej jednotlivé osobnosti, ale aj ďalšie spoločenské, kultúrne a historické súvislosti. Súčasťou činnosti pracovnej komisie je aj pravidelná účasť na konferenciách o histórii advokácie, ktorú každoročne na jeseň organizuje Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Za Slovensko odznelo niekoľko príspevkov, jeden sa venoval novým trendom v architektúre bývania na Slovensku v prvej polovici 20. storočia.

*Ponúkame v malej sérii niekoľko pohľadov na vily advokátov na Slovensku od prelomu 19. a 20. storočia **po prvú polovicu 20. storočia.***

V prvej polovici 20. storočia v architektúre nastúpili nové línie, materiály, tvary, farby, technológie. Všetko sa navidomोчи mení, nie len štátoprávne a organizačne, ale aj esteticky. Impozantnými príkladmi bývania z tohto obdobia je zdržanlivo monumentálny neoklasicizmus Fábryho vily v Bratislave a racionálna moderna Novákovkej vily v Košiciach.

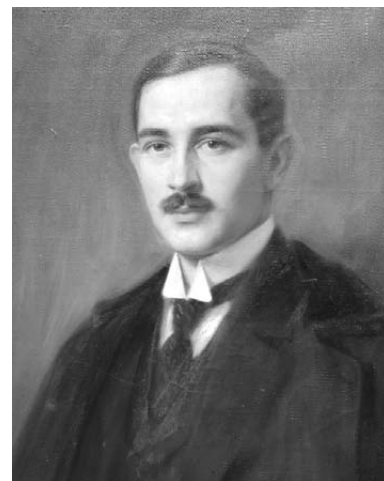
Vzhľad víl bol často nielen dielom architekta, ale aj výsledkom jeho dialógu so stavebníkom. Taktiež advokáti ako stavebníci takto prispeli k vytváraniu podoby našich miest. Vily, ktoré si nechali naprojektovať a postaviť v tomto období, patria k impozantným stavbám svojich čias a boli navrhnuté najvýznamnejšími architektmi pôsobiacimi na Slovensku. Osudy víl sú späté s osudmi ich majiteľov. Pre mnohé z nich platí, že ich objednávateľia boli v čase ich výstavby na vrchole profesijnej kariéry, boli známymi a vyhľadávanými právnikmi. Boli kultúrne rozhladenými, moderne založenými ľuďmi, ktorí mali záujem bývať nielen reprezentatívne, ale aj s využitím najnovších technických vymožeností. S príchodom politických zmien, územných strát, vznikom Slovenského štátu a druhou svetovou vojnou sa mnohé zmenilo. Končí sa nielen najlepšia éra slovenskej architektonickej moderny, ale mnohí z majiteľov týchto víl sa stávajú prenasledovaní, či už pre ich náboženské či politické presvedčenie alebo česko-slovenské postoje. Ideály nového spoločenského zriadenia po roku 1948, sú nielen pokiaľ ide o bývanie, diametrálne odlišné.

Z hľadiska architektonického i ekonomického sa v tridsiatych rokoch 20. storočia vyzdvihovalo budovanie obydli na jednom pozemku len pre jednu rodinu a jej služobníctvo. Prirodzene, z pohľadu predstav zámožnejších. Dokonca také bývanie malo svoje vyjadrenie: „zdravé bývanie“. V dnešnom vyjadrení to znamenalo, že pohodlný dom má byť zasadený na rozľahlejšom pozemku v priestrannej záhrade. Za negatívum sa považovala častá prax, že „využitím maxima dovoleného zastavenia, častokrát i obídením ustálených predpisov zastavujú sa vlastne oblasti, určené pre stavbu ro-

dinných domov, voľne stojacimi nájomnými domami. Len vyhlúčením týchto momentov, potieraním pozemkovej špekulácie a sústavnou výchovou občianstva k zdravému bývaniu, sa docieli zdarného výsledku v budovaní a ďalšom zastavovaní vývoji tejto oblasti.“¹

Tak sa vyjadril Slovenský staviteľ v roku 1937. V tom istom čase však Janko Jesenský v *Demokratoch* tému „zdravého bývania“ zasadil do širších súvislostí. Do úst románovej postavy advokáta Petroviča, mimoriadne zámožného a exponovaného advokáta vtedajšej Bratislavy, aj politicky aktívneho, okrem iného honosne žijúceho v byte nájomného domu na dunajskom nábreží, vložil nasledovné slová. Pre zrozumiteľnosť, advokát Petrovič sa takto v prospech chudoby vyjadril na politickom zasadnutí strany – v klube, kde očakával vyhlásenie svojho mena na kandidátke do Národného zhromaždenia: „Máme plno osvetu. Všade kričia o vyššej životnej úrovni. Hlásajú akúsi eubiotiku, aby mal každý svoju príjemnú vilku so záhradou. Po dedinách učia, ako treba hygienicky žiť, čistým byť, variť, ako opatriť dojča, chorého, raneného, dolámaného. Sme samý súbeh zdravia, čistoty, kuchárstva, krásy. (...) Škola, škola, škola! Kultúra, kultúra! Krásne veci. Som z gruntu

Pavol Fábry, advokát
olej na plátne
od Maxa Kurtha, 1919
(Šarišské múzeum
v Prešove)

ze srdca za ne. Len o jedno sa nik nestará. Kde sú na to prostriedky? Životná úroveň potrebuje peniaze ako víba vlahy. No buď zdravý v chladnej kolibe, buď čistý, keď máš dve košele, buď sýty, peč si bažanty a oblievaj ich slaninkou, ak môžeš. Eubiotika! Kde tam...! (...).“²

Azda súvisiaci s Jesenského *Demokratmi* je skutočný advokát Pavol Fábry. Očividne dostal kratučkú rolu – advokáta Gábriša, ktorý priletel na predvolebnú poradu z Paríža. „Petronovič sa dostal do Gábrišovho susedstva. Bol to jeho najsymptomatickejší kolega-advokát, i keď mu zavše závidel. Objal ho

Michal Milan Harminc (1869 – 1964) nebol architekt – experimentátor, ani revolučný inovátor. Bol však výnimočným staviteľom. Nik u nás toľko nepostavil, v takej kvalite, tak úspešne i v rôznych dobách (dožil sa 94 rokov). Staval od historizmu po funkcionalizmus, na Slovensku, v Chorvátskom Iloku, v rumunskom Nadlaku, v goralskej Rabči, od Skalice na západe po ukrajinský Berdičev na východe. Harmincovu cestu k moderne stále sprevádzali minulé slohy. Pochádzal zo slovenskej rodiny v Kulpíne (Vojvodina, Srbsko). Ako 18-ročný odišiel proti vôli otca do Budapešti, kde sa učil za tesára a murára a vypracoval sa na staviteľa. Ako staviteľ začínal v eklektickej Budapešti konca 19. storočia a do začiatku prvej svetovej vojny tu postavil takmer 50 stavieb. Od roku 1916 pôsobil na Slovensku, kde je autorom stoviek stavieb. V rokoch 1916 – 1918 pôsobil v Liptovskom Mikuláši a od roku 1922 v Bratislave. Jeden z jeho synov, Peter Ivan (1906 – 1990), sa stal advokátom. Harminc je autorom všetkých troch budov Slovenského národného múzea – prvé martinské (1906 – 1908), druhé martinské (1929, funkcionalizmus), napokon tretie v Bratislave na Vajanského nábřeží (1928, pôvodne Zemědělské múzeum, priečelie sochársky dotvoril Úprka). Z ďalších známych stavieb možno spomenúť budovu Tatra banky (Martin 1910 – 1913), palác Tatra banky v Bratislave (dnes sídlo Ministerstva kultúry SR), hotel Carlton (1928, Bratislava), protomoderné Sanatórium dr. Szontágha (1916, Nový Smokovec), Vila dr. Szontágha (Nový Smokovec, prestavby – doložená 1934). Vyprojektoval aj sto kostolov. Z advokátskych víl uvádzame vilu Emila Stodolu (1902) – letohrádkov v Liptovskom Mikuláši a vilu v Bratislave (1928) – obe spomenuté v minulom čísle bulletinu – a prestavbu Fábryho vily v Bratislave (1925 a 1947).

V jednom oslavnom príhovore na jeho osobu sa písalo: „No veru bol majster, a to Slováč, chlúba naša. Zato nič, že Harmincz volal sa.“

(Podrobnejšie:

Pohaničová, J.– Dulla, M.: **Michal Milan Harminc 1869 – 1964, architekt dvoch storočí / architect of two centuries**. Bratislava: Trio Publishing, s. r. o. 2014;

Dulla, M.: „Zato nič, že Harmincz volal sa.“ Recenzia na knihu Pohaničová, J. – Vodrážka: P. Harminc. Bratislava: Trio Publishing 2018, in *Pamiatky a múzea*. Revue pre kultúrne dedičstvo č. 2/2019, s. 53 – 54)

cez plec a chcelo sa mu zalichotiť, aby si získal jeho všímavosť a náklonnosť. – A tie halušky boli naozaj teplé? – začal so smiechom. – Aké halušky? – nerozumel Gábriš. – Čo si niezol milostpanej lietadlom z Bratislavy na Sicíliu? – Aááach tie! To boli trhance, – zasmial sa aj Gábriš a dotkol sa jemne jeho kolena, – a aké teplé! Parilo sa z nich. – Dobrý vtíp. – Vtíp? Číra pravda. – Len drahá. – Prečo? V povetří ešte nie sú potravné čiary a financi nelietajú za potravnou daňou.“³

Advokát Pavol Fábry bol považovaný za výnimočne bohatého Slováka svojich čias. Advokát a spisovateľ, Ján Poničan, pri charakteristike vtedajšej advokácie v spomienkach píše: „Najväčšiu konjunktúru mali advokáti vládnych strán – agrárici a sociálni demokrati. Najmä agrárni advokáti zarábali ohromné peniaze. Najznámejší taký advokátsky zbohatlík bol dr. Fábry, slávne známy gestom, že si dal na Riviéru lietadlom poslať z Bratislavy „echt“ slovenské strapačky, aby sa prezentoval ako „Slovák ako repa“.“⁴ Ivan Horváth, advokát a spisovateľ, v novele *Laco a Bratislava* necháva hlavného hrdinu pýtať sa „policajta pri divadle na adresu pána dr. Fábryho, najbohatšieho advokáta v Bratislave“.

Nech už sú literárne či memoárne stvárnenia akékoľvek, Pavol Fábry bol pred rokom 1918 i po vzniku Československa vplyvnou osobnosťou. Reálnou pamiatkou na jeho osobu je impozantná vila v Bratislave, ktorú kúpil a financoval aj jej dve prestavby.

VI.

Vila Pavla Fábryho

Bratislava, Godrova 4

prestavby 1925 a 1947, Harminc

Príkladmi bývania z obdobia po vzniku Československej republiky je zdržanlivo monumentálny neoklasicizmus Fábryho vily v Bratislave

Advokát **Pavol Fábry** (1891–1959) sa narodil v Turčianskom Sv. Martine. Právo študoval na Univerzite v Lipsku, pracoval v otcovom pivovare a v Kníhtlačiarstvom účastinárskom spolku. Advokátsku skúšku zložil v Budapešti 3. 7. 1918. Po roku 1918 bol šarišským a abovsko-turnianskym županom, od roku 1921 pôsobil ako advokát v Bratislave. Krátko mal spoločnú kanceláriu s neskorším predsedom bratislavskej komory Pavlom Šimkovicom (1890 – 1972). Pavol Fábry mal advokátsku kanceláriu v Bratislave na Tolstého ulici 5⁵ a počas svojej praxe zamestnal postupne 24 koncipientov; spomedzi nich možno spomenúť Ladislava Nádašiho,⁶ Kornela Mačuhu, Ladislava Šimka či Ivana Brežného. Koncipientom u neho bol aj jeho syn Vladimír (1920 – 1961), ktorý potom nastúpil na diplomatickú dráhu v OSN.

Pavol Fábry bol poradcom Milana Hodžu a pôsobil ako generálny dozorca evanjelickej cirkvi a. v.⁷ Po smrti otca v roku 1928 zdedil martinský pivovar a účastiny viacerých spoločností. Bol odporcom režimu Slovenského štátu, podporoval odboj a bol aj krátko väznený. V roku 1949 emigroval do

Dobový pohľad na vilu Pavla Fábryho so záhradou

(BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*)

Švajčiarska, ušiel za dramatických okolností cez zadné okno ortopedickej kliniky na Hlbokej ceste, len v pyžame naskočil do auta.⁸ Pavol Fábry zomrel v Nemecku.⁹

Pavol Fábry s manželkou Oľgou kúpili nehnuteľnosť v Bratislave na dnešnej Godrovej ulici v septembri 1921 od dedičov po jej pôvodných vlastníkoch, ktorými boli od roku 1898 Dr. Jozef Neumann a Mária Lehocká. Projekt na prestavbu vily si Fábry objednal u architekta Harminca v roku 1925. Fábry s Harmincom veľa spolupracoval, architekt preňho vypracoval o.i. projekt dvoch novostavieb obytných domov v Liptovskom Mikuláši a pivovaru. Fábryho vila bola znova prestavaná v roku 1947, tiež podľa projektu Harminca. Vila je komponovaná v neoklasicistickom štýle.¹⁰

Pôvodne bola vila projektovaná ako dvojpodlažný objekt s manzardou s reprezentáčnymi priestormi na prízemí, obytnými miestnosťami na poschodí a v podkroví s veľkoryso riešenou záhradou. Tvaroslovie na fasádach vypovedá o vážnom postavení stavebníka. Jadrom dispozície je schodisková hala cez dve podlažia s celodreveným obkladom stien,

Exteriér vily Pavla Fábryho, súčasný stav

(BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*)

kozubom, kazetovým stropom a vysokým oknom. Na fasádach sú klasicizujúce prvky – plytké pilastre s iónskymi hlavkami, motív tympanónov nad rizalitmi vstupov a empírované členenie okien.¹¹ Klasicistické motívy na fasáde, pompézny centrálny balkón nad empírovo riešeným arkierom a tympanonom ukončená manzarda, ju radia k oficiálnemu, zdržanlivo monumentálnemu prúdu vtedajšej architektúry pre významné osobnosti.¹²

Vila mala však aj moderné vymoženosti, zrejme aj signalizačné zariadenie napojené na alarm pri prekročení jej oplozenia.¹³ Svedčí o tom ďalšia literárna spomienka, tentoraz od Tida J. Gašpara. Pravdivosť nie je ľahko overiteľná, napokon aj kniha má názov *Zlatá fantázia*. Tido J. Gašpar spomína na to, ako nechal raz v noci zahrať pre Oľgu Fábryovú pred jej vilou Cigánmi pieseň – rovnakú, ako jej nechal dávnejšie cez telefón z Prešova do Liptovského Mikuláša zahrať vtedy ešte len jej budúci manžel, Pavol Fábry. Tido Gašpar však vtedy nešiel za nejakým lúboštným dobrodružstvom, „chodil za krásou, ktorú skrýva čas a ktorú len očarené duše vedia nieke-

Interiér vily Pavla Fábryho, súčasný stav – Veľvyslanectvo Ruskej federácie v SR (foto Martina Gajdošová)

Interiér vily Pavla Fábryho, súčasný stav – Veľvyslanectvo Ruskej federácie v SR (foto Martina Gajdošová)

dy odokryť“. Vec prebehla takto: „Keď sme prišli do Haffnerovej ulice, zastali sme pred Fábryho vilou. Cigánom som prikázal, čo majú robiť. Ale beda! Záhrada, ktorou bola vila obklopená, bola zamknutá a vila stála hlboko v záhrade. Cigáni sa však od svojho veselého podnikania nedali odstrašiť. Čosi si veselo pošepkali a hneď sa ako opice začali šikovne driapať cez plot do záhrady. Ale beda. Nová prekážka. Plot bol opatrený zariadením, ktoré hneď signalizovalo v dome alarm. Signál bolo počuť až na ulicu. Hrajte! kričal som z auta, aby si nemysleli, že sme zloději a nepostrieľali nás ako zajacov. Vila sa rozsvietila. Z balkóna zaznel Fábryho silný hlas: Kto to dáva? Hoc som cigánom zakázal prezradiť pôvodcu, vo veľkom zmätku zabudli a unisono kričali: Pán Tido Gašpar. Muzika sa skonsolidovala a utešene hrala. Celá vila žiarila v svetle. Nevylučoval som, že Fábry z toho bude robiť aféru...“ No vec sa vyvinula inak: na druhý deň Tidovi Gašparovi zatelefonovala Oľga Fábryová a pozvala ho na poľovačku na jelene. Popoludní preňho prišiel krásny cadillac... Podľa Tida J. Gašpara manželia Pavol a Oľga Fábryovci vo vile často usporadúvali apartné večere pre prominentných hostí s dokonalým pohostinstvom, príjemnou, dobrou náladou, štýlom a úrovňou.¹⁴

Pavol Fábry mal byť postihnutý podľa vládneho nariadenia o politických zbohatlíkoch¹⁵ (vládne nariadenie z 24. apríla 1939 č. 73/1939 Sl. zák.), ktoré bolo podľa dôvodovej správy prijaté preto, že „je všeobecne známe, že za starého politického režimu v bývalej Česko-Slovenskej republike mnohí ľudia nadobudli majetok len zásluhou svojej politickej činnosti alebo pomocou /:intervenciami:/ politicky činných osôb druhých. Takýmto nadobúdaním majetku bez práce bola spáchaná krivda na ľuďoch poctive pracujúcich (...) v Slovenskom štáte existuje zvláštna kasta politických zbohatlíkov, ktorí takýmto nesprávnym spôsobom nadobudli veľkých majetkov a aby boli spáchané krivdy odstránené, treba na tieto majetky siahnuť.“ Majetok, ktorý mal prepadnúť štátu, bol definovaný ako majetok osôb, ktoré ho získali politickou činnosťou v dobe od 30. októbra 1918 do 6. októbra 1938. Politickým zbo-

hatlíkom teda bola osoba „ktorej dnešný stav majetku v pomere ku stavu pôvodnému vykazuje neprimeraný vzrast privodený najmä politickou činnosťou alebo politických osôb iných, alebo vlivom niektorej politickej strany starého režimu v bývalej Česko-Slovenskej republike.“ O prepadnutí rozhodovala komisia, voči jej rozhodnutiu bolo možné podať žiadosť o milosť. Vo vzťahu k Pavlovi Fábrymu „komisia rozhodla o prepadnutí čiastky 2.000.000 Ks, ktoré mal získať politickou činnosťou“.¹⁶ Zrejme tento moment zo života Pavla Fábryho opisuje v básni *Právna istota* Janko Jesenský.¹⁷

Pred umretím právo stone.
Pohrebu sa páni tešia...
O tretej si pánom v dome,
o štvrtej si bez prístiešia.

O tretej si jedol guláš,
striebrom krájal mladú kačku,
večer si už palec cmúľal
bez korunky pri mesačku.

O tretej si radcom vlády,
dávaš rozum komu-tomu.
O štvrtej si nevieš rady,
bo si zostal bez diplomu.

Bol syn, dcérka, milá žena.
Za mizernej štvrt hodiny
rodina už otca nemá,
otec ostal bez rodiny.

Ale rukou spravodlivou
nahradí sa ti hneď strata:
Máš tu desať detektívov,
ktorí všetko zapečatia.

Môžeš skákať od rozkoše,
hrešiť, plakať – musíš pristať:
Dom tvoj, jedlo, diplom, groše
potrebuje „slovenský štát“.

*Čistia, čistia prsty čisté,
raduje sa Béla báči,
raduje sa pán minister
a ostatní zametači.*

Bratislava 7. októbra 1940

Nie sú zrejme ďalšie okolnosti tohto prípadu, no Fábry o vilu nakoniec neprišiel počas celej existencie Slovenského štátu. Keď v roku 1949 z Československa emigroval, rozhodnutím Krajského národného výboru v Bratislave z januára 1952 vila prepadla štátu. V roku 1955 bola prevedená do vlastníctva Zväzu Sovietskych socialistických republík. Odvtedy bol v budove konzulát Zväzu sovietskych socialistických republík, dnes v nej sídli Veľvyslanectvo Ruskej federácie v Slovenskej republike.

V ďalšom období bola vila udržiavaná a zrealizovali sa dve prestavby rešpektujúce pamiatkovú ochranu. Za vilou bola pristavaná administratívna časť pre potreby ambasády podľa projektu pristavby Generálneho konzulátu ZSSR – Stavoprojekt Bratislava 1979. Areál tak tvorila parkovo upravená záhrada, pamiatkovo chránená budova, pristavba administratívnej časti, bytovka a pri vstupe z Maróthyho ulice jednopodlažný objekt na prijímanie bežných stránok. V roku 1997 bola realizovaná pristavba – rozšírenie administratívnej časti a rekonštrukcia vestibulu (generálny projektant – Hydrostav, a. s.).¹⁸ Budova je vedená v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok pod č. 401.¹⁹

VII.

Vila Pavla Nováka

Košice, Rumanova 2
Brebta/Novák 1928

*Vila v Košiciach je príkladom racionálnej
modernej predvojnového Československa*

Pavol Novák (1889 – 1967) pochádzal z rodiny Pavla Samuela Nováka (1858 – 1925), evanjelického farára a seniora v Dolnom Kubíne. Bol švagrom Pavla Fábryho. Jeho sestra Elena Nováková (1856 – 1932) bola manželkou Pavla Országha Hviezdoslava. Pavol Novák študoval právo v Budapešti, krátko pracoval na súde v Banskej Bystrici. V roku 1918 zložil advokátsku skúšku a v decembri 1919 sa stal advokátom v Košiciach. V roku 1922 zamestnal svojho prvého koncipienta – Emila Elsása. Bol vymenovaný za člena výboru Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine, v rokoch 1936 a 1937 bol jej podpredsedom. Od roku 1934 pracoval ako člen skúšobnej komisie pre advokátske a sudcovské skúšky v Košiciach. V rokoch 1923 – 1928 bol mešťanostom Košíc.²⁰

Manželkou Pavla Nováka sa stala Mária, rod. Fábryová (1900 – 1973), pôvodom z Martina, dcéra podnikateľa Jozefa Fábryho a sestra advokáta Pavla Fábryho (1891 – 1960). Zoznámili sa v Prešove, kde študovala na Štátnom dievčenskom ústave do roku 1921. V tom čase bol jej brat Pavol šarišským a abovsko-turnianskym županom. Mária Fábryová po

skončení štúdia pôsobila ako učiteľka v kláštornej škole a vystupovala aj ako ochotníčka herečka v Martine, Prešove a Košiciach. V roku 1921 stvárnila postavu Aničky v prvom slovenskom celovečernom nemo film *Jánošík* bratov Siakelovcov, čím sa stala prvou slovenskou filmovou herečkou. Po nakrútení filmu sa vrátila k učiteľskému povolaniu.²¹ V roku 1923 Pavol Novák s Máriou Fábryovou uzatvorili manželstvo, v roku 1924 sa im narodil syn Ivan, ktorý sa stal právnikom, a v roku 1931 syn Pavol.²²

V roku 1927 sa rodina – zatiaľ s jediným dieťaťom – rozhodla pre stavbu rodinnej vily v Košiciach. Vybrali si pozemok vedľa mestského parku s výhľadom na vtedajší Mlynský potok (dnešná Rumanova ulica 2). Novákove „vízie boli inšpirované bratislavskou vilou švagra Pavla Fábryho. (...) Tvorbou projektu poveril českého architekta Rudolfa Brebta (1885 – 1953). Novák práce tohto pražského architekta, ktorý v Košiciach pôsobil od vzniku Československa, dobre poznal. (...) Napriek tomu, že tvaroslovie bratislavskej vily je ešte neoklasicistické, s neskôr postavenou a modernejšou vilou v Košiciach má veľa spoločných znakov. Obidve vily jednoznačne vypovedajú o postavení ich objednávateľov – sú reprezentatívne a luxusné“.²³ Brebta zvládol svoju úlohu

Pavel Novák

(Východoslovenské múzeum,
VII. 9 857 – 9 080)

Rudolf Brebta (1885 – 1953), pražský architekt pôsobil v medzivojnových Košiciach. „Podieľal sa na rekonštrukcii bývalých Gajdových kúpeľov (1923, lokalita dnešnej Aničky na brehu rieky Hornád), projektoval nadstavbu a dostavbu budovy bývalého krajského súdu (1926, dnes Hlavná ulica č. 6), ako aj okresného súdu na Mojmirovej ulici č. 8 (1926).“ V Košiciach sa zachovalo veľa jeho prác – „pracoval na plánoch tzv. Masarykovho sociálneho domu v areáli Štátnej nemocnice aj komplexu bytových domov pre zamestnancov tabakovej továrne. (...) V rokoch 1923 – 1924, keď na Slovensku vznikali prvé stavby zbavené ornamentu ako prejav úsilia o novú architektúru, (...) Brebtove diela niesli ešte znaky povojnového dekorativizmu. Architekt im ale vedel dať pečať svojskej originality a krásy, ktorú uplatňoval aj na iných projektoch vytvorených v neskoršom období pre Košice“. Ďalším z jeho projektov je funkcionalistický kostol Krista Kráľa (dominikánky) na Moyzesovej ulici v Košiciach, postavený v rokoch 1936 – 1938 v spolupráci s firmou staviťela Aloisa Nováka. Rudolf Brebta po Viedenskej arbitráži Košice opustil a vrátil sa do Čiech.

(Podrobnejšie:

Priatková, A. – Kušnírová, D. – Anna, P.: **Rodinná vila prvého starostu medzivojnových Košíc**. *Pamiatky a múzeá* č. 4/2018, s. 19, 20; Priatková, A.: **Českí architekti a architektúra Košíc medzivojnového obdobia**. *Pamiatky a múzeá* č. 1/2013, s. 43)

Vila Pavla Nováka v Košičiach na Rumanovej ulici

(Z rodinného archívu Pavla Nováka ml.)

vytvorí projekt modernej, reprezentačnej a pohodlnej vily excelentne, svojou úžitkovou hodnotou a umeleckou kvalitou sa vyrovnala vile Novákovho švagra v Bratislave.²⁴ „Obdivuhodným spôsobom pretvoril štýl neoklasicistickej bratislavskej vily na elegantnú modernistickú vilu mimoriadnych kvalít.“²⁵

Pavol Novák o vydanie stavebného povolenia požiadal v júni 1928, vila bola postavená stavebnou firmou Alojza Nováka²⁶ (1886 – 1961) za šesť mesiacov.²⁷ Vznikla tak „dvojpodlažná vila prostého kubického objemu s vysokou valbovou strechou“, ktorá sa „svojím jednoduchým stvárnením viac blíži k tzv. racionálnej moderne“.²⁸ Bola komfortnou a moderne vybavenou vilou s centrálnym vykurovaním, teplou vodou a pripojením na verejnú kanalizáciu.²⁹ „Ústredným priestorom vily bola reprezentatívna dvojúrovňová hala s dreveným schodiskom vedúcim na poschodie. Zdobil ju kazetový strop, ktorý je dodnes jednou z dominant vily a nachádzal sa tu tiež moderne riešený krb.“³⁰ Priestraná jedáleň na prízemí a príslušný salón, predelené iba presklenou priečkou mali okná a dvojkrídlové dvere otočené do záhrady s výhľadom na mlynský potok, náročné okno v salóne smerovalo do mestského parku.³¹ V čiastočne podpivničenom suteréne bola kotolňa, sklad paliva, práčovňa a jednoizbový byt pre obsluhu; na poschodí bola situovaná nočná časť – spálne a sociálne zariadenia.³² Na pozemku bola vytvorená záhrada, do ktorej sa vstupovalo z terasy domu. V záhrade boli vysadené ruže a ovocné stromy, patril k nej aj bazén s tryskami, v rohu boli tri skaly, z ktorých striekala voda.³³

V čase, keď rodina žila vo vile, Pavol vykonával naďalej advokáciu v Košičiach. Istý čas mal spoločnú advokátsku kanceláriu s Bartolomejom Rómom, zamestnával viacero koncipientov.³⁴

Po Viedenskej arbitráži pripadli Košice Maďarsku a rodina Pavla Nováka musela Košice opustiť. Stalo sa tak koncom roku 1938, nútený odchod do Dolného Kubína prebehol počas jedného dňa, rodina opustila vilu a vzala si len to najcennejšie.³⁵ Pavol Novák sa stal nakrátko advokátom v Dolnom

Kubíne.³⁶ Ešte v roku 1938 bol vymenovaný verejným notárom v Dolnom Kubíne a požiadal o výmaz zo zoznamu advokátov.³⁷

Keď prišiel v roku 1945 do Košíc, našiel dom zničený, zariadenie vykradnuté. „Počas dvojtýždňového pobytu sa otec so synom uchýlili v jedinej obývatelnej miestnosti, rodičovskej spálni.“³⁸ Rodina zostala žiť na Orave a do Košíc sa už nevrátila. V roku 1953 bola vila zoštátnená, bola v nej materská škola. Vila po roku 1989 chátrala. Nakoniec bola zničená a neobývatelná vila v roku 1997 vrátená rodine, ktorá ju predala.³⁹ V roku 2006 prebehla jej dôsledná rekonštrukcia.⁴⁰

Poznámky

- 1 Slovenský staviteľ 7/1937, s. 15.
- 2 Tu nasledoval výpočet zákonov, v ktorom boli opísané zhoršujúce sa podmienky zamestnancov. Jesenský napísal *Demokrati* v rokoch 1934 a 1938. In: JESENSKÝ, J., *Demokrati*. Tatran: Bratislava 1983, s. 358.
- 3 JESENSKÝ, J.: *Demokrati*. Tatran: Bratislava, 1983, s. 346 a 364.
- 4 KERECMAN, P.: *Advokáti Davisti – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli*. Bratislava: Slovenská advokátska komora 2017, s. 220.
- 5 Sídlo advokátskej kancelárie v Bratislave je doložené v r. 1939, 1942 i v r. 1945; spočiatku používal telefónne číslo do kancelárie 913, neskôr (od r. 1941 určite) číslo 4934. In: Soznam členov advokátskej komory na Slovensku, 1939, Tlačil Kníhtlačiarsky účasť. spolok v T. Sv. Martine 1939; Soznam členov advokátskych komôr na Slovensku, 1942, Tlačil Kníhtlačiarsky účasť. spolok v T. Sv. Martine 1942; Soznam členov advokátskej komory na Slovensku, Bratislava 1946, Tlačil Kníhtlačiarsky účasť. spolok v T. Sv. Martine 1946.
- 6 Soznam členov advokátskej slúčenej komory pre Slovensko v Turčianskom Svätom Martine, zostavený dňa 31. dec. 1922. Turčiansky Sv. Martin, Tlačou Kníhtlač. Účasť. Spolku v Turč. Sv. Martine, 1923, s. 16. Ladislav Nádaši (1894 – 1957; koncipient u Pavla Fábryho od roku 1922) bol synom spisovateľa MUDr. Ladislava Nádašiho – Jégé, po vzniku Československa bol hlavným slúžnym v Dolnom Kubíne a neskôr tajomníkom ministra s plnou mocou pre správu Slovenska, od roku 1931 verejný notár.
- 7 BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*. Bratislava: Marenčin PT, 2013, s. 312 – 313; POHANIČOVÁ, J. – DULLA, M.: *Michal Milan Harminc, architekt dvoch storočí*. Bratislava: Trio Publishing, 2014, s. 104.
- 8 Jeho syn v roku 1961 zahynul pri leteckom nešťastí spolu s generálnym tajomníkom OSN Dagom Hamarskjöldom ako jeho asistent. BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*. Bratislava: Marenčin PT, 2013, s. 312 – 313.
- 9 *Biografický lexikón Slovenska*. SNK-NBÚ, Martin, 2004, zv. II., s. 477.
- 10 BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*. Bratislava: Marenčin PT, 2013, s. 312 – 313.
- 11 POHANIČOVÁ, J. – DULLA, M.: *Michal Milan Harminc, architekt dvoch storočí*. Bratislava: Trio Publishing, 2014, s. 104.
- 12 BERKA, T. – BAHNA, J. M.: *Vily nad Bratislavou*. Bratislava: Marenčin PT, 2013, s. 312 – 313.
- 13 GAŠPAR, T. J.: *Zlatá fantázia*. Tatran, Bratislava, 1969, s. 217.
- 14 GAŠPAR, T. J.: *Zlatá fantázia*. Tatran, Bratislava, 1969, s. 250.
- 15 Dragúň, S.: *Vládne nariadenie o politických zbohatlíkoch*

- a jeho realizácia v praxi. / Dragúň, Stanislav. Prešov, Prešovská univerzita, Filozofická fakulta – UNIVERSUM 2007. In: **Slovensko medzi 14. marcom 1939 a salzburskými rokovaniami**. [Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov. Zv. 6.] / Prešov, Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta – UNIVERSUM 2007 s. 38 – 54. ISBN:978-80-8068-669-7
- 16 Dragúň, S.: **Vládne nariadenie o politických zbohatlíkoch a jeho realizácia v praxi**; In: www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Pekar2/subor/dragun.pdf
- 17 Báseň bola uverejnená v zbierke *Čierne dni*, Tranoscus, Liptovský Sv. Mikuláš, 1945, s. 118 – 119. Pri básni v rukopise je poznámka: *Venované dr. P. Fábrymu*. Rukopis MJJ, inv. č. 17. Cit. podľa CHORVÁTH, M.: Bibliografické poznámky a vysvetlivky. In.: JESENSKÝ, J.: Spisy VII. Čierne dni. Bratislava, SVKL, 1961, s. 149. Preto sa báseň interpretuje ako skúsenosť Dr. Pavla Fábryho, pričom Béla-báči ako Vojtech Tuka.
- 18 Archív PÚ SR, A7430, A7440
- 19 Spoluautorka ďakuje Velvyslanectvu Ruskej federácie v Slovenskej republike za možnosť fotografovania a publikovania exteriéru a interiéru vily.
- 20 ĎURIŠKA, Z.: **Funkcionári advokátskych komôr na Slovensku 1875 – 1948 – výber biografii**. In.: GAJDOŠOVÁ – M. – KERCMAN, P. – ĎURIŠKA – Z., KUŠNÍR, J. – HELLENBART, V.: **Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948**. SAK/VEDA, Bratislava, 2018, s. 563 – 564.
- 21 Lexikón slovenských žien. SNA-NBÚ, Martin, 2003, s. 178; Slovenský biografický slovník, Matica Slovenská, Martin, 1990, IV. zv., s. 307.
- 22 Dielo v pozn. 20, s. 563 – 564.
- 23 PRIATKOVÁ, A. – KUŠNÍROVÁ, D. – ANNA, P.: **Rodinná vila prvého starostu medzivojnových Košíc**. Pamiatky a múzeá č. 4/2018, s. 19.
- 24 Tamže, s. 19.
- 25 Tamže, s. 20.
- 26 Ing. Alois Novák (1886 – 1961) pochádzal z Čiech, študoval v Brne a Prahe, do Košíc prišiel po vzniku ČSR, neskôr si založil vlastnú stavebnú firmu, realizoval viac ako sto verejných stavieb v Československu i v zahraničí (budova československého vyslanectva v Budapešti, kolónia obytných domov v Košiciach, najmä Malá Praha, Masarykova kolónia bankových úradníkov, Dôstojnícke domy, budova Okresného súdu v Košiciach a nadstavba budovy Krajského súdu v Košiciach, Ambulatórium nemocenskej pokladnice št. dráh v Košiciach, Stredoškolský internát dr. Jána Rumanna v Košiciach, Jubilejná štátna dievčenská meštianka škola v Košiciach, ale aj súkromné vily). Spolupracoval s architektmi Rudolfom Brebtom a Ľudovítom Oelschlägerom. V roku 1938 bol nútený z Košíc sa odsťahovať.
- 27 Dielo v pozn. 23, s. 19.
- 28 Tamže, s. 20.
- 29 Tamže, s. 20.
- 30 Tamže, s. 19.
- 31 Tamže, s. 19.
- 32 Tamže, s. 19.
- 33 Tamže, s. 19.
- 34 Martina Földiho (1926 – 27), Pavla Selleho (1927 – 29), Júliusa Beránskeho (1928 – 29), Vojtecha Andrašovského (1929).
- 35 Dielo v pozn. 23, s. 21.
- 36 Slovenská advokátska komora, Historická matrika, Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, matrika advokátov, zv. V., s. 121.
- 37 Tamže.
- 38 Dielo v pozn. 23, s. 21.
- 39 Tamže, s. 21.
- 40 Tamže, s. 21.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

advokát

doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Právnická fakulta UK Bratislava

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 15. júna 2020

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

AKTIVITY SLOVENSKEJ ADVOKÁTSKEJ KOMORY

Činnosť komory pre advokátov a koncipientov

Slovenská advokátska komora je mesačne v ústavej schôdzke a za posledných triadväť rokov sa uskutočnilo viac ako 1000 zasadnutí. Každé zasadnutie je otvorené pre všetkých advokátov a koncipientov, ktorí majú záujem o diskusiu, výmenu názorov a informácie. Pravidelné zasadnutia sú doplnené o odborné prednášky, konferencie, semináre a školenia. Komora organizuje aj výlety, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

Vzdelávacie podujatia

Advokátska komora organizuje vzdelávacie podujatia, ktoré majú za cieľ zvyšovať odbornú úroveň advokátov a koncipientov. Medzi tieto podujatia patria konferencie, semináre, školenia a prednášky. Komora tiež organizuje výlety a iné podujatia, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

Prezentovanie advokácie širokej verejnosti

Advokátska komora organizuje podujatia, ktoré majú za cieľ prezentovať advokáciu širokej verejnosti. Medzi tieto podujatia patria konferencie, semináre, školenia a prednášky. Komora tiež organizuje výlety a iné podujatia, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

Publikačná činnosť

Advokátska komora organizuje publikačnú činnosť, ktorá má za cieľ zvyšovať odbornú úroveň advokátov a koncipientov. Medzi tieto podujatia patria konferencie, semináre, školenia a prednášky. Komora tiež organizuje výlety a iné podujatia, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

Medzinárodné vzťahy

Slovenská advokátska komora je členom Medzinárodnej asociácie advokátov (IADC) a Európskej asociácie advokátov (EAA). Komora organizuje podujatia, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

Spoločenské aktivity

Advokátska komora organizuje spoločenské aktivity, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska. Medzi tieto podujatia patria konferencie, semináre, školenia a prednášky. Komora tiež organizuje výlety a iné podujatia, ktoré majú za cieľ posilniť vzájomnú komunikáciu a priateľstvo medzi advokátmi z rôznych častí Slovenska.

**145. VÝROČIE
VZNIKU
ADVOKÁTSKYCH
KOMŔ
NA ÚZEMÍ
SLOVENSKA**

**30. VÝROČIE
VZNIKU
SLOBODNEJ
A NEZÁVISLEJ
ADVOKÁCIE
NA SLOVENSKU**

**SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA**

Súčasťou tohto čísla je vložená príloha

**1875 – 1918
SLOVENSKÁ ADVOKÁCIA V UHORSKU**

**1918 – 1938
ADVOKÁCIA V T. ČSR**

**1939 – 1989
ADVOKÁCIA V ČASOCH NESLOBODY**

**1990
NEZÁVISLÁ ADVOKÁCIA V SR**

1875-1880
Slovenská advokácia v Uhorsku. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1875.

1881-1918
Rozvoj advokácie v Uhorsku. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1875.

1918-1938
Advokácia v T. ČSR. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1918.

1939-1989
Advokácia v časoch neslobody. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1939.

1990
Nezávislá advokácia v SR. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1990.

1991-2007
Slovenská advokátska komora. Prvá advokátska komora v Bratislave založená v roku 1991.